

EL MIRALL

Núm. 126

500 PTA / 3,01 EUR

Dossier

La cooperació de les Illes i Catalunya a la UE. Quin és el paper de les Balears a la construcció europea?

Entrevista

Carles Manera: «Les Balears no poden ser independents amb un PIB de tres bilions»

Reportatge

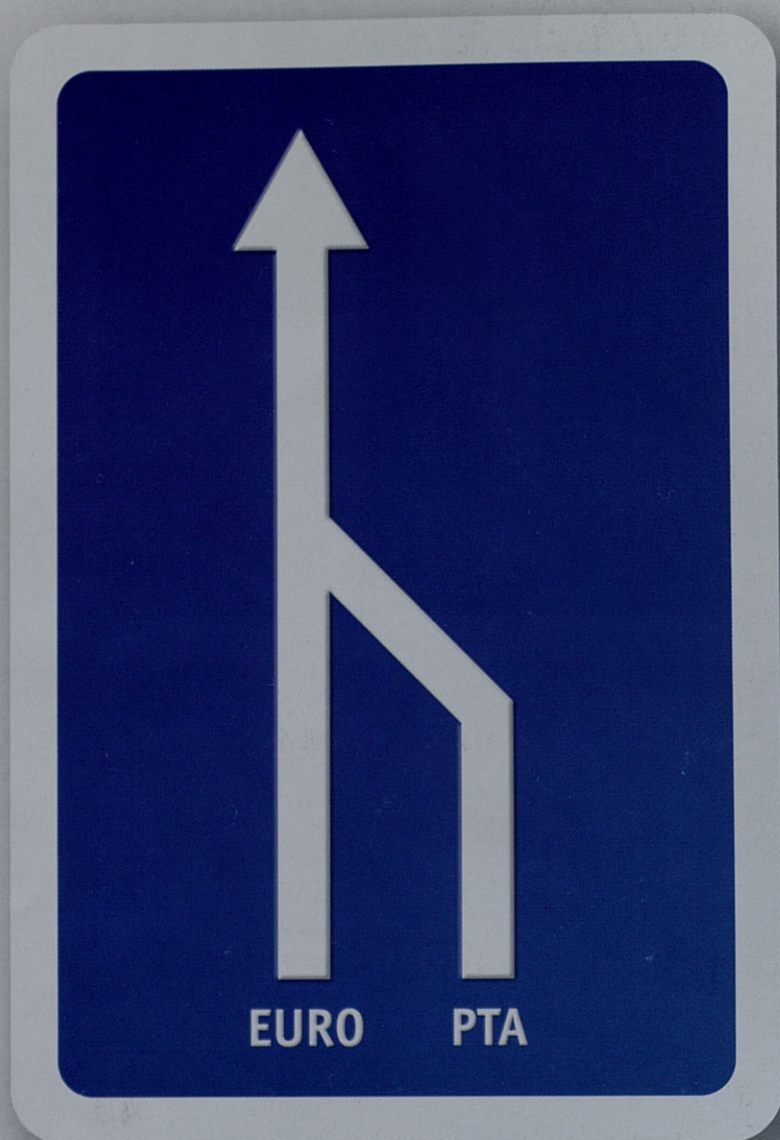
El català a la xarxa: guia per a navegants

Societat

Els pitiüsos en els camps de concentració i a l'exili americà

Seccions: cinefàgia • llibres • art • la botiga

AMB L'EURO CIRCULI TRANQUIL

Per circular tranquil des del primer moment és convenient estar ja preparats pel canvi a l'euro. Acosti's a qualsevol oficina de "SA NOSTRA" i resoldrem els seus dubtes sobre la nova moneda.

"SA NOSTRA"
CAIXA DE BALEARS

Un servei únic a Balears

EL MIRALL

EDITORIAL

LA INVOLUCIÓ AUTONÒMICA

4

DOSSIER

LA COOPERACIÓ DE LES ILLES I CATALUNYA A LA UE

QUIN ÉS EL PAPER DE LES BALEARS A LA CONSTRUCCIÓ EUROPEA?

5

ACTUALITAT

MIQUEL CAPELLÀ, NOU PRESIDENT DE LA FEDERACIÓ EUROPEA
D'ENTITATS D'ESTALVI I CRÈDIT PER A L'HABITATGE

28

NOTES LITERÀRIES

PERE ROSELLÓ BOVER. «SOPHIE O ELS MALS DE LA DISCRECIÓ», DE
JAUME VIDAL ALCOVER: UNA REEDICIÓ NECESSÀRIA

30

REPORTATGE

ANTONI OLIVER. A LA XARXA ES POT TROBAR DE TOT I EN CATALÀ:

32

ENTREVISTA

PEP MINUESA. CARLES MANERA: «LES BALEARS NO PODEN SER
INDEPENDENTS AMB UN PIB DE TRES BILIONS DE PESSETES»

36

SOCIETAT

JOANA MAS. XICU LLUY: «SEMPRE M'HA IMPRESSIONAT QUE ELS
DEPORTATS RECORDASSIN LA SEVA MATRÍCULA»

43

TENDÈNCIES

ITINERARIS: GASPAR VALERO

CINEFÀGIA: MATÍAS VALLÉS

LLIBRES: MATEU MORRO/NICOLAU DOLS

ART: CRISTINA ROS

LA BOTIGA: EL MIRALL

46

Elke Sommer, Arturo Fernández i
Cassén a Bahía de Palma
(1962. Filmoteca Espanyola, Madrid).

Lletra de Convit 2001

■ D · c · v · b ·

Any mossèn Alcover

REVISTA CULTURAL
Octubre de 2001 · Núm. 126

Edita:
OBRA CULTURAL BALEAR

Publica:
Associació EL MIRALL
C/ de la Impremta, 1, pral. 2a
07001 Palma

President: Ferran Gomila
Editor: Antoni Mir

Producció, administració i
publicitat:

C/ de la Impremta, 1, pral. 2a
Tel.: 971 72 59 37

Telefax: 971 71 93 85

Apartat de correus 179
07080 Palma

Delegació a Barcelona:

C/ de la Montcada, 20
(Palau Dalmau)

08003 Barcelona

Delegació a València:

C/ de Moratín, 15
46001 València

Web i adreça de l'OCB
a Internet

<http://www.ocbweb.com>

Correu electrònic:

ocb@ocbweb.com

Director:

Jaume Lladó

Redactora en cap:

Joana Mas

Secretari de redacció:

Tomeu Martí

Consell de redacció/
col·laboradors

Gaspar Valero

Antoni Oliver

Biel Mesquida

Pere Rosselló Bover

Antoni Mir

Antoni Llompart

Joana Mas

Pep Minuesa

Publicitat: Santi Adrover

Els articles publicats en
aquesta revista expressen
únicament l'opinió dels autors.

Coberta:

Jaume Jiménez Frontera

Fotos: Pep Pastor

Disseny: Marco Spinazzola

Maquetació i fotocomposició:
Ecogràfic

Impressió:

Xisco Arts Gràfiques
C/ del Baix Riera, 1-A, Palma
Tel.: 971 47 57 54

UNIVERSITAT DE LES ILLES BALEARS 87

5103713116

La involució autonòmica

Un nou cicle en la situació mundial s'ha obert amb el brutal atemptat de l'onze de setembre contra els Estats Units d'Amèrica. Atesos els darrers esdeveniments, es corre el perill que serveixi de coartada renovada per a alguns dirigents internacionals per aixafar les reivindicacions democràtiques de les nacionalitats o de les minories dels seus països respectius. Aquest seria el cas, per exemple, de Sharon amb els palestins o de Putin amb els txetxens, ja constats; tot i que, alhora, s'aixequen al món més veus que mai en favor d'una solució raonable al cas palestí. No hi ha res que sigui blanc o negre.

També és el cas d'Espanya, on es vol utilitzar des del govern d'Aznar com un argument més en favor de les tesis uniformistes. Des de l'obtenció de la majoria absoluta a les Corts per part del Partit Popular, ja es vivia un reculament autonòmic, tant en l'àmbit competencial com en el simbòlic, com a conseqüència de la concepció centralista que en té José Maria Aznar i com indica l'actuació dels membres del seu govern.

Quan el cap de l'Executiu es troba amb les mans lliures i sense el contrapès dels partits nacionalistes que la legislatura passada servien de contenció als impulsos centrípets, aquesta idea contrària al pluralisme lingüístic, cultural i nacional es mostra amb tota la seva cruesa. La campanya mediàtica (la 'Brunete mediàtica') desplegada a Euskadi amb l'objectiu de desplaçar el nacionalisme democràtic del govern de les institucions basques, sortosament fracassada; la reforma de les Humanitats, la Llei d'Universitats i un llarg enfilall d'atacs directes i indirectes contra la capacitat de decisió fins i tot dins el marc de competències dels distints pobles que componen l'Estat, en són una mostra. També és cert que, en segons quins casos, ha hagut de fer anques enrere, com en els aspectes més sagnants del projecte de Llei de cooperació autonòmica que pretenia obligar els parlaments autonòmics a consultar prèviament els seus projectes de llei al Govern central.

Les Balears pateixen aquesta situació amb especial intensitat. A les conseqüències de l'onada centralitzadora, s'hi ha d'afegir l'espoliació econòmica d'una balança fiscal desproporcionadament desfavorable a l'arxipèlag; un sistema de finançament autonòmic absolutament insuficient i els intents d'ofegament econòmic de les institucions pròpies. Així, s'intenta impedir la capacitat d'endeutament del Govern balear alhora que s'exclou les Balears de plans estatals de finançament d'infraestructures, com són les ferroviàries amb més de sis bilions de pessetes, i es bloqueja la transferència de fons per a determinades infraestructures si no s'accepta fer exactament el que diu Madrid. No s'ha desplegat la Llei de règim especial de les Illes Balears –que ja va néixer molt minvada després de passar per les Corts– i la realitat insular compta poc o gens en les decisions centrals de tota mena.

És bo que des de les Balears s'aixequi la veu per aturar aquesta involució autonòmica. Un bloc civil i institucional com més ampli i participatiu millor, en la línia del Volem Comandar a Ca Nostra de 1991, pot ser útil, sempre que aconseguisqui les adhesions dels sectors més representatius de la societat balear i no es convertisqui en un apèndix de l'estratègia dels partits polítics. Sense oblidar que, al llarg d'aquestes dues darreres dècades, els diputats balears dels grans partits estatals han votat alternadament en favor del govern central si aquest era del seu mateix color. Una opinió ciutadana amplíssimament favorable a aquesta idea de país podria capgirar aquest fet, necessari perquè a Madrid es tinguin en compte unes illes que en el dia a dia no són més que una anècdota de la qual no cal ni preocupar-se.

La cooperació de les Illes i Catalunya a la UE

**Quin és el paper de les Balears en
la construcció europea?**

Dossier

Amb el suport del

**CENTRE BALEARS
EUROPA**

El repte europeu de les Illes Balears

FRANCESC ANTICH

La inestabilitat de la situació internacional, agreujada pels dramàtics esdeveniments als Estats Units d'Amèrica, i les incerteses que a tots avui ens preocupen han fet palesa, de manera ben eloqüent, les tendències cap a la globalització social i econòmica i cap a la interdependència creixent entre tots els pobles del món.

És en l'àmbit de la Unió Europea en què es prenen les decisions fonamentals per al futur del nostre poble.

Quan tot just acabam de començar el nou mil·lenni, ens trobam en un món ple d'interrogants i, si en aquest panorama hi ha res del que podem estar certs, és del fet que cap poble no podrà viure sense relacionar-se amb els altres. Això no depèn de la nostra voluntat: se'ns imposa per la força mateixa de la dinàmica històrica.

I si l'afirmació que l'aïllament dels pobles té un abast general, i ni tan sols l'única superpotència existent no pot pas actuar d'esquena a la resta del món, què més podríem dir d'una petita comunitat insular com la nostra, situada a l'eix estratègic de la Mediterrània occidental, un punt clau d'aquesta Europa de la qual fem part? Es fa necessari, doncs, que el Govern de les Illes Balears faci el màxim possible per tal de reforçar els mecanismes de la nostra acció exterior i poder així defensar millor els interessos específics de les Illes Balears dins el marc d'autogovern establert pel nostre Estatut d'Autonomia i per la Constitució.

Europa és, dins aquest marc i sense cap mena de dubtes, la nostra prioritat fonamental en matèria d'acció exterior. I això no es deu tan sols als imperatius derivats de la geografia i de la nostra vinculació històrica, cultural i econòmica amb el conjunt del continent; sinó sobretot perquè és dins l'àmbit de la Unió Europea on es prenen, i es prendran cada vegada més, les decisions fonamentals per a la vida quotidiana dels nostres ciutadans i ciutadanes i per al futur del nostre poble.

En conseqüència, el Govern de les Illes Balears ha desenvolupat dins els dos primers anys de la seva gestió una nova política europea, més activa i ambiciosa que la dels períodes anteriors, i ha creat els mecanismes adients per gestionar-la i coordinar-la definint les nostres

prioritats i duent a terme accions específiques en els diferents àmbits. Hem creat una nova Direcció General de Relacions Europees i per a la Mediterrània per impulsar les actuacions dins aquests dos àmbits fonamentals de la nostra acció exterior. S'ha constituït, com a reforçament, una Comissió Interdepartamental d'Acció Exterior per tal de coordinar les actuacions dels diferents departaments del Govern pel que fa a la nostra política europea i a la projecció exterior.

Aquesta política europea es concentra en un grapat d'objectius ben definits: garantir la nostra participació activa i directa a tots els fòrums de decisió i cooperació europeus per tal de poder defensar amb veu pròpia els nostres interessos; promoure el reconeixement de l'especificitat insular dins els criteris de cohesió territorial i amb el conjunt de les polítiques comunitàries; potenciar la nostra funció natural de pont pel diàleg i la cooperació entre la Unió Europea i els països veïns del sud i l'est de la Mediterrània, una dimensió essencial que, a més a més, ens ve reforçada pels reptes actuals sobre l'estabilitat i la seguretat d'aquesta mar nostra i dels pobles veïns que la comparteixen amb nosaltres.

Les Illes Balears volen tenir veu pròpia per definir el futur de la Unió Europea ampliada i en via de transformació. Una Europa que no s'haurà de fer d'esquena a nosaltres, sinó amb la nostra participació activa. Defensem una Europa de caire federal on les regions i les entitats subestatsals participin, juntament amb els estats i les institucions comunitàries, a definir les polítiques de la Unió Europea i en les decisions per executar-les, d'acord amb criteris harmònics basats en els principis de cooperació i de subsidiarietat.

Per això, hem potenciat la nostra participació en el Comitè de les Regions de la UE i hem intensificat la nostra presència en els mecanismes de cooperació interregionals dels quals formam part, com ara IMEDOC i la Conferència de Regions Perifèriques Marítimes d'Europa. Hem contribuït d'ençà que fou fundat en el moviment associatiu de les regions europees amb competències legislatives. Hem impulsat, amb la col·laboració decisiva del Parlament, la nostra reivindicació de participar, dins els àmbits corresponents a les nostres competències, en les delegacions estatals espanyoles en el Consell de Ministres de la Unió Europea.

La nostra tasca, emperò, no ha fet més que començar. Els propers dos anys, fins al final d'aquesta legislatura, les Illes Balears hauran de fer front als reptes que ens planteja el debat vigent sobre la definició del futur de la Unió Europea en vista d'ampliar-la i, de manera particular, de donar un contingut real a la participació de les regions amb competències legislatives a l'hora de preparar la Conferència Intergovernamental del 2004, que haurà de fixar el catàleg de competències dins la Unió Europea.

Les Illes Balears som un país format per quatre illes amb personalitat pròpia i és dins la nostra diversitat pluriinsular en què es troba un dels nostres principals fets diferencials. La insularitat és, doncs, un tret fonamental de la nostra personalitat. Per això mateix, dins el marc complex d'una Unió Europea oberta a l'ampliació i en via de transformació interna, les institucions i la societat civil de les Illes Balears haurem d'intensificar els nostres esforços per aconseguir que el fet insular sigui reconegut com a determinant dins una política europea de cohesió global, que haurà d'incorporar els aspectes territorials juntament amb els criteris econòmics i socials.

La propera presidència espanyola a la Unió Europea el primer semestre de l'any vinent, el 2002, ens ofereix una oportunitat que hauríem

de poder aprofitar pel doble objectiu de traslladar a l'àmbit europeu els criteris federalistes que inspiren el nostre model d'estat autòmic i de garantir el reconeixement pràctic i real de la nostra especificitat insular. Una vegada més volem reafirmar la nostra disposició d'ofrir al Govern de l'Estat la nostra plena col·laboració per a l'èxit de la presidència espanyola, des dels principis de la cooperació i de la lleialtat constitucional.

Esperam un tractament en correspondència del Govern estatal, al qual demanam que es faci portaveu de les nostres reivindicacions dins l'àmbit de la Unió Europea. Ens preocupa, emperò, el tarannà neocentralista del Govern estatal, manifestat per mitjà de determinats gestos que ens fan pensar en intencions mal amagades per tractar de recuperar, per la via europea, determinades competències constitucionalment assignades a les comunitats autònomes.

No podem consentir de cap manera que es pretengui restringir encara més la nostra participació en els mecanismes de decisió de la Unió Europea. El Govern de les Illes Balears s'oposarà rotundament a qualsevol temptativa d'aquesta mena.

Sense renunciar a la nostra voluntat de col·laboració lleial amb les instàncies estatals, els fets mostren que no podem esperar que els altres facin per nosaltres allò que nosaltres mateixos no estiguem disposats a impulsar. Per això, i per a aquesta segona meitat de legislatura, ens proposam reforçar encara més els instruments de política europea al nostre abast. Particularment, volem desenvolupar els nostres contactes amb les institucions de la Unió Europea i seguir encara més de prop els processos d'elaboració de les polítiques comunitàries. Ens caldrà, per tot això, reforçar la nostra presència a Brussel·les, la nostra capital europea.

A mitjan mes de novembre participaré personalment a la segona Conferència de Presidents de Regions amb Poder Legislatiu, que se celebrarà a Lieja, i mitjançant la qual volem reforçar la nostra cooperació amb les entitats subestamentals

«Defensem una Europa federal amb la participació de les regions»

constitucionalment dotades de competències legislatives i potenciar el reconeixement especial que pertoca a les nostres comunitats territorials de cara a la Conferència Intergovernamental de 2004 i, particularment, dins la definició del mandat que, per a aquesta transcendental conferència, haurà d'establir el Consell Europeu de Laeken, a final de desembre d'enguany.

D'altra banda, és important que les Illes Balears ens coordinem amb la resta de les comunitats autònomes (CA) per poder negociar conjuntament amb el Govern de l'Estat la reforma dels actuals mecanismes de participació de les CA per formar la voluntat estatal davant la Unió Europea, per mitjà, particularment, de la participació en les delegacions estatals en el Consell de la UE pel que fa a les matèries de competència autonò-

Joan Mesquida, conseller d'Hisenda, amb els representants de l'IMEDOC recentment a Palma.

Els presidents de les Illes de la Mediterrània Occidental (IMEDOC) reunits el 17 d'abril de l'any 2000 a Ajaccio

mica actual. El sistema de participació és manifestament insuficient i, a més a més, presenta importants defectes de funcionament, com es pot apreciar en el resultat no gens satisfactori que han donat fins ara les anomenades conferències sectorials.

Aquest any 2001 la Unió Europea i el Consell d'Europa celebren conjuntament l'Any Europeu de les Llengües. El Govern de les Illes Balears ha volgut associar-se activament a aquesta efemèride, amb la doble voluntat de potenciar el reconeixement europeu de la nostra llengua catalana i de fomentar dins la nostra societat el coneixement enriquidor de les llengües d'Europa i del món, no tan sols com a eines de comunicació i d'oportunitats professionals, sinó,

truïció d'una vertadera associació euromediterrània, dins la qual els pobles de la Unió Europea i els nostres veïns de les riberes sud i est de la Mediterrània podem treballar plegats per fomentar la pau, la seguretat, la prosperitat i la comprensió comuna. Els reptes i les amenaces de tota mena per al conjunt de l'àrea mediterrània són prou coneguts: proliferació i estancament dels conflictes, desequilibris econòmics que condueixen a fluxos migratoris incontrolats, terrorisme, violència, fanatisme i intolerància. Si volem realment que, d'acord amb el que demanen els nostres interessos i amb la coherència quant als principis de la Declaració de Barcelona, de 1995, la Unió Europea es comprometi més activament amb l'esforç de cooperació amb els nostres veïns de la Mediterrània, hem d'estar disposats a posar el que sigui necessari de part nostra.

Volem participar en aquest esforç. Participar vol dir, sens dubte, demanar un protagonisme més gran per a les entitats regionals, i particularment per als territoris insulars en el diàleg euromediterrani; però participar ens exigeix, a més a més, demanar a la nostra societat assumir sense reserves un compromís de solidaritat amb els països veïns i les seves poblacions. Això vol dir una visió equitativa i integradora dels corrents migratoris i, també, un esforç solidari per tal de

potenciar –sense egoïsmes porucs i curts de mires– el desenvolupament econòmic d'una regió que, més que no com a competidors, hem de veure com a socis potencials i com a oportunitats per als nostres principals sectors econòmics. Hem d'organitzar activitats per donar un nou impuls al procés de cooperació euromediterrània iniciat amb la Conferència de Barcelona de 1995, procés que travessa avui una paràlisi que ens preocupa. L'estabilitat de la Mediterrània és essencial per a la seguretat de les nostres illes i per a la nostra prosperitat econòmica. Volem contribuir a aquests esforços i demanam també una funció específica per a les entitats regionals d'ambdues riberes de la Mediterrània.

Per concloure, voldria aprofitar la tribuna europea per destacar que, per a les nostres Illes, Catalunya és, sens dubte, un soci preferent, i els dos governs hem fet palesa la voluntat de promoure conjuntament la nostra participació activa i solidària en el procés de construcció europea i en la creació d'una autèntica associació euromediterrània. Aquestes jornades, organitzades conjuntament pel Centre Balears Europa i pel Patronat Català Pro Europa, confirmen aquesta decidida voluntat de cooperació, potenciada naturalment per la nostra germanor cultural i lingüística. Junts podrem, sens dubte, fer una contribució important als objectius compartits de promoure la pau i la prosperitat a la nostra conca Mediterrània i, de manera particular, de participar activament per construir junts el futur de la Unió Europea, del qual dependrà, de manera considerable, el mateix futur dels nostres pobles.

***Francesc Antich i Oliver és president del Govern de les Illes Balears**

«Demanam al Govern estatal que es faci portaveu de les nostres reivindicacions»

per damunt tot, com a instrument preciós d'integració. La defensa de la nostra identitat com a poble es fa palesa, sobretot, dins l'àmbit lingüístic. Una identitat que de cap manera volem excloent i tancada, sinó oberta i integradora, d'acord amb les tradicions millors del nostre poble.

Finalment, un altre dels eixos fonamentals de la nostra política europea ha de venir determinat per la nostra voluntat d'intervenir més activament en el procés de cons-

L'Europa de les regions

PERE ESTEVE

Són justament alguns trets de la nostra excepcionalitat el que caldrà remarcar durant els propers temps si volem ampliar les possibilitats de reconeixement a Europa. Dos aspectes són remarcables de manera comuna, la llengua i la personalitat diferenciada, i un altre de manera particular, la insularitat de les Illes.

Pel que fa a la llengua és oportú recordar que enguany és l'Any Europeu de les Llengües. Per aquesta raó la Unió Europea –de la qual formem part tots els catalanoparlants a excepció d'Andorra– va preveure l'organització d'una campanya europea d'informació adreçada a conscienciar la població sobre la riquesa que implica la diversitat lingüística i la necessitat d'aprendre idiomes.

En afirmar la diversitat lingüística, la UE pretenia defensar que aquest continuarà essent un element clau del seu patrimoni cultural, mentre que amb l'aprenentatge dels diferents idiomes europeus es volia obrir realment les portes als drets conferits per la UE, en particular el de residir i treballar en qualsevol estat d'aquesta.

Però, quines són les llengües europees? Quines són les llengües que la UE afirma que són importants de conèixer i quines garanteixen la diversitat cultural d'Europa? Unes quantes? Totes? La resposta és ben contundent: No totes són considerades, només ho són les dels estats.

Avui en dia les llengües oficials de la UE són 11, mentre que amb la futura ampliació el nombre augmentarà fins a 21 llengües d'estat. En aquest context és clar que hauran de prevaler nous criteris en el reconeixement de les llengües

d'Europa. I per això és oportú començar a recordar des d'ara que el català comparteix amb moltes altres llengües una àmplia difusió, producció i vitalitat i que en aquest terreny té una situació molt superior a moltes llengües oficials.

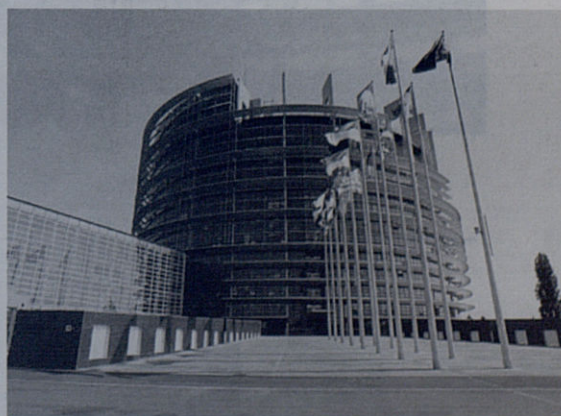
I si això és així quant a la llengua, pel que fa a la personalitat diferenciada també caldrà remarcar algunes coses durant els propers anys. Recordem que des que es va signar el tractat de la Unió Europea a Maastricht, el 1992, s'ha avançat perquè les regions tinguin un paper més important a la UE. És a Maastricht on es va establir el Comitè de les Regions per assegurar-se que es consultava a les autoritats públiques més properes als ciutadans sobre les propostes en què hi tenien interès directe.

Actualment, la representació legal de les regions al fòrum europeu té els fonaments bàsics en els principis de subsidiarietat i proporcionalitat. Per mitjà d'aquests instruments, es permet que les regions siguin actors en el camp europeu, però per contrapartida, en els tractats de la UE no es defineix com integrar les institucions subestats en el procés de presa de decisions, per la qual cosa correspon a cada estat membre decidir-ho i, en el nostre cas, a l'Estat espanyol.

Tanmateix, la creació del Comitè de les Regions reflecteix, en principi, una voluntat dels estats membres, no tan sols de respectar les identitats i els interessos regionals i locals, sinó també d'implicar-los en el desenvolupament i en la implementació de les polítiques de la Unió Europea.

Aquest context regional –com en el de les llengües– és clar que resulta insuficient per al reconeixement

Catalunya, el País Valencià i les Illes Balears són pel que fa a la seva catalanitat casos singulars en el context europeu.

La representació legal de les regions al fòrum europeu té els fonaments en els principis de subsidiarietat i proporcionalitat.

ment de la nostra personalitat diferenciada, perquè ni l'esquema estatal ni l'esquema regional expliquen bé la realitat d'Europa o, almenys, no expliquen prou bé la representació a Europa dels pobles. No tots els estats són iguals i no totes

ta, com Dinamarca o Holanda; hi ha regions amb caràcter nacional, com Catalunya o Flandes, i hi ha regions-regions com Llobardia o Provença. A més, en el futur, amb l'ampliació, aquesta diversitat no farà més que confirmar-se.

Cal, doncs, preguntar-se si en el futur els estats com Dinamarca i les regions com les nostres no tindran més reptes comuns que amb els estats grans o les regions. És clar, doncs, que en aquest terreny tenim un gran camp d'acció.

Finalment, però, cal remarcar que, en el cas de les Illes, un altre reconeixement pendent —aquest no de caràcter nacional— se suma als de llengua i identitat. Em refereixo al fet que les Illes Balears no tenen, avui, cap tipus de reconeixement per part de la Unió Europea sobre la seva insularitat. L'Estat espanyol no ha defensat mai cap tipus de reconeixement en aquest sentit. En canvi, quan es produeixi l'ampliació de la UE i n'entrin a formar part Malta i Xipre, aquests estats-illa gaudiran d'un reconeixement de la seva insularitat pel simple fet d'ésser estat.

Llengua, personalitat diferenciada, insularitat no prou reconegudes. Aquesta és la realitat. Llengua, identitat i insularitat sense estat. El punt de partida és prou clar, com ho és que l'ampliació farà replantejar algunes d'aquestes qüestions i que, per tant, no podem desapropiar l'oportunitat de fer-hi alguna cosa. Algunes línies de treball queden apuntades i es podrien sintetitzar en dues: la informació (remarcar arreu i constantment la nostra excepcionalitat europea) i la complicitat (buscar aquells subjectes polítics —Hongria o Dinamarca, per exemple— que amb estat o sense es plantegin reptes similars als nostres).

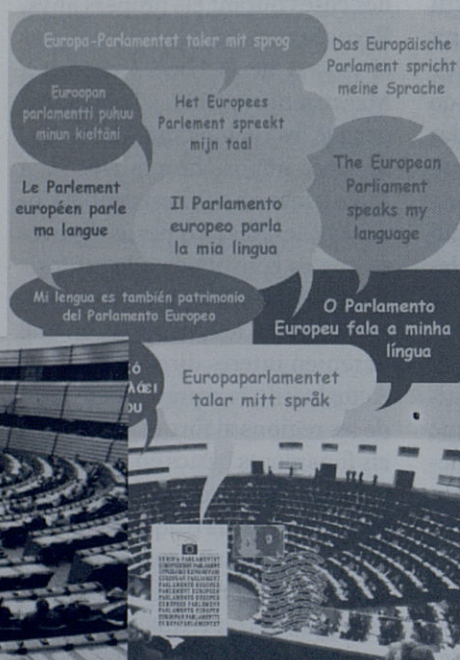
Queda molta feina per fer a Europa, en tots els àmbits. Les nostres possibilitats passen per abocar-hi les nostres energies i el nostre treball.

**Pere Esteve és eurodiputat i president de la Fundació Ramon Trias Fargas.*

L'Estat espanyol mai no ha reivindicat la insularitat balear

les regions són iguals (iguals en el sentit de representar realitats equivalents). Hi ha estats grans i plurals com Espanya o el Regne Unit; i hi ha estats nacionals de mida mitjana i peti-

Avui, les llengües oficials de la UE són 11, mentre que amb la futura ampliació el nombre augmentarà fins a 21 llengües d'estat.

arts
xisco
gràfiques

Tel. / fax: 971 475 754

El tractament de la insularitat en l'àmbit europeu

PATRICIA DUEÑAS

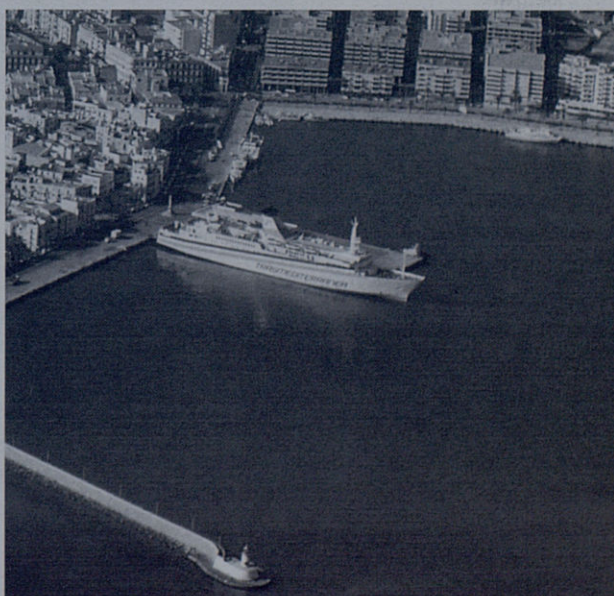
Avui en dia, el desenvolupament econòmic, social i jurídic de cap regió europea no es pot desentendre del seu context estatal, continental, i fins i tot mundial. En concret, hem de dir que en el territori de la Unió Europea (UE) moltes de les polítiques que s'hi apliquen les decideixen, de manera unitària, els quinze estats membres de la UE i, en conseqüència, les mesures de desenvolupament tant legislatives com executives que han dur a terme les autoritats estatals i regionals, en funció dels àmbits de competències respectius, han de seguir les pautes determinades per les institucions europees.

Així doncs, per defensar els seus interessos, les regions han de reivindicar les seves necessitats, no tan sols davant les instàncies estatals, sinó també davant les instàncies europees. En aquest sentit, si les Illes Balears tenen unes peculiaritats que les diferencien de la majoria de regions europees, és conseqüència, en gran mesura, de la seva condició insular. Efectivament, les Illes Balears, l'arxipèlag més occidental de la mar Mediterrània, compten amb una estructura productiva fortament marcada pels condicionaments que implica la insularitat, generadora per una banda del dinamisme de la seva economia, però, al mateix temps, causant de la seva fragilitat i de les seves contradiccions. Així, per exemple, es preveu la continuació de la bona marxa de la seva economia a curt termini, però es desconeix si disposarà de suficients recursos hídrics i energètics per cobrir la demanda de les illes els propers anys. És per això que la defensa de la insularitat en l'àmbit estatal i europeu gaudeix d'un consens general a l'arxipèlag i constitueix l'estendard de la majoria de grups polítics i socials.

Aquests tres primers paràgrafs formen part de la introducció de l'estudi sobre «El tractament de la insularitat en l'àmbit europeu», elaborat per Patricia Dueñas i publicat recentment per l'Institut d'Estudis Autònoms de les Illes Balears, que el president de les Illes Balears va presentar el passat dia 18 de juliol al Consolat de la Mar.

L'estudi està dividit en tres grans parts que tracten de respondre les tres preguntes següents: Quina es la situació jurídica actual en què es troben les regions insulars de la UE?, de quins mitjans disposam per poder canviar aquesta situació? i quins organismes actuen en aquest àmbit?

Aquest estudi fa palès que el marc jurídic actual a la UE no preveu cap tractament específic per als territoris insulars. Això no obstant hi ha declaracions polítiques realitzades pels caps d'Estat o de govern, amb ocasió de conferències intergovernamentals, com la Declaració 30 annexa al tractat d'Amsterdam, que exigeixen

Les Illes Balears, l'arxipèlag més occidental de la mar Mediterrània, compten amb una estructura productiva marcada pels condicionants de la insularitat.

Problemes estructurals de les regions¹

En el teixit geogràfic de la UE hi ha unes 450 illes habitades, que equivalen al 5% de la seva superfície continental, amb una població que supera els catorze milions d'habitants. Algunes es troben prop del continent, i d'altres es troben allunyades i disperses en el territori marítim.

Les regions insulars són porcions d'un estat membre totalment envoltades pel mar sense connexió estable amb el continent i que no compten amb una capital d'un estat membre de la Unió (definició del Servei Estadístic Eurostat).

Des del punt de vista administratiu, les illes disposen de la seva pròpia administració local, amb diferències entre elles en funció de la mida i el nombre d'habitants. Hi ha illes que compten amb fins a tres subnivells administratius, mentre que d'altres estan reunides en petits grups d'illes a manera de satèl·lits que tenen tots els nivells d'administració local. Algunes illes de nivell administratiu inferior depenen d'administracions continentals superiors en segon o tercer grau. Algunes, molt petites, tenen escassos habitants i no hi ha cap organització administrativa.

Les illes es caracteritzen per sofrir uns desavantatges permanents, que les distingeixen clarament de les regions continentals, entre els quals podem esmentar: aïllament respecte al continent; elevat cost afegit dels transports marítims i aeris, les comunicacions i les infraestructures, a causa dels obstacles naturals i climàtics; limitada extensió dels terrenys; recursos pesquers limitats; poca disponibilitat d'aigua; escassetat de fonts d'energia; contaminació marina i costanera; dificultat de gestió dels residus; disminució de la població, sobretot de joves; erosió de les costes; escassetat de mà d'obra especialitzada; manca d'un entorn econòmic per a les empreses, i dificultat d'accés a l'educació i a la sanitat.

L'economia insular sofreix també per la limitació del mercat local i les variacions estacionals. En moltíssims de casos depèn d'un únic sector d'activitat (agricultura, pesca, turisme) que la fa fràgil i totalment vulnerable a les oscil·lacions dels mercats. La major part de les regions insulars es veuen afectades sobretot per les conseqüències del descens del nivell d'ocupació, que no ve compensat per alternatives d'ocupació en altres sectors. La conseqüència d'això és el desplaçament de la població activa a altres centres. La reducció constant de la població suposa una disminució de la demanda dels productes i serveis proporcionats per les empreses locals, per tant, l'activitat econòmica queda soscavada tant en el sector públic com privat. Aquest procés de reducció debilita la base econòmica i social de les regions insulars i en provoca l'abandó.

Això significa que totes les regions insulars afronten grans dificultats per trobar un nivell de desenvolupament socioeconòmic similar a la mitjana de la UE o que, quan s'arriba a un nivell raonable de prosperitat, han de realitzar-se molts més esforços simplement per mantenir el nivell de desenvolupament existent. En altres paraules, si bé no sempre són les regions més pobres de la Comunitat, les regions insulars són molt més fràgils i sensibles a causa que els seus desavantatges físics i permanents es combinen amb problemes socioeconòmics que els són comuns i que presenten una tendència al creixement.

mesures concretes a favor de les illes. D'altra banda, hi ha resolucions del Parlament Europeu, dictàmens del Comitè Econòmic i Social i del Comitè de les Regions, que demanen que les polítiques europees s'adeqüin als problemes estructurals de les regions insulars. Però això no està previst en cap text normatiu i, per tant, no és exigible.

En conseqüència, les polítiques que desenvolupa la Comissió Europea s'apliquen de manera uniforme, sense tenir en compte que en molts d'àmbits, com són l'energia, l'aigua, els residus, les comunicacions, la sanitat, etc., el fet insular condiciona la forma de tractar els diferents problemes que es plantegen. És a dir que en els territoris insulars els problemes es veuen agreujats, sense que hi hagi cap previsió pel que fa a aquests temes.

Per tant, si hom vol deixar de sofrir les conseqüències d'una política europea uniforme, s'ha d'aconseguir que s'inclogui en els tractats de la UE una base jurídica que permeti adaptar la legislació que es dicta a la situació particular en la qual es troben les regions insulars.

Per tant, les preguntes que es plantegen són: com? i quan? La manera més efectiva d'aconseguir que les institucions europees s'assabentin de les peculiaritats a les quals estan sotmeses les regions insulars és participar en els fòrums adients i aportar-los el màxim d'informació.

En aquest sentit, les Illes Balears participen tant en òrgans de la UE, com és el Comitè de les Regions, com en organismes regionals, com són la Conferència de Regions Perifèriques Marítimes d'Europa i l'IMEDOC (Agrupació de les Illes de la Mediterrània Occidental). Aquests fòrums reuneixen els representants de diverses regions insulars i s'hi debaten estratègies conjuntes per fer front a la problemàtica insular; a més, s'elaboren estudis que s'elevan a les institucions europees.

Pel que fa al moment adient per

¹ Característiques establertes a l'annex del dictamen del Comitè Econòmic i Social, de 12 de juny de 2000, sobre «Directrius per a accions integrades a favor de les regions insulars de la UE amb posterioritat al tractat d'Amsterdam» (art.158).

demanar una base normativa favorable a les illes, s'ha de dir que la possibilitat de modificar els tractats europeus només existeix quan es convoca una conferència intergovernamental. Com recordaran, la darrera conferència intergovernamental va tenir lloc a Niça, el mes de desembre de 2000, i la propera serà l'any 2004.

Però, tot i que existeix un moment puntual en què es poden introduir canvis en els tractats, s'ha de ser conscient que la labor del *lobby* de les regions insulars ha de ser constant. Fins ara, com ja hem vist, els esforços realitzats no han estat suficients. Per això, s'ha de continuar fent feina en aquest sentit. En efecte, si les regions ultraperifèriques (és a dir, les més allunyades, com són Canàries, Açores o Madeira) varen aconseguir aquest mateix objectiu l'any 1997, amb ocasió del tractat d'Amsterdam, de forma que en aquests moments

gaudeixen d'una base jurídica que permet adaptar el Dret europeu a la seva situació, les regions insulars també ho podem aconseguir. És important recalcar que en aquest repte hi participam tots, no només les institucions, sinó tota la societat balear.

En aquest sentit, cal apuntar que, si bé l'objectiu inicial de l'estudi era comptar amb un document estratègic que permetés al Govern de les Illes Balears conèixer de quins mitjans disposa per avançar en la defensa de la insularitat en l'àmbit europeu, l'interès directe en la matèria per a tota la societat balear, com així ho demostra l'existència d'organismes participats pels sectors socioeconòmics (com són la xarxa de cambres de comerç i indústria de les

regions insulars de la UE i la proposta d'associació de petits comerciants de les regions insulars de la UE, entre d'altres), va ser aconsellable publicar-lo, i en aquests moments se'n prepara la traducció al castellà i a l'anglès per poder do-

Les Balears participen a fòrums per debatre estratègies envers la insularitat

nar-li la màxima difusió. Finalment s'ha de dir que, atesa la proximitat de la presidència espanyola de la Unió Europea i la importància que té el fet d'exercir-la, cal esperar que el president Aznar i el seu govern se sensibilitzin amb la problemàtica insular i sàpiguem aprofitar l'ocasió per impulsar el procés de decisió legislatiu i polític de la UE d'una forma que estigui més d'acord amb les necessitats de les illes.

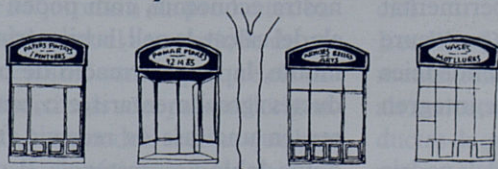
En aquest sentit, la voluntat del Govern de les Illes Balears de col·laborar amb el Govern de l'Estat des del principi de lleialtat institucional és ferma i total, amb el desig que la presidència espanyola de la Unió Europea sigui un èxit per a Europa, per a Espanya i per al reconeixement definitiu de la nostra especificitat i del tractament que li pertoca.

**Patricia Dueñas és tècnic de la Direcció General de Relacions Europees i per a la Mediterrània.*

Un estudi fa palès que el marc jurídic de la UE no preveu cap tractament específic per als territoris insulars.

PAPERS PINTATS I PINTURES
Casa Domar Flores

ARTICLES PER A ARTISTES
VASES I MOTLLURES

SANT MIQUEL, 77 - Telèfon 971 72 14 83 - Fax 971 71 93 12
07002 - PALMA (MALLORCA)

Ses Piules

Estudi
de
Perruqueria

Carrer de Navarra, núm. 3, 1r - 07003 - Palma - Tel. 971 71 80 37

Àmbits de col·laboració de les Balears i Catalunya a Europa

PERE SAMPOL

S'ha parlat molt que l'economia de les Illes Balears era una de les que estaven més integrades dins l'àmbit europeu. Això, tot i que és ben cert, requereix tota una sèrie d'acotacions per fer una anàlisi precisa d'aquesta realitat i els condicionants que implica per al nostre desenvolupament.

Un desenvolupament que no tan sols s'ha d'entendre des del punt de vista estrictament econòmic, sinó també de cohesió social i cultural. El *boom* turístic dels anys seixanta, que transformà de manera radical la fesomia del nostre país, ens va portar d'una societat rural, en molts casos abocada a l'emigració, i amb un tímid desenvolupament industrial i comercial, a esdevenir un dels principals pols de generació de riquesa de l'Estat. D'aleshores ençà l'economia balear i l'europea bateguen a un sol ritme.

Des d'aquesta perspectiva no és arriscat afirmar que les Illes Balears per garantir el seu progrés econòmic i social depenen més del conjunt de la Unió Europea que no pas d'un Estat espanyol que únicament ens té presents a l'hora de recaptar uns tributs que difícilment es reinvertiran a la terra que els ha generat, amb tot el que això comporta pel que fa a la manca d'infraestructures.

El nostre país, a hores d'ara, es troba en un moment crucial. Segons com actuem aquests propers anys, poden sortir bàsicament dos models de societat completament distints, i fins i tot oposats. I amb això no es tracta de fer demagògia o dimonitzar cap alternativa, sinó senzillament d'analitzar la realitat i l'evolució que s'ha experimentat en aquests darrers anys per veure cap a on apunten les tendències dels distints sectors que integren l'economia balear.

El primer d'aquests models podria venir definit per assumir que, fora de l'activitat turística o de *segona residència*, no hi ha alternativa possible. Les regles del mercat, les

macroxifres, són clares. Per tant, ens caldria acceptar que el paper que se'ns ha assignat dins els corrents que pugnen per la territorialització sectorial de les activitats econòmiques és aquest i no un altre. Els qui fan apel·lacions al lliure mercat, sense cap tipus de contrapès de caire social, cultural o mediambiental, són els principals avaladors d'unes tesis que troben en el diner fàcil el principi ètic que tot ho justifica. Persistir en un model que es fonamenti en la depredació del territori i el monoconreu econòmic, avui dia, no té gaire sentit. Més encara si tenim present que en aquests moments s'ha arribat a una situació de saturació que pot posar en perill tots els guanys en benestar que durant aquests anys hem atresorat. I una indústria tan sensible com és el turisme en podria resultar bastant perjudicada en un mercat que cada cop és més competitiu des del punt de vista qualitatiu.

S'imposa, per tant, un model alternatiu. Un model realista, que certament es fonamenti en el turisme com a primera indústria del país, però que alhora es complementi amb tota una sèrie d'activitats que diversifiquin la nostra economia. Des de finals de la dècada dels anys setanta, molts dels sectors industrials que eren tradicionals a la nostra economia, com poden ser els del calçat, la pell, la bijuteria, el moble, la transformació de productes agroalimentaris, etc., entren en una fase de recessió fruit d'una doble circumstància. Per un costat, l'anomenada «crisi del petroli», que reduí el consum de béns de manera generalitzada i, per l'altre, l'expansió frenètica del sector

Imatge de la signatura del conveni amb el Departament d'Economia i Finances de la Generalitat de Catalunya. A la fotografia, Pere Sampol i Francesc Homs.

turístic, que absorbí la major part de la mà d'obra disponible. Avui, però, s'apunten noves tendències que fan possible recuperar tots aquests sectors perquè puguin relançar les seves activitats amb les majors garanties.

És, doncs, aquesta la via que ens interessa desenvolupar des del Govern de les Illes Balears, amb una política econòmica que tendeixi a equilibrar la nostra societat a partir d'uns criteris de creixement sostenible i diversificació econòmica. No m'estendré a parlar del paper dinamitzador que el sector turístic ha de tenir en tot aquest procés. Només vull comentar que la presència de més d'11 milions de visitants anuals constitueix un mercat per als nostres productes que hem de saber aprofitar de manera adient. No tan sols perquè adquireixin els productes balears durant el seu període de vacances, sinó també perquè els introdueixin als seus països d'origen. Quan parlem dels sectors que han de complementar la indústria turística i la resta de serveis que se li associen, ho feim conscients de tots els handicaps que se'ns poden presentar. Però, ahora, som con-

seqüents amb un projecte de país que volem plural en tots i cada un dels aspectes que defineixen la seva cultura laboral i econòmica. Per això, és una prioritat estratègica per al Govern illenc contribuir al desenvolupament ple d'aquestes activitats econòmiques, tant de les tradicionals, a les quals abans feiem referència (calçat, bijuteria, sector agroalimentari, etc.), com a tota una sèrie de modalitats empresarials que es vinculen al món de les noves tecnologies, dels audiovisuals, de la moda... En tots aquests àmbits es plantegen actuacions molt diverses per activar al màxim les seves potencialitats, des del foment de les accions formatives, entre les quals cal esmentar la generalització dels sistemes de qualitat en la gestió empresarial, a les d'internacionalització comercial.

Les Illes Balears, en aquests moments, tenen la capacitat d'oferir als mercats internacionals uns productes de gran qualitat, la qual cosa pot garantir la competitivitat i la viabilitat econòmica de tota una sèrie d'indústries alternatives al turisme, i això és una idea fonamental per a nosaltres a l'hora d'es-

tablir les polítiques que cal executar. L'Espanya castellana ve d'una tradició en la qual l'Estat ha suplert la manca d'iniciativa empresarial en el seu desenvolupament. Nosaltres, per contra, hem fonamentat el nostre desenvolupament amb una iniciativa privada que en la majoria de casos ha estat orfe d'ajusts estatals. És per això que des del Govern de les Illes Balears, i més particularment des de la Conselleria d'Economia, Comerç i Indústria, hem centrat la nostra acció en l'establiment d'una política que permeti ajuntar esforços públics i privats per potenciar totes aquestes activitats econòmiques que han de complementar la indústria del turisme i garantir-ne la competitivitat en els mercats més diversos, tant interns com d'arreu del món.

En aquest sentit, des del Govern s'han d'abordar les línies d'actuació amb una perspectiva més global pel que fa a la promoció dels nostres productes cap a l'exterior. Però per poder dur tot això endavant, no tan sols ens cal plantejar actuacions individuals des de les Balears en els distints fóruns de negocis o fires, sinó que també cal

establir les aliances i estratègies que ens permetin participar dels esforços que altres territoris del nostre voltant duen a terme des de fa anys, com és el cas de Catalunya, per posar un exemple clar. D'acord amb aquesta política, cal

Generalitat de Catalunya, el passat 18 de gener de 2001, que, si més no, han de contribuir a reforçar tota la feina que des d'aquí feim amb la col·laboració de tots els sectors afectats.

El primer dels convenis té com a finalitat establir un àmbit comú d'intercanvi d'informació sobre les línies bàsiques d'actuació de la promoció exterior

La Generalitat i el Govern col·laboren a promoure la qualitat empresarial

esmentar la signatura de dos convenis amb el Departament d'Indústria, Comerç i Turisme de la

d'ambdós països, així com l'establiment d'un canal de comunicació que permeti un major coneixement mutu sobre l'evolució de la presència empresarial en mercats exteriors. Igualment, aquest conveni possibilita que els empresaris de les Balears comptin per a la promoció exterior dels seus productes amb un instrument alternatiu com és el COPCA (Consorci de Promoció Comercial de Catalunya), al qual tenen accés mitjançant la intermediació de la Direcció General de Promoció Industrial.

Un altre conveni molt important, entre la Generalitat i el Govern balear, és el que fa referència a l'establiment de mitjans de col·laboració en el camp de la promoció de la qualitat empresarial, que s'adreça a les activitats següents: transferència de coneixements i de tecnologia; intercanvi de metodologies d'implantació de sistemes i d'eines per millorar la qualitat; desenvolupament de programes de promoció de petites i mitjanes empreses; realització de campanyes de sensibilització; infraestructures que permetin augmentar la competitivitat de les empreses, etc. L'Institut Balear d'Innovació Empresarial gestiona aquesta línia de col·laboració.

Però, reprenent el discurs generalista d'aquest article, hem d'assenyalar que tots aquests acords, per poder entendre la magnitud del que poden representar, s'han d'incloure dins d'una reflexió més profunda i general sobre el projecte econòmic que volem plantejar per al futur del país. Com afirmàvem abans, el nostre referent és Europa, i és dins d'aquest àmbit que ens interessa fer front comú per defen-

Imatge de la roba de Joana Borrás a la Pasarela Cibeles de la Setmana de la Moda de Madrid l'any 2000.

EL MIRALL amb el suport de

GOVERN DE LES ILLES BALEARS

Consell de Mallorca

sar-hi uns mateixos interessos amb les regions del nostre entorn, perquè la Unió Europea no ens atorgui un paper marginal a l'hora d'incidir en el nostre desenvolupament econòmic, enfront dels nous pols de creixement que s'ubiquen als països del centre i de l'est del continent. Això vol dir dotar de contingut real el que s'ha anomenat Arc de la Mediterrània i bastir-lo dels instruments que permetin a aquests territoris una defensa davant els poders estatals i comunitaris.

En aquest sentit, podem parlar d'un altre conveni, també signat a principi d'any, amb el Departament d'Economia i Finances de la Generalitat que se centra bàsicament en la necessitat d'establir vies que ens permetin la possibilitat de compartir els instruments de reflexió sobre l'anàlisi de la realitat econòmica i social, tant per a les Illes Balears, com per a la macroregió europea de la qual formam part. Així, mitjançant tota una sèrie de col·laboracions en matèria estadística, ens serà més fàcil optimitzar els nostres recursos a l'hora d'establir conclusions que ens permetin engegar les polítiques més adients a partir d'un coneixement més fefaent dels sectors sobre els quals volem incidir, alhora que ens ha de possibilitar una millor definició de les demandes que ens cal plantejar davant les institucions estatals i europees. El que ens interessa, però, no és tan sols definir instruments de treball concret, sinó obrir un fòrum de debat que ens porti a establir unes polítiques tan importants com les següents: definir els nivells intermedis entre els estats i la Unió Europea, per això cal analitzar el paper que han de tenir les comunitats autònomes en un model supranacional com és la Unió. Així, el desig dels governs català i balear s'ha volgut centrar en la col·laboració en matèria de fons europeus, atès que els dos països formen part de l'Objectiu 2. Un altre vessant d'aquesta col·laboració són els efectes de l'ampliació de la Unió, la qual pot te-

Grup de dissenyadors promociats pel Govern balear.

nir uns efectes semblants en les dues economies. La Mediterrània constitueix una altra de les línies d'actuació, tendent a aconseguir un major equilibri econòmic entre les dues ribes del *Mare Nostrum*, conscients dels perills que podria implicar en aquest entorn una desestabilització social profunda d'aquesta àrea. Aquests acords se centren a elaborar estudis d'interès mutu; a difondre i publicar articles; a organitzar jornades de treball, seminaris o qualsevol altre tipus de sessions que ajudin a conèixer millor la nostra realitat econòmica, social o cultural.

Els Països Catalans constituïm l'eix central d'aquest Arc de la Mediterrània que volem potenciar, i que entenem que és el marc natural a través del qual hem de treballar. No tan sols volem fer això apel·lant a possibles principis ideològics de caire nacionalista, sinó que a més ho hem d'endegar des de la convicció que el nostre àmbit de referència immediat és Catalunya i el País Valencià, amb

els quals compartim una visió estratègica sobre quin ha de ser el paper que ha d'exercir l'economia productiva en el nostre desenvolupament. És en aquest sentit que s'han d'entendre aquests acords que ja s'han establert entre els governs de Catalunya i les Illes Balears, que constitueixen una primera passa per definir un marc de col·laboració que, sens dubte, hem de fer extensible a altres territoris del

«Els Països Catalans són el marc natural a través del qual hem de treballar»

nostre entorn més immediat. I tot això, amb l'objectiu de contribuir a crear nous instruments que tenguin a garantir la defensa dels nostres interessos com a poble i a millorar les condicions que determinen la qualitat de vida del conjunt de la ciutadania.

***Pere Sampol i Mas és vicepresident del Govern de les Illes Balears i conseller d'Economia, Comerç i Indústria.**

Pianos Can Garcias®

Pere Josep Garcias

Pianer

PETROF

El català a Europa, un cas únic

JOAN MELIÀ

Així, és l'única llengua de les dotze més parlades a la UE que no és oficial a les institucions europees ni tampoc té aquest caràcter en el marc estatal. El català és oficial per a 10,8 milions de ciutadans de la UE (sense incloure-hi els andorrans, que no pertanyen a la UE, ni els ciutadans d'Aragó, França i Sardenya que la parlen però no la tenen reconeguda com a llengua oficial). Per tant, de les onze llengües que tenen la consideració de llengües oficials de la UE, n'hi ha sis que la superen en nombre de ciutadans que la tenen com a oficial en el seu territori –alemany (90,2 M), francès (62,7 M), anglès (62,2 M), italià (57,4 M), espanyol (39,8 M, entre els quals s'hi compten els 16,3 M que viuen en territoris que també hi tenen el català, el basc o el gallec) i neerlandès (21,2 M)– i cinc que en tenen més pocs –grec (10,6 M), portuguès (9,8 M), suec (9,3 M), danès (5,2 M) i finès (5,1).

Per altra banda, el català també és equiparable o superior a bona part d'aquestes llengües pel que fa a l'equipament lingüístic (nivell de codificació, recursos, diccionaris de tot tipus, actualització terminològica, etc.), la producció cultural a què dóna lloc (creació literària, musical, teatral, etc.), la difusió a través dels mitjans de comunicació (televisió, ràdio i premsa) i la presència fora del seu territori (hi ha oferta formativa en català a 80 universitats fora del nostre domini lingüístic, és la desena llengua més traduïda del món, la presència a Internet també la situa entre les primeres, etc.).

En relació amb les altres llengües de la UE (anomenades, amb més o menys encert, «minoritàries o re-

gionals»), el català és de molt la de més parlants. De les trenta-sis existents (vegeu l'informe Euromosaic: <http://www.uoc.es/euromosaic/>), només sis superen el mig milió de parlants i totes se situen molt lluny dels 7,2 M del català: gallec (2,4 M), occità (2,1 M), sard (1,3 M), irlandès (1,2 M), basc (0,6 M) i gal·lès (0,5 M).

Aquestes dades, per tant, fan evident la singularitat del català en el marc de la UE; la seva exclusió d'entre les llengües oficials només es pot explicar per la posició de marginalitat legal que té dins el propi estat i el poc interès que aquest demostra en la seva pervivència en el propi territori i

El contrast que presenta la llengua catalana entre les dimensions demogràfiques i de producció cultural i el seu reconeixement com a llengua oficial en el marc estatal i europeu, és únic en el conjunt de llengües que pertanyen als països que fan part de la Unió Europea (UE).

en la seva projecció exterior. Quan un estat té més d'una llengua oficial, correspon a aquest sol·licitar l'oficialitat d'aquestes llengües a la Unió Europea; Espanya només va sol·licitar l'estatut de llengua oficial per al castellà. Així i tot, a petició del Parla-

del l'ús social, no estigui assegurada la pervivència futura del català (veg. *Atlas of the World's Languages in Danger of Disappearing*. Unesco Publishing, 2001). De fet, el reconeixement del català com a llengua oficial de la UE, a part d'importants efectes positius, com

el reconeixement del dret dels catalanoparlants a usar-lo en relacionar-se amb les institucions eu-

i a fomentar i facilitar l'aprenentatge d'idiomes entre els ciutadans; la creació de la Comissió Interdepartamental de l'Any Europeu de les Llengües tenia per finalitat la coordinació de totes les activitats que es promourien o en què es participaria des del Govern, i ha donat com a resultat una llarga llista d'accions (recollides en un tríptic i a <http://dgpoling.caib.es>), que van des d'actes públics i ofertes formatives fins a publicacions.

En aquests moments sembla oportú i necessari reemprendre la reivindicació de l'oficialitat del català a les institucions europees. Sembla oportú, d'una banda, perquè enguany es commemora el centenari de la *Lletra de Convit* i, per l'altra, perquè el reconeixement d'aquesta oficialitat és un acte coherent amb els objectius de l'AEL, a més aplicats a una llengua que objectivament se situa al mateix costat d'altres que ja gaudeixen d'aquest tracte. Així i tot, la majoria d'accions que s'han fet des de la UE en relació amb l'AEL han estat orientades a les onze llengües oficials i, fins ara, la presència del català en documents relatius a l'AEL i la celebració d'actes de commemoració han estat per iniciativa i a càrrec de les comunitats autònomes que la tenen com a oficial.

Sembla necessari perquè, davant la imminència de l'ampliació de la Unió Europea a dotze nous estats, l'increment del nombre de noves llengües oficials al marge del català podria determinar la impossibilitat futura d'aquest reconeixement. Els dotze estats que han sol·licitat incorporar-se a la UE representen onze noves llengües que esdevindran oficials. D'aquestes onze llengües, només n'hi

El català és oficial per a 10,8 milions de ciutadans de la UE

ment de Catalunya (1988) i del Parlament de les Illes Balears (1989), la resolució A3-169/90 (DOCE-C19 de 28/1/91) del Parlament Europeu demanava al Consell de la UE que adoptàs una sèrie de mesures que donaven al català un cert reconeixement (publicació dels tractats i dels textos fonamentals, difusió en català de la informació pública relativa a les institucions europees per tots els mitjans de comunicació, la inclusió del català en els programes elaborats per la Comissió per a l'aprenentatge de les llengües europees i l'ús del català a les oficines de la Comissió de les Comunitats Europees que hi pogués haver a Catalunya i a les Illes Balears).

En contrast amb la seva relativa vitalitat, la situació legal (en el marc estatal i europeu), la disparitat que presenta al llarg dels diversos territoris (des d'indrets on no és reconeguda oficialment fins a llocs on és l'única llengua oficial i des de llocs on és fortament present en la vida social fins a altres on pràcticament ha desaparegut) i els importants canvis demogràfics d'algunes zones, fan que, si no es prenen mesures a favor de l'extensió

ropees o l'impuls que significaria en relació amb la difusió exterior, tindria com a conseqüència principal el reforç de l'autoestima i la valoració objectiva a l'interior de la comunitat lingüística catalana mateixa, i el major respecte i interès d'integració dels ciutadans que escullen els territoris de parla catalana per viure-hi.

Els objectius explicitats per la Decisió 1934/2000/CE del Parlament Europeu i del Consell de la UE, en la qual es declara l'any 2001 Any Europeu de les Llengües (AEL), són clarament favorables al procés de normalització lingüística de la llengua catalana: promoure la sensibilització dels ciutadans sobre la importància de la diversitat cultural i lingüística com a part essencial de la seva riquesa col·lectiva i fomentar l'aprenentatge d'idiomes com a factor clau en el desenvolupament cultural i professional de les persones. Per aquest motiu, el Govern de les Illes Balears va considerar necessari sumar-se a aquesta celebració amb l'impuls de diverses activitats que contribuïssin alhora a incrementar l'aprenentatge del català i la seva presència en la nostra societat

Viajes
MARTEL S.A.

Oms, 50 b · Apt. correus 696
07003 · PALMA (MALLORCA)
Tel. 971 72 38 42
Fax 971 72 69 42
E-mail: martel@juniper.bdr.es

Carlos III, 22 b · Apt. correus 655
07800 · EIVISSA
Tel. 971 31 24 72
Fax 971 31 17 08
E-mail: martelib@juniper.bdr.es

Mª Luisa Serra, 30 b · Apt. correus 86
07703 MAÓ (Menorca)
Tel. 971 36 70 13
Fax 971 36 73 11
E-mail: martelme@juniper.bdr.es

ha dues que són oficials en una població superior a la del català –polonès (38,7 M) i romanès (22,5 M)– i nou tenen una població inferior –hongarès (10,5 M), txec (10,3 M), búlgar (8,3 M), eslovac (5,4 M), lituà (3,7 M), letó (2,4 M), eslovè (2,0 M), estonià (1,4 M) i maltès (0,4 M). Encara que és possible que aquesta ampliació suposi una reestructuració del concepte de llengua oficial i de llengua treball i de les funcions que els corresponen en les institucions europees, és necessari intensificar aquesta reivindicació per evitar que el català sigui privat de tenir el mateix reconeixement que les llengües de dimensions demogràfiques o potencial de producció cultural iguals o inferiors.

L'assoliment d'aquest objectiu passa per les iniciatives institucionals, com l'anunciada petició que farà el Parlament balear al Govern espanyol perquè reclami l'oficialitat del català a Europa; confiam que l'Estat no negarà al col·lectiu de deu milions de ciutadans espanyols que tenim el català com a llengua oficial la possibilitat d'assolir uns drets i un reconeixement, a les institucions europees, de què gaudeixen comunitats lingüísti-

ques quantitativament inferiors. Però, així i tot, hi poden ajudar de manera definitiva, o ser-ne peça imprescindible, l'avanç en el reconeixement igualitari de la diversitat lingüística dins l'Estat, les iniciatives de la societat civil (accions com les protagonitzades per la Plataforma de Joves de Mallorca per la Llengua en la seva visita a Brussel·les en són un exemple), la coordinació amb les altres comunitats amb què compartim llengua i la difusió, amb la finalitat de ser-hi

reconeguts, de la nostra realitat lingüística i cultural a l'àmbit internacional, ja sigui difonent-la entre els milions d'estrangers que anualment visiten els territoris de parla catalana o fent-la present en fòrums internacionals.

**Joan Melià és director de Política Lingüística del Govern balear.*

LLIBRES DE TOTS
ELS PAÏSOS
CATALANS

⌘

LLIBRES INFANTILS
I JUGUETES

⌘

LLIBRES DE TEXT

⌘

DISCOS I CASSETTES

⌘

SERVEI
DE LLIBRES
ESTRANGERS

Carrer d'en Rubí, 5
Tel. 71 38 21
07002 Palma (Mallorca)

Pianos Can Garcias

Pere Josep Garcias

C/ Joan Maura, Bisbe, 10 - Palma (Mallorca)
Tel. i Fax: 46 20 16

VENDA DE PIANOS VERTICALS I DE COA

Primeres marques europees

BLÜTHNER • BÖSENDORFER • C. BECHSTEIN • FEURICH • FÖRSTER
FURSTEIN • GAVEAU • GROTRIAN-STEINWEG • HOFFMANN • IBACH
KEMBLE • KINGSBURG • OTTO-BACH • PETROF • PFEIFFER • PLEYEL
RAMEAU • RÖNISCHE • RÖSLER • SAUTER • SEILER • SCHOLZE
STEINGRAEBER & SÖHNE • WAGNER • WEINBACH • ZIMMERMANN

Especialistes en pianos per a professionals i pianos d'estudi
El millor servei post-venda. Més de 50 anys d'experiència

AFINACIONS • REPARACIONS • RESTAURACIONS
LLOGUER DE PIANOS NOUS O RESTAURATS
INSTRUMENTS HISTÒRICS
(CLAVICÈMBALS • FORTEPIANOS • ORGUES LITÚRGICS)
PIANOS ELÈCTRICS • ACCESSORIS • TRANSPORTS

La projecció de la cultura balear a Europa

PERE MUÑOZ

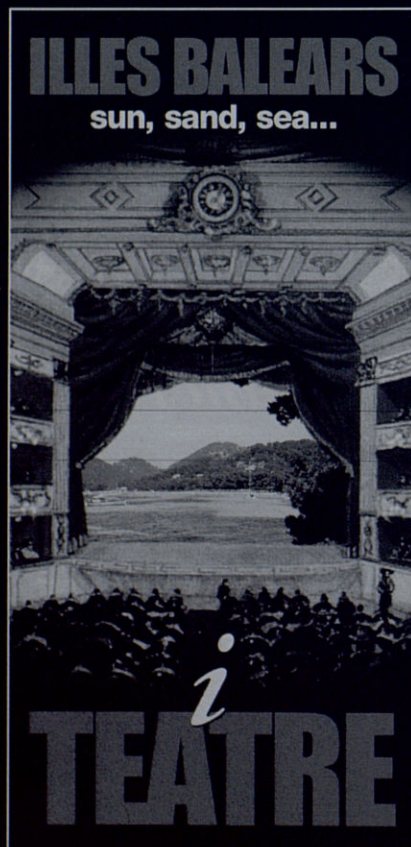
És evident que les Illes Balears són conegudes arreu del món bàsicament com a destinació turística. Aspiram, però, a no ser només tinguts en compte pel nostre sol i les nostres platges.

Aspiram a donar a conèixer una important producció cultural en tots els àmbits: teatre, música, arts plàstiques, literatura, cultura popular tradicional...

Aquestes línies de feina no responen exclusivament a generar una altra imatge de país; són les nostres empreses i entitats culturals, que disposen d'un públic potencial insuficient a les Balears per fer rendibles la seva producció, les que necessiten obrir mercats, cercar nous públics per tal d'aconseguir majors fites culturals i, per què no, econòmiques.

La insularitat, també en aquest cas, és un dels principals problemes que dificulta la presència dels nostres productors culturals al continent. I és aquí on la Direcció General de Cultura del Govern de les Illes Balears i el Consorci per al Foment de la Llengua Catalana i la Projecció Exterior de la Cultura de les Illes Balears han iniciat unes accions de suport mitjançant convocatòries i han subscrit acords amb diferents institucions per tal d'obrir noves vies i donar suport a diversos col·lectius i empreses, alguns dels quals ja havien desenvolupat actuacions a l'exterior, encara que precàriament.

En aquest sentit, aquests anys de treball a favor de la projecció exterior de la nostra cultura han estat prou satisfactoris. Tanmateix, l'èxit només és atribuïble en una petita part al Govern de les Illes Balears i la seva política. L'enhorabona l'han de rebre els grups, els col·lectius i les persones individuals, creadors culturals tots ells, que han sabut elaborar produccions culturals de qualitat que poden despertar l'interès del públic i que donen mostra del nostre nivell cultural. El Govern de les Illes Balears ha arribat a acords amb diverses entitats i institucions per assolir els seus objectius de promoció de la nostra cultura a l'exterior, tasca que altres governs desenvolupen fa anys. En concret, cal destacar tot un seguit d'institucions i d'organismes amb els quals hem aconseguit ajuntar esforços: Generalitat de Catalunya, Govern d'Andorra, Diputació de Barcelona, Ajuntament de Barcelona, Consell de Mallorca, Ajuntament de Palma, Caixa de Balears, "Sa Nostra", Banca March, Associació Independent de Galeristes de les Illes Balears, Associació d'Artistes Visuals de les

Ens trobareu a la Mostra de Teatre d'Alcoi, al Sitges Teatre Internacional, al Festival Grec, a la Fira de Teatre de Tàrraga...

CONSORCI PER AL FOMENT DE LA LLENGUA CATALANA I LA PROJECCIÓ EXTERIOR DE LA CULTURA DE LES ILLES BALEARS

GOVERN DE LES ILLES BALEARS
Conselleria d'Educació i Cultura
Direcció General de Cultura

Illes Balears, Gremi d'Editors de Balears, Associació d'Escriptors en Llengua Catalana, SGAE-Fundació Autor, Fira de Teatre de Tàrraga, Mercat de Música Viva de Vic, Fira de Teatre d'Alcoi, Sitges Teatre Internacional...

Durant els anys 2000 i 2001 la presència de les nostres produccions culturals a l'exterior ha estat més nombrosa que en qualsevol altra ocasió. Actuacions i programacions a diferents centres de cultura d'arreu de l'Estat espanyol i d'Europa i, sobretot, a fires, mercats i festivals han permès la contractació de les produccions de les Illes Balears.

En aquests dos darrers anys han tingut una presència notable a Sitges Teatre Internacional, Festival de Cine de Berlín (Berlinale), Grec, Feria de Teatro del Sur, Fira de Teatre de Tàrraga, Midem, Mercat de Música Viva de Vic, Museu Nacional d'Art de Catalunya, Fira de Teatre d'Alcoi, i altres mercats i festivals. A més, la nostra cultura ha visitat diverses ciutats del món: Barcelona, València, Madrid, Sevilla, Roma, París, Nova York, l'Havana, Berlín, etc.

Més de 400 funcions teatrals a l'exterior, més de 200 actuacions musicals, la programació d'unes 30 traduccions d'autors de les Illes Balears amb editorials estrangeres, al voltant de 70 iniciatives en el camp de les arts plàstiques, etc., certifiquen l'èxit i l'esforç que es du a terme.

Fins aquí la feina i les dades, però la presència exterior de la nostra producció cultural i de la cultura catalana en general es troba, encara, amb moltes dificultats.

D'una banda, l'Estat espanyol demostra dia a dia un interès nul per exportar qualsevol altra cultura i llengua que no siguin les espanyoles. Suposen que les cultures *regionals* ja compten amb governs autònoms que han d'assumir les seves polítiques de projecció exterior de la cultura. Mentre l'Instituto Cervantes té un pressupost de 7.000 milions de pessetes i el Ministeri d'Assumptes Exteriors munta un organisme per a la pro-

jecció exterior de la cultura espanyola (òbviament es refereixen a la castellana), per a les comunitats autònomes no hi ha doblers, i iniciatives com l'Institut Ramon Llull queden aparcades.

És a dir, David contra Goliat es repeteix i no ens basta amb la globalització, la competitivitat, les dificultats econòmiques, etc., perquè, a més, el Govern espanyol oblidí —ara sí interessa— els preceptes constitucionals que l'obliguen a protegir i promocionar totes les llengües i cultures de l'Estat.

D'altra banda, la cultura produïda en llengua catalana continua comptant amb grans dificultats de consum exterior. Fins i tot, en el camp de la música, en què sembla que la llengua no sempre té un paper determinant, els grups que canten en català no troben mercat més

enllà del nostre territori lingüístic i, per exemple, els que canten en anglès, tot i que no els entenguin, sí poden arribar a tenir èxit i reconeixement. I és que als territoris de parla castellana encara hi ha molta gent que prefereix un cantant en

La insularitat dificulta la presència dels productes culturals al continent

rus que en català, perquè pensen que el rus canta en la seva llengua de manera natural, i que el que ho fa en català ho fa per una mena de caparrudesa o mala intenció.

En definitiva, el camí és ben difícil i complicat. Es fan passes importants i l'actuació conjunta dels governs que compartim llengua i cultura és un fet molt positiu. Ara bé, sense més recursos econòmics i sense un suport decidit de l'Estat, comptarem amb una nivell de producció cultural molt destacable, amb uns col·lectius i empreses culturals que s'esforçaran cada vegada més per singularitzar les seves produccions (perquè només a través de la singularitat dels nostres productes culturals podem arribar a interessar un mercats ultrasaturats), però tindrem una capacitat d'incidència en el mercat exterior i de competitivitat molt baixa. L'esdevenir és incert, però les ganes de canviar la situació i la voluntat de multiplicar els nostres esforços esperam que siguin recompensades.

***Pere Muñoz Perugorria és director general de Cultura del Govern de les Illes Balears.**

El Centre Balears Europa: pensar, estar i actuar dins Europa

MIQUEL MORATA

La Unió Europea actual és el resultat de les tensions i contradiccions en què s'ha construït la seva història. L'ampliació de la UE, amb 14 països aspirants a les portes, obligava a un esforç de reorganització interna de la UE per estar en condicions d'afrontar les noves exigències.

Així, a la Cimera de Niça, s'arribà a un acord del Consell Europeu pel que fa al nombre de parlamentaris del futur Parlament, el vot dels estats al Consell Europeu, el nombre de comissaris, les condicions de les cooperacions reforçades entre estats, les minories de bloqueig, etc.

L'opinió pública no va veure un debat sobre el futur d'Europa. Va percebre una brega per la negociació de quotes de poder estatals, fins i tot fent ostentació de les victòries «nacionals» obtingudes, com així les va presentar l'actual president del Govern espanyol. Les ratificacions del tractat s'han de fer després a cada estat. Irlanda el va sotmetre a referèndum, i vet aquí

que sorgeix la sorpresa amb la victòria del NO.

Sembla que dins la Comissió Europea, amb l'impuls del seu president Romano Prodi, s'arriba a la conclusió que cal obrir un procés nou en la construcció europea. Cal fixar uns objectius polítics engrescadors, mobilitzar la ciutadania perquè faci seu el projecte futur d'Europa, no tenir por de pensar el futur obert a qualsevol forma d'organització política. El temps de la negociació i el pragmatisme ha de ser posterior al debat de definir cap a on es vol anar. Alguns líders europeus ja han fet avançar les seves propostes: Fischer, Jospin, Blair, Schröder, Chirac, Zapatero... Criteris federals i confederals, funcionament de les institucions, poder dels estats, la futura constitució europea... El debat dona per a molt i està obert.

A Niça es decidí convocar una altra conferència intergovernamental per a l'any 2004. És el marc en què es poden canviar els tractats. A la vegada es va proposar fer una difusió àmplia de la Carta dels drets fonamentals de la Unió Europea, proclamada però no aprovada a la Cimera. Per la seva banda, la Comissió ha elaborat un llibre blanc sobre el governament europeu, document obert a la participació ciutadana, sobre les formes d'acostar les institucions europees a la població civil. També ha obert un programa de debat ciutadà sobre el futur d'Europa, a fi de facilitar els objectius anteriors, a més de continuar tractant les conseqüències de l'ampliació.

L'arribada física de l'euro el gener del 2002 suposarà per a la gent dels dotze països implicats una consci-

Miquel Morata, al seu despatx del Centre Balears Europa.

ència més àmplia de la seva pertinença a la realitat europea. De l'eliminació dels aranzels hem passat a unes llibertats de comerç, circulació, serveis i capitals; després a una unió econòmica i monetària, per acabar amb una moneda única i un mercat únic. Però, afortunadament, no només tenim una unió econòmica. Els darrers consells europeus de Lisboa i Göteborg han ratificat la necessitat d'avançar en la cohesió social (pens que la UE és l'única instància política que avui en dia parla de plena ocupació a l'horitzó de l'any 2010) i el desenvolupament sostenible (amb propostes concretes i indicadors d'objectius a realitzar). Són unes línies transversals a tota l'activitat de la Unió. Són els tres peus del tríode que han de conformar les polítiques de la Unió: la consolidació del mercat únic, la cohesió social i el desenvolupament sostenible. No es pot parlar d'un sense parlar dels altres.

La Unió Europea pot ser analitzada amb escepticisme o optimisme. Les diferents forces polítiques i socials tenen opinions diferents i variades. Hi ha molts de factors per considerar. Si el fet d'avançar en marcs europeus de benestar social i desenvolupament sostenible és un contrapès o no al model de globalització neoliberal que es vol imposar. Si l'ampliació de la UE

reforçarà només el terreny econòmic del mercat únic i refredarà el vessant social i ecològic. Si els estats-nació cediran competències a la nova constitució europea o la por del futur els durà a tancar-se en debats essencialistes sobre la seva existència. Si les regions tindran un paper més important en la construcció europea i de quina manera ho faran. Com s'obre al sud la Unió Europea i com pot contribuir a un futur més esperançador per a la humanitat. Si obrim de veritat un procés constituent cap a una constitució europea o ens quedam a mig camí, fent coses i prenent decisions, sense definir o pensar quin és el final del trajecte.

Balears dins la Unió Europea

En aquesta situació les Illes Balears han de tenir vocació d'incidir en aquest procés. El Govern de les Illes Balears és present mitjançant el seu president al Comitè de les Regions, òrgan consultiu de la Unió Europea. Les distintes conselleries gestionen programes i recursos procedents de la Unió. En l'important capítol dels fons europeus, la Direcció General d'Economia, adscrita a la Conselleria

d'Economia, Comerç i Indústria, gestiona directament el FEDER i la iniciativa LEADER+, mentre que la Conselleria de Treball i Formació gestiona el Fons Social Europeu i impulsa la iniciativa EQUAL; la Conselleria d'Agricultura i Pesca, el FEOGA i l'IFOP. La Conselleria de Medi Ambient és la que aporta els criteris sobre l'aplicació dels Fons de Cohesió. S'ha creat la Direcció General de Relacions Europees i per a la Mediterrània, que depèn de la Conselleria de Presidència. El tema de la insularitat és seguit especialment

El moment polític europeu convida a la participació i a la intervenció

per la Conselleria d'Hisenda i Pressuposts, tant en l'aplicació de la Llei del règim especial de les Illes Balears, com en els organismes europeus creats per seguir els efectes de la insularitat i el seu tractament en els tractats de la Unió. Per tal d'evitar descoordinacions, s'ha creat la Comissió Interdepartamental d'Afers Europeus, amb la qual es pretenen unificar els criteris en els temes europeus. Malgrat tot, un pot tenir la sospita

que Europa es continua veient com una realitat llunyana, inaccessible, gegantina. Les institucions i la societat civil illenca tenen majoritàriament una visió passiva, d'adaptació i de resignació davant el fet europeu. També hi ha l'òptica instrumental

tes de interès mutu, amb iniciatives innovadores, amb la vocació de fer Europa a partir dels fets, de les relacions humanes, del coneixement i de l'aprenentatge recíproc. Així enriqueixim de veritat el procés europeu. I, per descomptat, hem d'ajudar les em-

preses, les organitzacions socials i els municipis a fer el mateix. Hem d'identificar no tan sols les regi-

què vol actuar la Unió (aprofundiment del mercat interior, cohesió social i desenvolupament sostenible) poden ser un marc de treball que poden apuntalar moltes de les accions que impulsa l'actual Govern de les Illes Balears.

El Centre Balears Europa

El Centre Balears Europa (CBE) és un consorci que funciona amb l'aportació majoritària del Govern i està adscrit a la Conselleria d'Hisenda i Pressuposts. Ens movem en tres eixos d'actuacions: el conjunt dels ciutadans, el suport als ens consorciats i especialment al Govern, i activitats autònomes del Centre mateix.

En el primer bloc, comptam amb el Servei de Documentació Europea i l'Euroinfo d'informació i assessorament empresarial. Ambdós són serveis regionals integrats dins les xarxes oficials de la Unió Europea. Volem difondre'n més l'existència per al conjunt dels ciutadans. El Servei de Documentació s'adaptarà també a la xarxa bibliotecària de la comunitat, per facilitar les consultes externes dels ciutadans. L'Euroinfo empresarial gestiona dos programes europeus impulsats per la Comissió sobre comerç electrònic i sobre l'evolució del mercat únic a les Illes. Més de tres-centes empreses de les Illes han pogut conèixer i tenir contactes directes amb altres empreses europees a partir dels programes de trobades empresarials. També enguany hem fet un esforç especial per respondre a les necessitats d'informació sobre l'entrada física de l'euro l'any 2002. Centenars de xerrades a empresaris, hotelers, cooperativistes, centres de terce-

El CBE és un consorci adscrit a la Conselleria d'Hisenda i Pressuposts

d'anar a cercar només a Europa uns doblers de suport per dur a terme accions profitoses per a les Illes. En qualsevol cas, poca gent es planteja avui per avui què podem aportar com a Illes Balears al procés de construcció europea, en què podem ser útils, quins socis de qualitat podem ser, quin valor afegit propi podem incorporar al patrimoni comú europeu. Les Illes no podem plantejar una estratègia de reivindicació de la subvenció i del retard territorial, com a eix central de la nostra relació europea.

Com he descrit abans, el moment polític europeu mostra un ventall de possibilitats obertes, que convida a la participació i a la intervenció. Amb realisme i sense complexos, les nostres institucions i entitats socials han de dir coses assenyades, realistes, sobre el nostre paper com a comunitat a Europa. Però també cal que siguin agosarades, amb empena, amb generositat, amb visió àmplia de futur, per defugir el que és més immediat com a única política vàlida de resultats.

Hem de poder parlar amb qualsevol regió europea basant-nos en propos-

ons amb les quals ens relacionam per afinitats geogràfiques i culturals. També hem de conèixer les capdavanteres en serveis socials, les de major avenç tecnològic, les que millor treballen la solidaritat internacional...

Les Illes Balears podem aportar coses molt importants a Europa sobre el tractament de la insularitat. Hem de ser presents en el disseny de la política europea de turisme, avui pràcticament inexistent. Hem d'estar disposats a fer del territori de les Illes un punt capdavanter de les polítiques europees de medi ambient i desenvolupament sostenible. Hem de voler tenir un paper de primer ordre en la política euromediterrània i en la frontera sud de la Unió. Quant a les polítiques socials, les hem de situar al nivell de la mitjana de la Unió. Hem d'aconseguir situar la normalització lingüística i cultural catalana amb tots els seus drets a la Unió. Podem contribuir a fer avançar una construcció europea sobre la base d'un suport federal i amb un major protagonisme de les regions històriques. I sense oblidar que les tres grans polítiques en

Roldan

Cream espais per conviure

Eusebi Estada, 66 - 68 - 07004 Palma

Tlf.: 971 763 666 - Fax: 971 763 667

Internet: <http://www.roldan.es>

E-mail: roldanib@roldan.es

CULTE AL COS

- Disseny
- Ergonomia
- Durabilitat

ra edat, col·legis, presència d'estands a fires, mercats, grans magatzems... I especialment escoltar i programar les activitats amb els representants dels sectors de població més preocupats i afectats pel canvi de moneda.

En el segon camp volem destacar els convenis amb els consells de Menorca i d'Eivissa i Formentera per obrir punts d'informació europea, abans inexistents. També el conveni amb la FELIB, que ha permès fer arribar una informació ràpida i de qualitat sobre les oportunitats que poden tenir els ajuntaments dins els programes de la Unió. S'han signat per primera vegada uns acords amb els sindicats CCOO i UGT. Les entitats financeres "Sa Nostra" i Caixa de Colònia han exercit un paper de col·laboració i suport a diverses iniciatives promogudes pel Centre, i per descomptat cal remarcar la feina conjunta del CBE i "Sa Nostra" en programes d'activitats sobre l'euro, com «L'euro al carrer», l'edició del material pedagògic per als cursos de primària i secundària, programes d'informació, etc., així com el suport a la política de beques del CBE. Amb la Cambra de Comerç, Indústria i Navegació de Mallorca i Eivissa i Formentera hem col·laborat en programes de seguiment per preparar les empreses per a l'entrada de l'euro, la política de beques i la preparació de trobades europees empresarials. Amb la Universitat de les Illes Balears hem aprofundit en les línies de col·laboració estratègica, fruit de la qual són les propostes per al Servei de Documentació, el seguiment de projectes europeus, la potenciació de l'ensenyament de les polítiques i funcio-

nament de la Unió, el projecte per realitzar un curs sobre la Unió Europea, el conveni per gestionar els fons europeus que arribaran a la Universitat, fins a arribar a la realització del Dia d'Europa al campus universitari, amb més de 2.000 alumnes de primària i secundària de Mallorca. Finalment, amb el Govern, som la seu de la representació a Brussel·les i subministram informació qualificada de les tasques i els programes de la Unió, perquè les conselleries interessades puguin utilitzar-la.

Per acabar tenim també els nostres propis plans amb vista a l'any que ve. Volem intensificar i dissenyar una política més ambiciosa de beques, pel que fa a l'estada d'estudiants i postgraduats a Brussel·les, Palma, Maó i Eivissa, a les oficines del CBE, així com afavorir els intercanvis amb estudiants d'altres regions. Per primera vegada acollirem estudiants de la zona IMEDOC, dins el marc de cooperació entre les illes de la Mediterrània occidental. També posarem en marxa un equip interdisciplinari a fi de donar suport a la redacció de projectes europeus d'interès per al Govern i altres entitats de la comunitat. I amb la col·laboració de la Direcció General de Relacions Europees i per a la Mediterrània volem dur a terme una gran campanya de debat i participació social i ciutadana sobre el futur de la Unió Europea, com a aportació específica a la campanya que vol portar endavant la Unió mateixa.

El nostre Centre pretén actuar positivament i eficaçment per a les Illes. Sempre hem pensat que tenim en el Patronat Català Pro Europa un suport i una ajuda inestimable per fer millor la nostra feina. La signatura d'un conveni amb els dos centres, el com-

El CBE posa en marxa un equip per donar suport a la redacció de projectes europeus

promís de realitzar anualment unes jornades europees que començarem a Palma el dia 5 de novembre i, sobretot, poder comptar amb la presència del president de la Generalitat de Catalunya i del president del Govern de les Illes Balears a la jornada inaugural suposarà un element de divulgació molt important de la funció que fan el CBE i el PCPE. A la vegada és una constatació de la importància que per al futur d'ambdues comunitats té l'actual debat sobre la construcció europea.

***Miquel Morata és director gerent del Centre Balears Europa**

Embat
Llibres

PEDAGOGIA - PSICOLOGIA - CIÈNCIES SOCIALS

Pge. Papa Joan XXIII, 5-E • Geranis Centre - Tel. 971 713 350 • Fax 971 215 641 • 07002 Palma de Mallorca

Capellà, president de la Federació Europea d'Entitats d'Estalvi i Crèdit per a l'Habitatge

EL MIRALL

L'Assemblea General de la Federació Europea d'Entitats d'Estalvi i Crèdit per a l'Habitatge ha elegit per unanimitat Miquel Capellà i Moià, president de "SA NOSTRA", Caixa de Balears, com a successor del president d'aquesta federació, Heinz Wilderer, per un període de tres anys.

Amb aquest nomenament, proclamat durant l'acte de cloenda del tretzè congrés europeu de la Federació, celebrat a Mallorca, comença una nova etapa durant la qual s'abordaran temes tan importants com el finançament de l'habitatge propi, l'accés a una casa digna per als joves, els immigrants o discapacitats, o donar coherència al marc legal existent entre els 26 països que formen la Federació i les institucions que regeixen el futur d'Europa. Miquel Capellà és, d'entre els 21 presidents de la Federació, el primer que representa una entitat d'estalvis de l'Estat espanyol. Aquest nomenament suposa un repte important, atès que li pertocarà aportar la visió del que són les diferències que provoca la norma espa-

nyola respecte dels objectius de la Comissió Europea i de la Federació mateixa. Hem de recordar que Espanya té un pes important dins el negoci hipotecari, atès que és el cinquè país de la Unió Europea que dedica més esforç familiar a adquirir un habitatge.

El 29 d'agost de 1962 es va fundar la Federació Europea d'Entitats d'Estalvi i Crèdit per a l'habitatge a Brussel·les amb els objectius següents: El foment de la idea d'adquisició d'habitatge propi; la representació dels interessos dels membres enfront de les institucions de la Unió Europea; possibilitar la informació dels membres sobre el procés d'integració europea i sobre les mesures adoptades amb aquesta finalitat per les institucions de la Unió Europea, i intensificar la informació i l'intercanvi d'experiències recíproques entre els membres en els camps del finançament i la política d'habitatge.

El nou president de la Federació Europea va fer palès, durant el seu discurs d'investidura, els grans rep-

tes d'aquesta institució en el seu manament: obrir els diferents sistemes dels països membres, així com unificar i estendre els seus productes habitatge, i, finalment, liderar un gir de la Federació cap als països de la nova Europa: «En algunes ocasions he apel·lat a un concepte que vull recollir ara: la solidaritat intel·ligent. És a mans de les persones que actualment actuem com a dirigents del món empresarial occidental la possibilitat d'implantar-lo. Es tracta únicament de conjugar els objectius empresarials amb uns objectius socials que caminen, o han de caminar, en paral·lel.

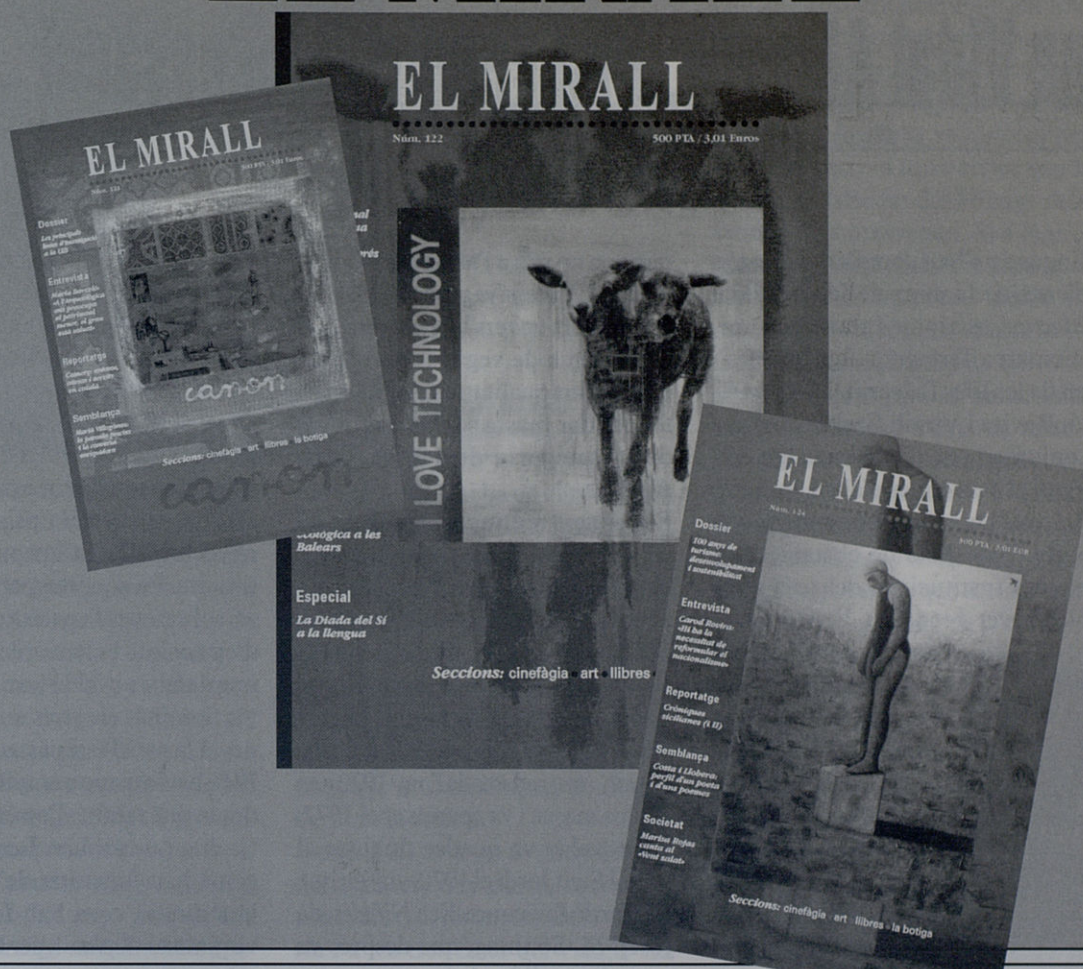
Entenc que és obligació del món empresarial invertir en infraestructures pròpies, però invertir també en valors ciutadans. Entenc que és obligació també del món empresarial fer un cop d'ull al que particularment he anomenat solidaritat intergeneracional, és a dir, fer que el treball present es plantegi també a favor de les generacions futures, pensant en els que ens seguiran».

Un manament de tres anys

Nascut el 7 de gener de 1946 a Palma, es llicencià en Dret per la Universitat Autònoma de Barcelona. L'any 1974, obrí despatx a Palma; l'any 1987 s'associà amb Josep Melià, i fou soci fundador del despatx Melià & Capellà. L'any 2000, el despatx s'integrà amb el de Cuatrecasas i es constitueix en Cuatrecasas i Capellà. El 18 d'octubre fou elegit president de "SA NOSTRA", Caixa de Balears. A més, és president de la societat INVERSORA DE HOTELES VACACIONALES (INHOVA) des d'octubre de 2000. Amb aquest nou nomenament, s'ha convertit per tres anys, des del 27 de setembre d'enguany, en el nou president de la Federació Europea d'Entitats d'Estalvi i Crèdit per a l'Habitatge.

EL MIRALL

EL MIRALL BUTLLETA DE SUBSCRIPCIÓ

Sr./Sra. _____

DNI _____

Adreça _____

Núm. _____ Pis _____

Codi Postal _____ Població _____

Telèfon _____

Em subscric a la revista EL MIRALL, al preu de 4.000 ptes. de quota anual. Podeu presentar els rebuts a l'entitat bancària/d'estalvi que indic a continuació i a la qual deman que els accepti i els carregui al meu compte:

Banc/Caixa _____ Signatura _____

Agència/Oficina _____

DC _____ Cte./Lta. núm. _____

«Sophie o els mals de la discreció», de Jaume Vidal Alcover: Una reedició necessària

PERE ROSSELLÓ ROYER

Notes literàries

Enguany s'han complert deu anys d'ençà de la mort de Jaume Vidal Alcover, escriptor i professor universitari a Tarragona. La Universitat de les Illes Balears i la Universitat Rovira i Virgili li varen dedicar conjuntament un homenatge-col·loqui el passat mes d'abril, les actes del qual han d'aparèixer abans que acabi l'any. Això no obstant, molt poques institucions del país semblen haver recordat l'aniversari

d'aquest intel·lectual nostre, complet i poli-mòrfic. Sens dubte, però, la millor manera de celebrar un escriptor és fer possible que els seus textos puguin ésser llegits per tothom. I, en el cas de Jaume Vidal Alcover, aquesta possibilitat és més necessària que en molts dels nostres autors desapareguts, perquè la majoria dels seus llibres—sobretot les novel·les—avui són impossibles d'adquirir a les llibreries. El pas del temps i, sobretot,

la mala sort que moltes d'aquestes obres haguessin estat publicades per l'editorial Laia, que va acabar fent fallida, han contribuït al desconeixement de Vidal Alcover com a novel·lista. Ara bé, també molts dels seus volums de poesia i de teatre, sense haver patit circumstàncies estranyes de cap mena,

tampoc no són a l'abast dels lectors d'avui. L'excessiva atenció dels nostres editors envers la literatura més recent, que de vegades no ofereix els mínims qualitius exigibles, ha fet oblidar massa sovint escriptors de la categoria de Jaume Vidal Alcover.

Per aquest motiu, cal agrair la recent reedició d'una de les novel·les de l'escriptor manacorí que en aquests moments resultaven més difícils de trobar. Em referesc a *Sophie o els mals de la discreció*, que Arola editors, de Tarragona, ha tornat a posar a l'abast dels lectors. *Sophie...* fou redactada l'any 1970 just en dos mesos i va aparèixer el 1972. La novel·la va quedar finalista al premi Sant Jordi el 1970, any en què el guardó fou concedit a *Nifades*, de Josep M. Sonntag, que després va ésser desqualificada en comprovar-se que es tractava d'un plagiat. Pel que l'autor mateix conta al pròleg a la segona edició, *Sophie...* va ésser rebuda amb molta fredor per la crítica i, fins i tot, va ésser objecte de les absurdes acusacions «d'ésser massa ben escrita» i de tenir poca acció. Hem de pensar que aquests retrats eren propis d'un moment en què es pretenia estendre la nostra literatura a totes les capes socials, per la qual cosa—erròniament, no cal dir-ho—alguns devien pensar que la popularitat és incompatible amb la qualitat. Avui, que ja tenim autors que obtenen grans èxits de venda, no és admissible proscriure als prestatges polsosos de les biblioteques obres com *Sophie o els mals de la discreció*. *Sophie o els mals de la discreció* és, des del meu punt de vista, una novel·la inclassificable que, fins i tot, havia de resultar incòmoda—relativament

incòmoda, és clar—per als crítics de l'època. Jaume Vidal Alcover se n'adonà i als «Dos mots d'aclariment» que l'encapçalava va intentar de suggerir, més que la classe de novel·la que havia assajat d'escriure, els models novel·lístics que havia refusat totalment o parcialment: això és, la novel·la psicològica, la novel·la històrica, la novel·la didàctica, etc. En aquestes paraules inicials sobretot es fa palesa una actitud d'oposició al behaviorisme i a la denominada novel·la social, que havia dominat els anys anteriors: «la novel·la social està passada de moda. El behaviorisme o conductisme em diuen que també. Potser la tendència és a no escriure. Les classes regents han fomentat de vegades la ignorància, com han fomentat la virginitat.» *Sophie...*, per tant, va aparèixer en un moment de crisi del model novel·lístic del realisme compromès, en el qual encara no s'havia aclarit quin podia ésser el seu substitut, tot i la força que començava a adquirir el realisme màgic. Al capdavant, *Sophie...* respon a uns esquemes narratius propis dels anys anteriors a la Guerra Civil o de la immediata postguerra, la qual cosa no li resta ni originalitat ni valor. En el fons, l'opció de Jaume Vidal Alcover no és gaire llunyana d'obres com *L'hereva de dona Obdúlia* o *Les temptacions*, *La novel·la de Palmira* o *Desenllaç a Montlleó*, de Llorenç Villalonga, per exemple. És a dir, un tipus de novel·la que neix de la combinació d'elements diversos (penetració psicològica, reflexió intel·lectual, recreació d'ambients, rerefons moral, etc.) i que havia sorgit als primers decennis del segle XX amb la crisi del model narratiu rea-

Jaume Vidal Alcover va morir ara fa deu anys.

lista-naturalista. Però, a més, *Sophie...* també conté alguns elements característics de la novel·la de gènere: la intriga pròpia de les històries policiaques s'aplica aquí a una recerca històrica i el periple típic de la novel·la d'aventures impregna aquest llarg viatge per mar i per terra que Jaume Vidal Alcover ens narra. Per tant, també era ben injustificat el retret d'aquells que deien que a l'obra no hi havia prou acció. A més, l'abundància dels diàlegs, que li donen la viva pròpia dels gèneres teatrals, i els interludis poètics porten el llibre més enllà de les estrictes fronteres de la novel·lística. Un narrador, que alhora es pot considerar el personatge central de *Sophie o els mals de la discreció*, ens conta un viatge que té com a objectiu trobar clarícies sobre un antic quadern amb les tapes color de rosa, començat el 1801. Es tracta d'un manuscrit que un amic lletraferit li ha donat per tal que el pugui convertir en una novel·la. Ens trobam, per tant, davant un recurs literari clàssic de la novel·lística, el del «manuscrit trobat», si bé aquí es tracta d'un text que romandrà pràcticament ocult al lector. En canvi, la gènesi de la novel·la mateixa es converteix en l'assumpte del llibre; perquè, al capdavant, *Sophie o els mals de la discreció* relata els esdeveniments i les circumstàncies que han portat el narrador-protagonista a contar-nos aquests mateixos fets. D'aquesta manera, realitat i ficció s'acaben confonent, tot mostrant-nos un

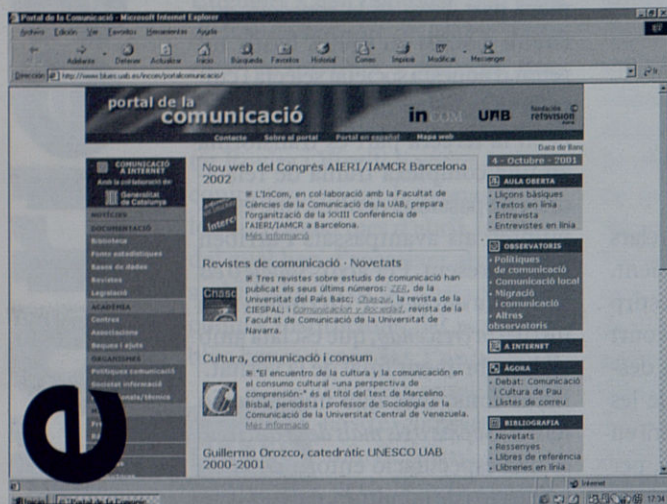
món en què no hi ha uns límits clars entre veritat i mentida. Igualment, veritat i mentida conformen l'estirp aristocràtica de la família Jaucourt de Mountavernon, tal com es desprendre del quadern rosa i de les cartes que el narrador descobrirà en la seva investigació. El viatge, per tant, serà també un procés d'aprenentatge i, com sempre, de descoberta de la veritat.

Sophie o els mals de la discreció està dividida en tres parts, corresponents als tres moments de la història i a les tres fases del viatge. La primera ens conta una excursió amb vaixell per costes de les Balears i de Catalunya fins a Marsella i, pel curs del riu Ròdan, fins a Lió. En aquest trajecte, el narrador conviu amb una sèrie de personatges aristocràtics de l'entorn de la família dels Jaucourt de Mountavernon. Hi trobam escenaris meravellosos—com Formentor, Ciutadella o Eivissa—, que recorden els poemes de Jaume Vidal Alcover de *Dos viatges per mar* (1965). En aquesta primera part, el lector pot experimentar un cert desconcert, atès que encara no s'hi endevina la més petita connexió entre les accions, els diàlegs i el misteri del quadern rosa, a què constantment el narrador fa referència. Els personatges—aristòcrates, milionaris, mariners i aventurers—constitueixen un món que sembla estar al marge del món real. La segona i la tercera part, en canvi, tenen lloc en terres franceses i ens introdueixen la família dels Mountavernon. Hi destaquen

dues figures femenines: la tia Solande, de caràcter agre i impositiu, i Lucienne, amb la qual el narrador viurà una experiència amorosa fins que en descobrirà la personalitat oculta. Tanmateix, el narrador-protagonista anirà esbrinant el secret de Sophie, la dama romàntica del quadern rosa, en unes cartes que li revelen la falsedat del llinatge dels actuals Mountavernon. Si a la primera part hom té la sensació que l'autor només ha pretès bastir un retrat d'aquesta societat selecta i culta, la simplicitat inicial de la novel·la en la tercera part es transforma en una complexa trama de relacions i de passions ocultes, que es remunten als avantpassats i arriben fins al present. Per això, *Sophie o els mals de la discreció* té un ritme i una intriga *in crescendo*, que esclata amb el descobriment final de la veritat. En el fons, més que una reflexió moral, *Sophie o els mals de la discreció* és una especulació entorn de la civilització i de la cultura, enteses com una màscara que oculta el més baix de la condició humana. S'ha dit que aquesta novel·la de Jaume Vidal Alcover és literatura feta de literatura. Efectivament, hi trobam llibres de vell, manuscrits antics, cartes romàntiques, poemes de Louise Labé, referències a l'Escola Lionesa del Renaixement... que, precisament, no estan renyits amb personatges desvagats, viatges meravellosos, ambients de luxe, palaus i castells, iots i festes selectes... Al final, el narrador descobrirà la falsedat d'aquest món enlluernador, que en el fons és truculent i vulgar; però haurà de renunciar a desemascarar-lo i s'haurà de conformar transformant-lo, també ell, en quelcom refinat i superior: això és, en la seva novel·la. Vista d'aquesta manera, *Sophie o els mals de la discreció* s'hauria d'interpretar com una clara reacció contra la narrativa violenta i exagerada del realisme històric i, alhora, com la denúncia d'un tipus de novel·la irreal i falsament intel·lectual.

A la xarxa es pot trobar de tot i en català

ANTONI OLIVER

El català és la setzena llengua més usada a Internet, cada any augmenta el nombre de portals, recursos, dominis i webs en aquesta llengua. La publicació digital més visitada de tot l'Estat espanyol és Vilaweb, una publicació electrònica en català. Això dona una idea de la importància que, dia a dia, assoleix el català a la xarxa. Institucions públiques i privades de Catalunya, del País Valencià i de les Illes Balears han impulsat l'ús del català al ciberespai. Hi ha a disposició dels internautes una gran quantitat de recursos.

Els indicadors utilitzats per analitzar la presència d'una llengua a la xarxa són les eines i els serveis lingüístics, els cercadors que apliquen el català en la recerca, les pàgines indexades a cercadors i els webs i tendes. En tots aquests recursos s'utilitza la llengua catalana.

Hi ha cercadors temàtics en català, així com portals de tot tipus, com ara de música, cultura, recursos relacionats amb la llengua catalana..., directoris, com per exemple Inlibris, un directori literari que

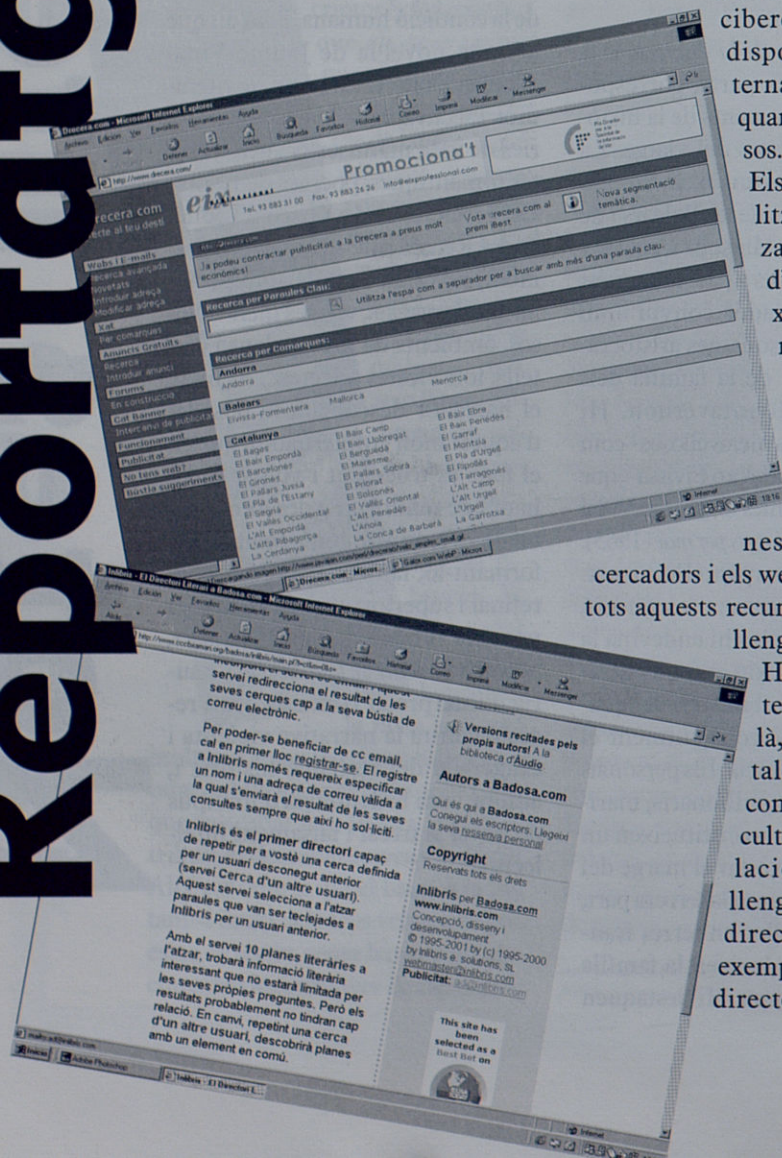
inclou prop de 50.000 recursos indexats i que compta amb un motor de recerca.

La millor manera d'apreciar la presència del català a Internet és a través dels cercadors, que donen la possibilitat de trobar continguts en català i de saber quin és el volum de webs indexats en aquesta llengua. El febrer de l'any 2000 hi havia més de vint-i-sis cercadors temàtics, segons Lincaweb, que permeten la recerca de termes i conceptes en llengua catalana. Quasi tots els cercadors permeten fer recerques en català, castellà i altres llengües, com és el cas de Terra, Althweb, Canal 21, etc. Són cercadors exclusius en català Som-hi, CerCAT i Catalunya Online, entre d'altres.

També són molt interessants els serveis de llengua catalana de les diferents universitats, de la Gran Enciclopèdia Catalana, de la Xarxa d'Universitats Joan Lluís Vives, de la Universitat de les Illes Balears, del Departament de Cultura de la Generalitat i del Consorci de Normalització Lingüística.

D'acord amb un estudi realitzat per la Secretaria per a la Societat de la Informació, i sobre la base de les respostes obtingudes de 10 cercadors, el nombre de llocs web en català que tenien indexats el febrer de l'any 2000 era de 37.240, mentre que als mateixos cercadors n'hi havia 164.293 en castellà. La gran diferència entre castellà i català es deu al fet que Terra és un cercador que té molts webs en castellà. Aquesta enquesta va ser contestada per Catalunya On line, Cercador.com, Cercat, La Tecla, La Teranyina, Mallorca Web, Nosaltres.com, Som-hi, Tematico Catalunya i Terra-Olè.

Reportatge

Pel que fa al nombre de visites que tenen aquests cercadors en català oscil·la entre 4.000 i 280.000 visites diàries, segons el cercador. Per exemple, si hom fa una recerca del nombre de pàgines webs que es poden trobar en català sense altre criteri que *llengua catalana*, el cercador Alltheweb troba, el juny de 2000, un total de 443.301 pàgines indexades, mentre que en espanyol n'hi ha més de set milions i en anglès més de 214 milions.

Un altre indicador és l'ús d'aquesta llengua en el comerç electrònic. Segons una anàlisi realitzada el febrer de 2000 sobre 22.000 tendes registrades a la base de dades de Donde comprar.com, la distribució de les tendes per àrees geogràfiques és: Estats Units i Canadà, 53,7%; Hispanoamèrica, 4,0 %, i altres àmbits geogràfics 4,8 %.

Tenint en compte que moltes tendes incloses en aquesta base de dades faciliten la compra als usuaris en més d'un idioma, n'hi un 79,22 que utilitza l'idioma anglès; el 14,94 el castellà; el 6,58 el francès; el 6,07 l'alemany i el 0,71 % el català, concretament 159 tendes virtuals d'aquesta bases de dades utilitzen el català.

Dominis d'Internet a Catalunya

El nombre de dominis de primer nivell registrats a Catalunya és també un dels indicadors sobre l'ús del català a la xarxa. Una dada molt significativa és que el nombre de dominis i organismes amb seu social a Catalunya representa el 28 per cent dels dominis .es que hi ha a Espanya, amb dades d'octubre de 1999.

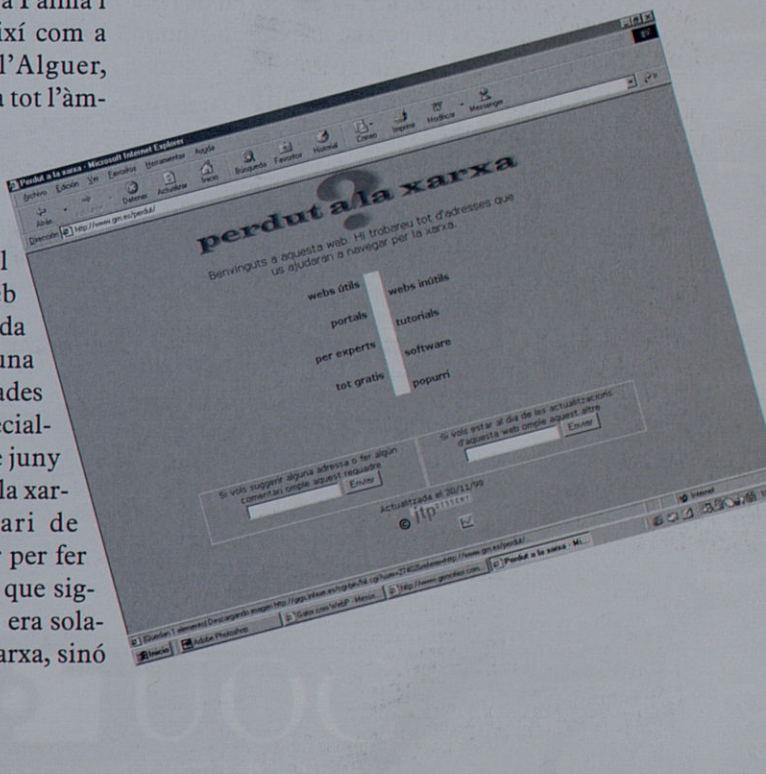
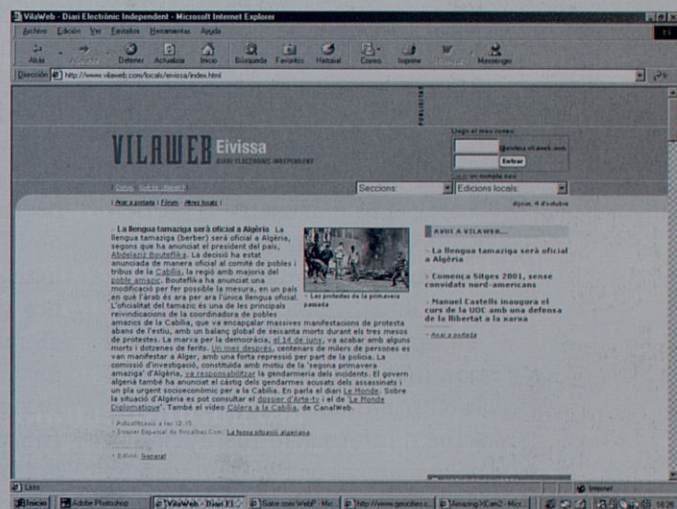
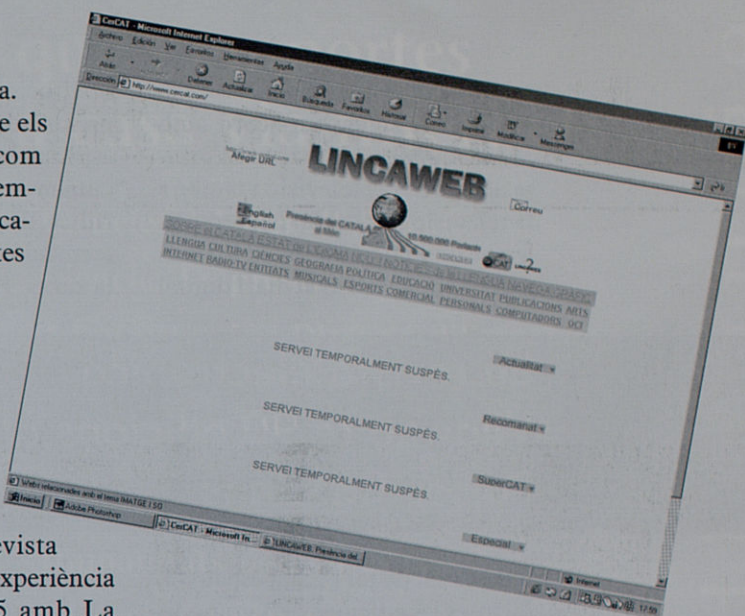
Segons les dades de la Comisión del Mercado de Telecomunicaciones, l'octubre de 1999 el nombre de dominis .es que hi havia a Catalunya era de 4.709 i l'octubre de l'any anterior era de 3.028, és a dir, en un any es va incrementar el nombre de dominis en més del 55 per cent a Catalunya. Quant a distribució geogràfica, n'hi ha una clara concentració a la província de Barcelona on tenen la seu més del 90 per cent de les empreses amb

domini .es de Catalunya. També s'ha d'afegir que els principals servidors, com Yahoo i Google, per exemple, tenen cercadors en català i hi inclouen moltes pàgines.

L'experiència de Vilaweb

Una de les experiències més interessants en l'àmbit del català a Internet és la de la revista electrònica Vilaweb. L'experiència començava l'any 1995 amb La Infopista, que fou el primer cercador i directori de recursos en català, la primera experiència a Catalunya en aquest sentit. Com a precedent tenia el web de la primera versió a Internet de la revista *El Temps*. La Infopista va néixer amb 120 recursos, amb accés a webs de diaris, institucions i universitats dels Països Catalans, i va créixer de manera molt ràpida. L'any 1996, La Infopista donà pas a l'actual Vilaweb, que incorporava més recursos. L'any 1997, es refà la maquetació de la revista i s'impulsen les edicions locals. Actualment, té 90 edicions locals arreu dels Països Catalans, compta amb una edició a Palma i tres als Estats Units, així com a Andorra, Perpinyà i l'Alguer, d'aquesta manera abasta tot l'àmbit lingüístic català.

A la pàgina introductòria de Vilaweb es destaca que «els anys 1999 i 2000 van posar a prova el creixement de Vilaweb amb accessos cada vegada més massius [...] amb una allau de notícies vinculades al boom tecnològic, especialment a la borsa». El 8 de juny de 2000 es va celebrar a la xarxa el cinquè aniversari de Vilaweb i això va servir per fer una reflexió entorn del que significava Vilaweb i ja no era solament un lloc web a la xarxa, sinó

un mitjà de comunicació.

Vilaweb té signat un acord amb Menta que situa la revista a l'òrbita del vídeo i la televisió i també a la televisió per cable, i el repte és fer-ne una edició en paper. En l'actualitat, Vilaweb és el diari digital

institucions, dades econòmiques, premsa digital, cercadors, esports, espectacles, festes, recursos i documentació a la xarxa, temes jurídics, lingüístics. Tot tipus d'informació es pot tenir en català a la xarxa. Hi ha més de trenta cer-

cadors i portals en català i els principals inclouen sovint el català com un idioma d'opció. Entre d'altres destaquen En-

llaços Catalans, La Pàgina, Multicerca, Anell de Pàgines en Llengua Catalana (PLC), enllaços a Pàgines en Català, El Racó de la Web en Català, Galileo, web de la llengua de la Universitat de València, etc. i enllaços a altres webs de llengua.

Multicerca és un web en què es poden cercar directament els principals cercadors en català; Punt de Trobada és un web Bagesweb on hi ha adreces catalanes d'ecologia, Internet, gent jove i pàgines grogues. Pàgines en Català ofereix també la possibilitat de navegar en una selecció recopilatòria d'adreces en català. Lincaweb és un portal que ofereix gran quantitat de recursos en llengua catalana, l'estat del català al món, notícies sobre llengua, recursos lingüístics. També hi ha el Portal de la Comunicació, realitzat des de la Universitat Autònoma de Barcelona, especialitzat en els diferents as-

pectes de la comunicació. És un instrument d'informació i també un espai de trobada i d'intercanvi de coneixements i d'experiències entre els qui desenvolupen la seva activitat en aquest sector de la comunicació. S'adreça, sobretot, a investigadors, professors, estudiants de les diferents facetes de la comunicació.

Inliris és un directori en català amb prop de 50.000 recursos indexats. També hi són nombrosos els recursos lingüístics, diccionaris, traductors, cursos de català, etc., en què s'ha de destacar el web de l'institut Joan Lluís Vives i el cercador llengcat.com i les pàgines de la Universitat Jaume I i de la UIB.

Publicacions electròniques

A més de tots aquests cercadors, portals i recursos en general, hi ha una gran quantitat de revistes i diaris electrònics. Els principals diaris de Catalunya, València i les Balears tenen edicions electròniques. A Catalunya hi ha tretze diaris en edició digital, trenta revistes locals i comarcals, una revista municipal i un total de trenta-tres revistes especialitzades. Pel que fa al País Valencià, hi ha un total de sis diaris a la xarxa, cinc revistes comarcals i locals i nou revistes especialitzades.

A les Balears hi ha un total de set diaris a la xarxa i quatre revistes locals i comarcals. Dia a dia augmenten les revistes, a més de publicacions especialitzades de tot tipus: col·legis professionals, etc. que tenen edicions a Internet.

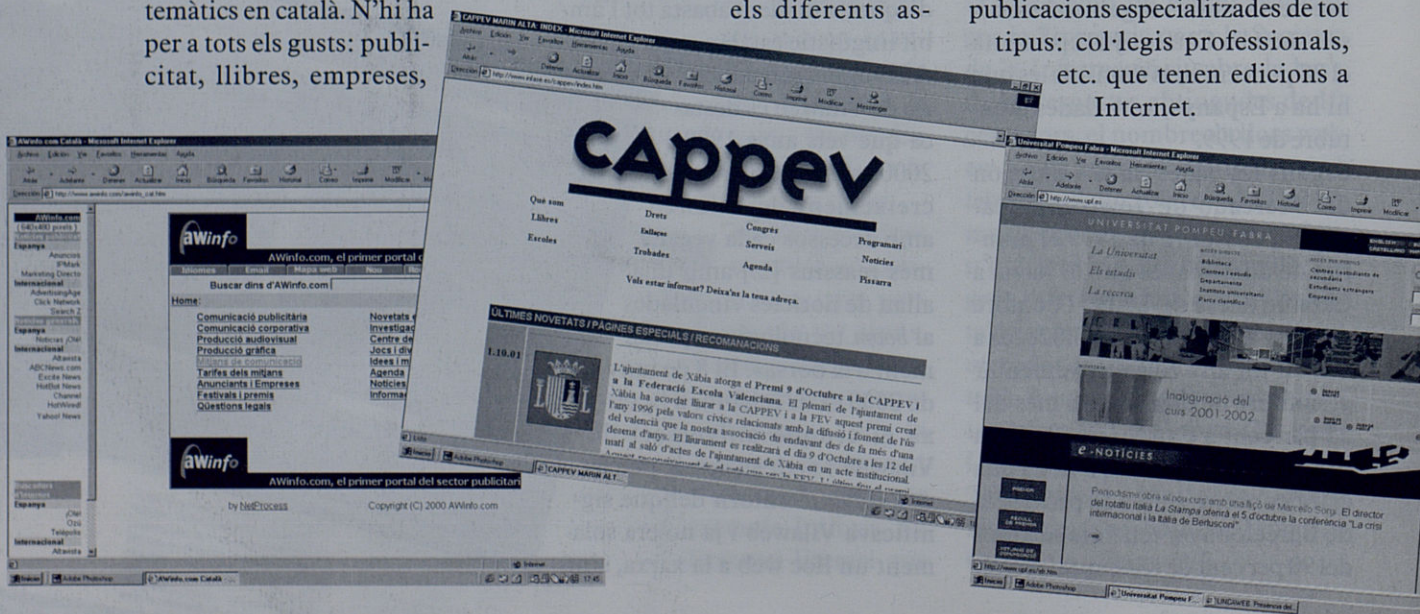
La revista electrònica Vilaweb té 90 edicions als Països Catalans

més visitat de tot l'Estat espanyol, incloses les edicions dels grans diaris en castellà

Vicent Partal, director de Vilaweb, té clar que «s'ha de distingir Internet com a forma de transmissió de la informació i com a mitjà de comunicació» i l'aplicació d'aquesta nova forma de transmetre informació dona a un diari electrònic unes grans possibilitats, i inclou la interactivitat, la participació més directa del lector, mitjançant tertúlies, correus electrònics, actualització de la informació, més capacitat per contrastar opinions i punts de vista, ja que inclou enllaços amb diferents webs d'informació institucional, del moviment polític i ciutadà, etc.

Cercadors temàtics i portals

Entrant a Lincaweb, portal de recursos en català, es pot tenir una llista dels principals cercadors temàtics en català. N'hi ha per a tots els gusts: publicitat, llibres, empreses,

Llengcat posa nota

Llengcat, portal que ofereix enllaços a les principals pàgines i portals en català, fa una valoració de l'interès dels continguts a través del tradicional sistema de puntuació de 0 a 5 estrelles.

Portal de comunicació ****

Pretén ser un instrument d'informació i també un espai de trobada i intercanvi de coneixements i experiències entre els qui desenvolupen la seva activitat en aquest sector. S'adreça, sobretot, a investigadors, professors i estudiants de les diverses especialitats de la comunicació, prioritàriament de l'Amèrica Llatina, Espanya i Catalunya. www.portalcomunicacio.com

Awinfo.com ****

Portal del sector publicitari. Inclou molts enllaços classificats per temes dins de la publicitat. <http://www.awinfo.com>

Inlibris ****

Directori literari amb prop de 50.000 recursos indexats. Compta amb un motor de cerca. <http://www.inlibris.com>

Lincaweb ****

Portal de la llengua catalana a Internet: la presència del català al món. Inclou molts recursos classificats i explicats i una secció de novetats. <http://www.cercat.com/lincaweb/>

Recursos a internet sobre lingüística i traducció ****

Índex que és un recull general de recursos informatius a Internet sobre lingüística i traducció i, més concretament, un punt de partida per a la navegació. <http://www.upf.es/dtf/recursos/recurece.ht>

Cappev Marina Alta ***

Web de l'Associació Marina Alta, pretén unir tots els esforços informatius a Internet de les persones preocupades pel Valencià. Cappev Marina Alta <http://www.infase.es/cappev/index.htm>

Catacast. El primer portal de música en català ***

Emet música en català per Internet durant les 24 hores. <http://www.catacast.cjb.net>

La drecera ***

Portal en llengua catalana. Enllaços classificats per sectors industrials i per comarques. <http://www.drecera.com>

Llenguaweb ***

Web personal amb informació sobre la llengua des del punt de vista sincrònic i diacrònic. <http://www.geocities.com/Athens/5578/inici.htm>

Perdut a la xarxa ***

Pàgina que orienta l'internauta en l'inici de la seva navegació. <http://www.grn.es/perdut/>

La universitat que t'emportes a casa via Internet:

- Ciències del Treball (2n. cicle)
- Ciències Empresarials
- Administració i Direcció d'Empreses (2n. cicle)
- Ciències Polítiques i de l'Administració (2n. cicle). En tràmit d'homologació.
- Dret
- Humanitats (també accés directe a 2n. cicle)
- Filologia Catalana (també accés directe a 2n. cicle)
- Psicologia
- Psicopedagogia (2n. cicle)
- Documentació (2n. cicle)
- Enginyeria en Informàtica (2n. cicle)
- Enginyeria Tècnica en Informàtica de Sistemes
- Enginyeria Tècnica en Informàtica de Gestió
- Graduat Multimèdia (titulació pròpia interuniversitària UOC UPC)
Inici del curs: 1 d'octubre
- Curs d'accés per a més grans de 25 anys
Inici del curs: 12 de novembre

Sol·licitud d'accés: fins al 20 d'octubre

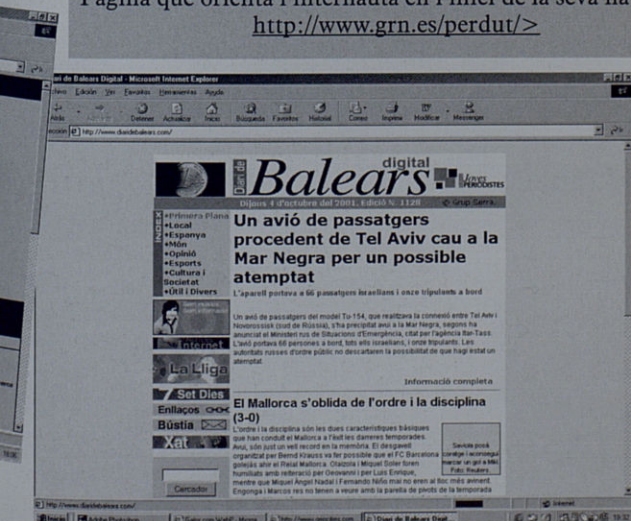
Inici període lectiu: febrer de 2002

Informa-te'n a

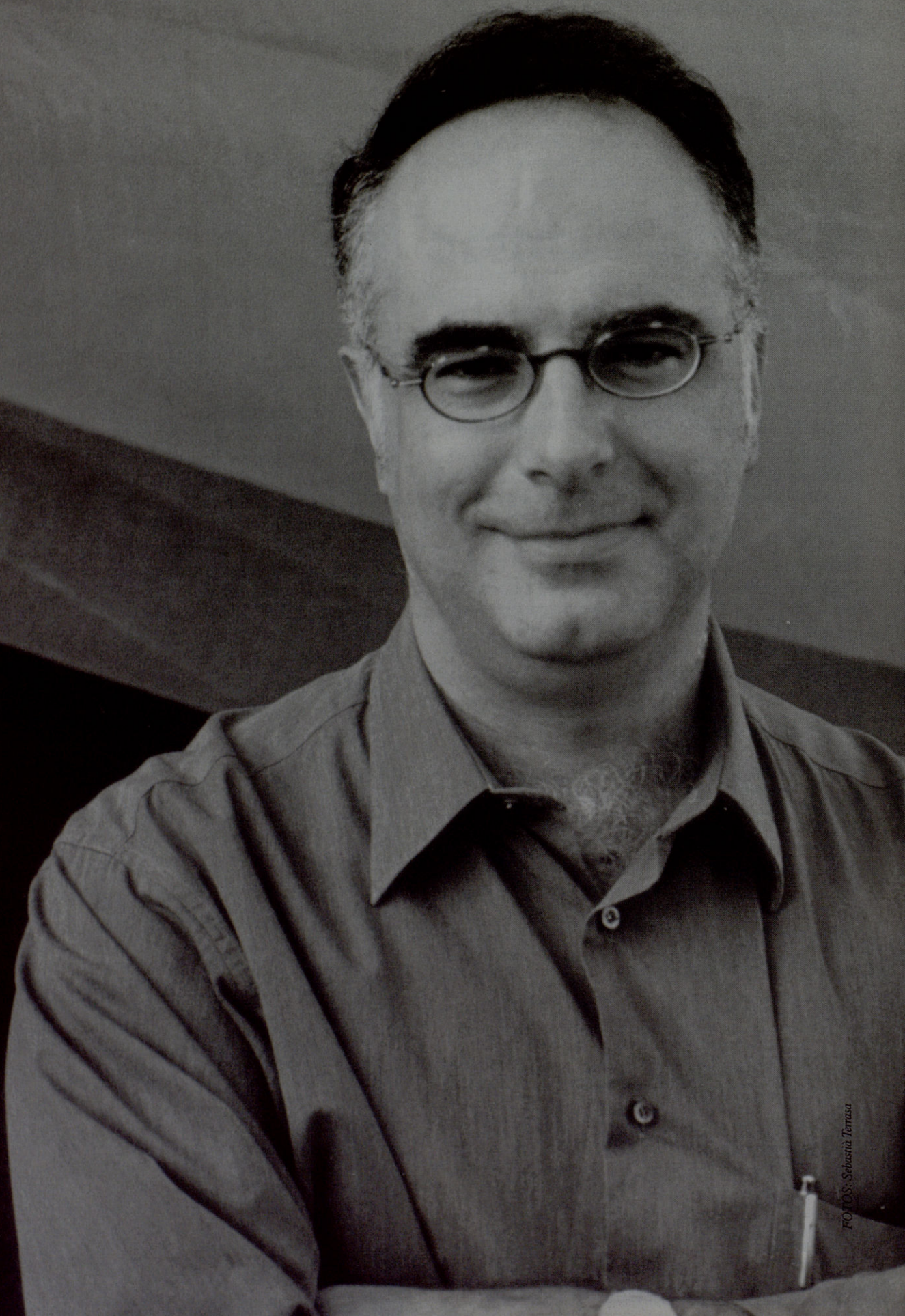
i 902 141 141

informacio@uoc.edu
www.uoc.edu

Centre de Suport del Baix Ebre
(c. Alfara de Carles, 18, Tortosa).

Entrevista

Carles Manera

**«Les Balears en absolut poden ser independents
amb un PIB de tres bilions de pessetes»**

Pep Minuesa

Carles Manera (Palma, 1957), doctor en Història General per la Universitat de les Illes Balears, doctor en Ciències Econòmiques per la Universitat de Barcelona, i vicerector de Planificació Económicoadministrativa, presentà el passat juny el seu darrer treball d'investigació *Història del creixement econòmic a Mallorca (1700-2000)*, fruit de tretze anys d'investigació, mitjançant el qual converteix la seva hipòtesi en tesi: el creixement econòmic experimentat per l'illa major de l'arxipèlag balear és producte de factors «endògens i no exògens» com fins aleshores mantenia la historiografia clàssica illenca. El professor Manera es col·loca al costat d'Ernest Lluch i de Jordi Nadal per desterrar el «mite de la Mallorca miserable» del pensament balear i la metàfora de l'«illa de la calma» dels esperits més idealistes.

—Un finançament autonòmic de 214.000 milions de pessetes anuals per al període 2001-2005, es pot qualificar com una negociació correcta de l'Executiu balear amb el Govern central?

«Utilitzar el balanç fiscal per negociar el finançament autonòmic és una errada»

—El finançament autonòmic que s'ha acordat avança positivament en relació amb l'anterior sistema, però en absolut sustenta els problemes greus que té la nostra comunitat. A les Balears hi ha problemes diferenciats pel que fa a la resta d'autonomies de l'Estat espanyol. El principal d'ells és l'existència d'una importantíssima immigració que no queda computada en l'actual model de finançament autonòmic, ja que així s'elimina la població flotant, entre 300.000 i 400.000 persones, que són clients que consumiran recursos.

—Una vegada més ha estat impossible equilibrar la balança fiscal illenca.

—Amb les xifres de la balança fiscal es pot fer molta demagògia. Les quantitats són molt disperses, des dels 50.000 milions de pessetes fins als 300.000 milions. Utilitzar el balanç fiscal per negociar el finançament autonòmic és una errada. Tot i això, aquest és un greuge important per a l'arxipèlag que no s'hauria d'oblidar, encara que no s'hauria d'incorporar en el finançament. Les necessitats que tenim aquí són molt fortes en infraestructures i en aquelles àrees territoritzables, Sanitat i Educa-

ció. Les transferències de Sanitat haurien de venir dotades correctament per evitar els desequilibris patits en el traspass de les competències d'Educació. La partida de 85.000 milions de pessetes en concepte de cessió de les competències de Sanitat prevista per l'Estat

suposarà un dèficit d'uns 20.000 milions de pessetes, tal com passà amb Educació. Tot això, sí

que són components que marquen el finançament de l'autonomia, màxim quan parles d'una economia tan dinàmica com és la balear, factor que no és recollit en el seu finançament, mentre que sí passa amb altres comunitats que són regressives en matèria econòmica i tenen un finançament molt elevat.

—Les variables utilitzades per determinar la despesa autonòmica han estat la població (94%), la superfície (4,2%), la dispersió geogràfica (1,2%), i la insularitat (0,6%). La distribució no és favorable per assolir un finançament adient.

—Aquí hi ha dues peces claus que són la població i la insularitat. A les Balears tenim una població de fet d'entre 1,1 i 1,2 milions de persones, mentre que el càlcul es fa sobre la població de dret, 800.000 individus. S'hauria de computar la població flotant, que oscil·la entre les 250.000 i 400.000 persones. El fet insular encareix l'avituellament de mercaderies, la comunicació física, etc. Aquest també és un tema cabdal que s'hi hauria de computar. Els altres paràmetres poden ser més homologables i fins i tot ens hi poden afavorir.

—Quin seria el finançament autonòmic balear adient a l'aportació que realitza l'arxipèlag a l'Estat espanyol?

—No us sabria donar una xifra, perquè donar una xifra màgica és molt complicat. S'hauria de veure quin és el dèficit infraestructural, en R+D, sanitari, educacional... a les Balears. Quan tinguéssim la conjunció d'aquests factors i féssim un càlcul capitiatiu comparat amb altres comunitats podríem donar una xifra aproximada. Aquest és un exercici que encara cal fer.

—Si el Govern de les Illes Balears reclama 215.000 milions de pessetes a l'Executiu central a través del Règim Especial Balear per al període 2002-2006, es dona a entendre que el finançament autonòmic necessitaria augmentar 43.000 milions anuals.

—Aquesta quantitat podria ser l'increment mínim, però no puc assegurar aquesta xifra perquè en aquest tema és molt fàcil fer demagògia i no vull entrar en aquest joc si abans no s'ha duit a terme un estudi sobre el dèficit estructural de l'arxipèlag. De totes maneres, cal subratllar que el REB té un problema: tècnicament té una sèrie de condicionants importants per a la comunitat, però hi ha d'haver una voluntat política per tirar-lo endavant i hi ha d'haver els recursos escaients, i això depèn exclusivament de decisions polítiques. Tu pots tenir un model econòmic perfecte, però el problema rau si aquest model encaixa en la realitat que t'envolta. En aquest cas, el model del REB hi pot ser positiu, ens podria proporcionar uns ingressos extraordinaris, però topa amb la manca de voluntat política per tirar-lo endavant.

erco
leta
Gianni Rodari

Infants de 0 a 4 anys
Ensenyament en català
Pedagogia activa
Grups reduïts
Servei de cuina

ARQUITECE BENNÀSSAR, 46
07004 PALMA - Tel. 971 29 90 86

erco
leta
Gianni Rodari

Aquesta situació des del món de l'economia a vegades no s'entén. Tenir l'instrument econòmic no significa tenir la pràctica política.

—Per aconseguir un millor finançament i tenir un REB funcional, és necessari modificar la composició del Consell de Política Fiscal i Financera, convertir el Senat en una cambra territorial, i reformar l'Estatut de l'Agència Tributària per integrar-hi les autonomies?

—Però per dur a terme aquestes reformes, necessitam novament la voluntat política. És a dir, tenim la partitura, però no tenim l'orquestra. Probablement, no faria falta que els canvis fossin tan dràstics. Potser bastaria fer reformes més puntuals, però darrere han de tenir la voluntat política decidida de tirar-les endavant. La percepció de les Balears a l'exterior és la percepció d'una autonomia rica.

—Quines són les reformes estatals que cal introduir per assolir un finançament adient?

—La principal reforma és la voluntat política de fer el canvi. Això és el fet que no es dona. Es parteix que, encara que les Balears sigui una comunitat rica pel que fa a la renda per càpita, té deficiències importants; i això es creu, i aquesta és una altra, que es creguin aquesta situació els interlocutors del Govern central. El problema tècnic és resoluble. Hi ha escassa voluntat política per fer els canvis que hi pertoquen.

—Els interlocutors balears venen malament les deficiències i els problemes illencs a Madrid?

—Crec que ens venem malament a Madrid i aquí dins. A Madrid per un motiu, segons l'estudi d'Indicadors de Desenvolupament Humà del Govern, aquests queden molt arrossegats per la dinàmica de l'economia. Tot i això, aquests indicadors ens han de permetre matisar les xifres de creixement econòmic ortodox. Ens venem molt malament a Madrid per-

què durant molts d'anys hem anat amb la cançó que som rics. Aquest és el greu problema. I ens venem malament aquí dins perquè tenim bastant autoodi i automenyspreu cap a nosaltres mateixos. Els balears ens pensam que, llevat de les tomàtiques de ramallet, tota la resta és molt dolent: ningú no té ni idea de res. Això a Catalunya no passa. Les crítiques que es puguin fer a la classe política catalana, sigui del color que sigui, parteixen de fets concrets. La mala venuda que fem de nosaltres mateixos té components interns i externs. Som un poble ric, emprenedor, que ha sabut fer front a reptes importants i sortir de crisis greus. Això no ho tenim en compte. En canvi, sempre tenim present la visió idíl·lica de Santiago Rusiñol. Aquest discurs afavoreix la dreta sociològica d'aquest país i afavoreix determinats sectors nacionalistes. Aquest és el gran drama nostre.

—Canviem d'àmbit fiscal, la Unió Europea. Quin profit treu les Balears que l'Estat espanyol pertanyi a la UE, si per ser una regió europea rica reben unes ajudes comunitàries minses?

—Primerament, un dels avantatges és

l'homogeneïtat monetària, però també té desavantatges, atès que les tàctiques de depreciació de la moneda no es poden posar en pràctica per solucionar els teus problemes de competitivitat. En segon lloc, pertànyer a un dels blocs més importants de l'economia mundial. I

«S'ha de veure com articular la UE perquè les regions s'hi sentin còmodes»

finalment, els teus clients procedeixen d'aquest àmbit. És evident que les Balears han d'aportar més que una regió que sigui més pobra quant a creixement econòmic. Ara bé, d'aquí a tenir uns grans fluxos monetaris cap a fora rebent poques contrapartides també hi ha un abisme.

—L'arxipèlag balear ha de lluitar perquè s'imposi el model alemany d'UE, l'Europa de les regions, per optar a un major desenvolupament davant el sistema francès, l'Europa dels estats-nació?

—Aquest és un dels reptes més importants que hi haurà en el futur immediat. Veure de quina manera es pot articular la UE perquè les regions s'hi sentin còmodes. L'Europa de les regions seria la que hauria d'anar avançant, ja que la disparitat entre les regions europees és molt alta, i s'hauria de tractar d'homogeneïtzar-les al màxim. Això no vol dir que desapareguin els estats-nació. És molt difícil que es passi a la multiplicació d'estats, però la UE sí que té molt present la visió regional, com ho demostra la informació desagregada per regions que va subministrant l'Eurostat.

FUNDACIÓ «SERVEIS DE CULTURA PER AL POBLE»

Per a la promoció popular de la nostra cultura estam al vostre servei

Demaneu informació a c/ Rubén Darío, 12, 5è-B
07012 PALMA

Plaça Rosselló, 4A, 3r

Tel. 971 72 33 56

Fax 971 71 89 01

07002 Palma (Mallorca)

• Plànols Topogràfics

- Medicions
- Replanteigs

• Fotografies Aèries

- Verticals
- Panoràmiques

• Publicitat Aèria

• Peritatges

• Valoracions

• Projectes Agrícoles

• Estudis Mediambient

—Després d'analitzar els escenaris fiscals en què actuen les Balears, «Ho tenim tot per aconseguir-ho tot?»

—L'element més important que tenim a les illes és el factor humà. Ara

—Us diré una altra heterodòxia. És molt difícil acceptar immigrants il·legals en una economia. Des d'una òptica social, tu pots acceptar tota la gent que arribi de fora. Des d'una òptica econòmica, és molt complicat i problemàtic fer això. El que no pot ser és que tinguin una allau de gent que ve de fora, i que tinguin immediatament ONG que estan demanant els mateixos

«A les Balears venem malament les deficiències perquè tenim autoodi»

ens manquen moltes coses que no depenen del capital humà, sinó de l'Estat: infraestructures, inversió en R+D per part del teixit empresarial i per part de les administracions públiques, un element clau per a la competitivitat actual. No basta ser molt bons en el mercat. El capital humà s'ha format al caliu de les transaccions comercials i això ho tenim des de sempre. Hem de ser capaços d'adaptar-nos a situacions i a desfeites de gran calat. «Ho tenim tot per aconseguir-ho tot», caldria matisar la frase en el sentit que «Tenim bon capital humà, ens manca l'aposta de l'Estat».

—Així, aconseguirem ser «Quatre illes, un país, cap frontera»?

—No hi ha cap dubte que som quatre illes. Pel que fa a «un país», i això que diré és molt heterodox i incorrecte, sí que entenc la idea de «Balears». Una altra cosa és «Balears i Pitiüses». Des del punt de vista de la història econòmica, l'evolució econòmica de Mallorca i Menorca és molt paral·lela, amb moltes sinèrgies connectades. El cas de les Pitiüses és molt diferent per l'estructura de la propietat que tenia, entre d'altres. El lema «un país» sí que tindria dificultats per complir-se, no en el cas de «Balears», sinó en el cas de sumar les quatre illes. «Cap frontera», crec sí que n'hi ha. Que un govern desitgi que no n'hi hagi és lloable i aquí ens topam amb el tema de la immigració.

—Com afecta la immigració l'economia il·lenca?

drets per a gent que és il·legal que per a gent que és legal, la qual cosa és injusta. Si tu tens aquí empresaris que contracten treballadors magribins a 40.000 pessetes mensuals, això és injust. Aleshores el que no pot ser és que la conselleria x i l'ONG y estiguin reclamant per a aquesta gent uns drets que té com a ésser humà, però oblidant que hi han arribat de manera fraudulenta. Què fa l'Administració davant una situació allà on hi ha gent sota la legalitat, mentre que hi ha una altra gent sotmesa a l'economia submergida, sobreexplotats, incomplint les normes de salut laboral, a cuines tancades sense ventilació? Actualment, això passa a Mallorca. Curiosament, podria haver-hi sinèrgies entre determinades ONG i plantejaments d'esquerra amb els hotelers més retrògrads, la qual cosa no deixaria de ser patètic. Uns vetllen pels drets humans i els altres vetllen per la butxaca. I a tots ells no els va malament que vingui aquesta gent. El polític Giovanni Sartori té una frase molt interessant que diu «davant de l'ètica dels principis» —que argumenta moltíssima de gent— «hi ha l'ètica de la responsabilitat». Davant d'això no podem ser hipòcrites. Els immigrants legals que arriben a les Balears portes obertes, perquè és molt difícil legalment i políticament implantar un sostre poblacional, però aquells que arriben fraudulentament a la frontera fora. Això és així de dur. S'ha de ser solidari, però no es pot permetre que determinades pràctiques empresarials puguin posar en perill la convivència de la gent, entrant persones

que guanyen sous de misèria a cuines d'hotels. Això és una autèntica vergonya, però els interessa a moltíssims d'empresaris.

—Com refaríeu l'actual lema del Govern de les Illes Balears?

—«Quatre illes, un país balear, cap frontera sempre que es compleixi la llei».

—Parlant de país, l'arxipèlag amb un PIB d'uns tres bilions de pessetes podria ser autàrquic?

—Les Illes Balears en absolut poden ser independents amb un PIB de tres bilions de pessetes. Les nostres grans exportacions són serveis, oci i paisatge, tot i que s'ha augmentat l'exportació de mercaderies, però encara són poques. La nostra situació requereix moltes connexions amb el món exterior. Em semblaria molt fort i brutal que qualche intel·lectual, grup de pressió, partit polític parlàs d'autarquia econòmica. La nostra potència és precisament la nostra renda de situació. Som un espai de cruïlla a la Mediterrània, com ho hem estat sempre. Això és el que s'ha d'aprofitar precisament reforçant les connexions externes i obrint mercats per a les nostres mercaderies i productes agroalimentaris. No ens oblidem que el mercat espanyol és un mercat cabdal per al nostre avituallament. Alguns dels nostres punts febles són no disposar d'energia, molta dependència de l'exterior, problemes mediambientals i una pressió demogràfica enorme. Un plantejament d'autodeterminació sense dades econòmiques i sense una anàlisi seriosa de la situació és un plantejament buit de contingut. Som una comunitat petita i hauríem d'estar més cohesionats culturalment i socialment. Darrere d'una gran frase, has de gratar i veure que hi ha.

—De quina manera es podria impulsar el sector primari i secundari il·lenç?

—Hi ha una recepta que és escaient per a tots els sectors. No s'han de

subvencionar els rams empresarials que no demostrin pulsacions concretes amb el mercat. Puc entendre que des de l'Administració s'ajudi un sector estratègic. Em resulta difícil que un sector estigui completament subvencionat, perquè aleshores el relaxament és absolut. La primera cosa que han de fer els sectors balears és demostrar que són capaços de tenir una connexió comercial important i real amb els mercats. Si això representa dificultats, aquí l'actuació de l'Administració ha de ser decidida, sobretot en l'àmbit comercial. En aquest sentit, les empreses vitícoles demostren tenir una competitivitat. Ara en l'àmbit productiu són els grups empresarials els que ho han de demostrar. Allò que no pot ser és no vull pagar impostos, el mercat ha de ser lliure, però vull rebre una subvenció.

—S'ha de modificar el model del principal subsector del ram terciari, el turístic?

—La diversificació del sector terciari és un dels factors que s'ha de tenir en compte. Tot i això, nosaltres no deixarem de ser un model de sol i platja. Qui cregui que deixarem de ser-ho, crec que s'equivoca. Del que es tracta és de diversificar aquest model. I per dur a terme aquesta modificació, es necessita inversió, enginy i sinergia entre l'Administració i l'empresariat hotelier, cosa que actualment no existeix. Aquesta diversificació ha de ser cap a l'exterior, però també cap a l'interior. És a dir, es tracta d'apostar per nous productes turístics que en determinats àmbits europeus funcionen, i aquí no necessàriament serien aliens i hi tenen potencialitats. Aquí torna a aparèixer de bell nou la voluntat de voler modificar l'actual model, perquè, per exemple, els hotels s'haurien d'adequar a les normatives ISO, una inversió que genera major qualitat i ajuda a vendre un producte diferenciat.

—La diversificació és la clau per posar en marxa polítiques de desestacionalització pragmàtiques?

—A mi em fan molta por les polítiques de desestacionalització perquè impliquen repetir el model de temporada alta en altres mesos. Si desestacionalitzar significa que a l'estiu minva el nombre de visitants i es reparteixen entre la resta de mesos, no estaria gens malament. Si desestacionalitzar significa que hi hagi la mateixa pressió demogràfica de gener a desembre, no estaria d'acord amb l'aplicació de polítiques de desestacionalització. Tornam a les paraules màgiques, és molt fàcil dir-ho, però difícil aplicar-ho. Estan disposats a treballar plegats Govern i hotelers perquè el juliol i l'agost hi hagi menys turistes, però a la vegada captar aquest diferencial i distribuir-lo entre gener i març? Em tem que els hotelers no voldran baixar la seva quota estival. Voldran augmentar a l'estiu i durant els altres mesos. La redistribució seria factible, ja que el subsector turístic és molt més fort del que es pensa la gent. Tothom parla de la fragilitat d'aquesta branca terciària. És tot al contrari. És molt potent. La seva fortalesa rau que a Europa milions de persones tenen un mes de vacances i, si es mantenen sanejades les seves economies, el turisme continuarà a l'alça.

—La inflació és un dels grans mals de l'economia balear. Com es pot reduir?

—La inflació es produeix en aquests moments per dues causes importants. Una, per la productivitat. I la segona, pels beneficis empresarials. L'economia illenca té la productivitat per càpita més alta de l'Estat. Els beneficis empresarials són altíssims, els quals provoquen especialment la inflació a l'arxipèlag, i no els salaris. Les illes tenen treballadors amb un dels costos laborals més baixos de l'Estat, però en canvi són els que donen una major productivitat i perceben dels salaris més baixos. A més a més, a les Balears, la produc-

tivitat és pura i dura, atès que la inversió en R+D és escassíssima, que és un element que fa incrementar la productivitat per càpita, la qual cosa provoca una enorme pressió sobre el factor humà. El problema no rau en el factor treball. La causa que pro-

«L'autodeterminació sense dades econòmiques és buida de contingut»

voca el repunt de la inflació és el benefici de les empreses.

—Però de quina manera es pot actuar per controlar aquest desequilibri?

—O bé les empreses no declaren correctament allò que guanyen o bé hi ha molts de doblers negres que circulen, entre d'altres. Per tant, els salaris, en aquest punt, no tenen cap responsabilitat tan directa com se'ls vol atorgar. L'acció immediata quan hi ha un repunt inflacionista és rebaixar els salaris, això significa penalitzar un sector que no és el responsable del problema.

Van Gogh

Algunes de les

matisse

millors firmes en el

Cézanne

tractament de la llum.

FECSA

enher

Grupo Endesa

Xicu Lluy

«Sempre m'ha impressionat que els deportats recordassin la seva 'matrícula'»

JOANA MAS

Xicu Lluy, nascut a Eivissa el 1963 i periodista de professió, treballa actualment com a redactor de cultura, espectacles, educació i assumptes socials a *Diario de Ibiza*. Des de 1994, col·labora també a l'*Enciclopèdia d'Eivissa i Formentera*. Fins ara, ha publicat dos llibres d'investigació històrica: *Eivissencs i formenters als camps nazis* (Institut d'Estudis Eivissencs, 1995) i *Visca Cárdenas! L'exili americà dels republicans pitiüsos* (Institut d'Estudis Eivissencs, 2001), amb els quals va obtenir els premis Nit de Sant Joan i Baladre.

— Com va sorgir la idea del vostre primer llibre i per què us vàreu dedicar a seguir les petjades dels pitiüsos als camps nazis?

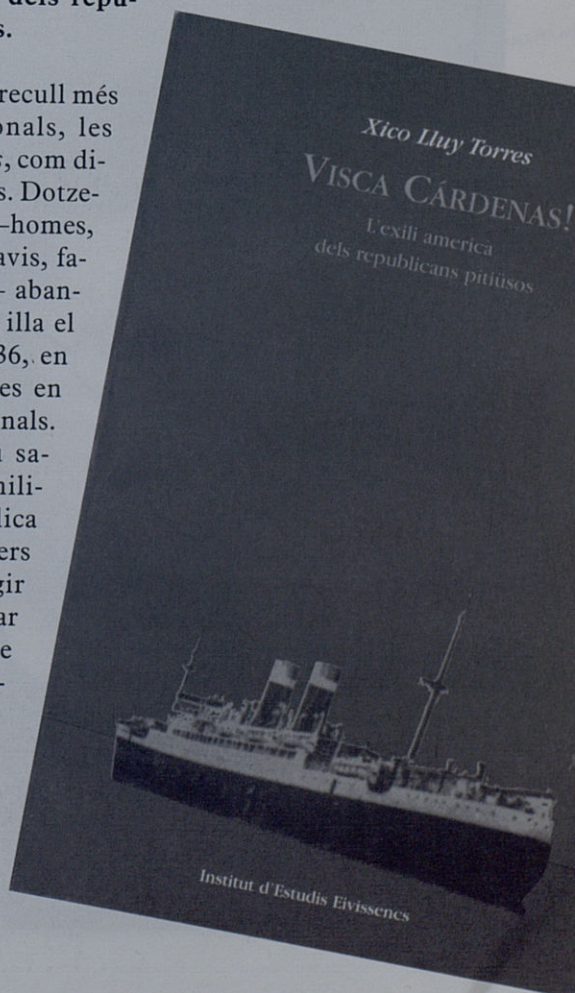
— El 1989 vaig assabentar-me que el meu oncle Llorenç Cobos Lluy havia anat a raure al camp de l'illa d'Aurigny, al canal de la Mànega, juntament amb molts altres republicans espanyols. Això em va fer pensar: «Ah, però també n'hi va haver, de ciutadans de les Pitiüses, a l'infern nazi?». Després arribaria a les meves mans un llibre fonamental per comprendre aquest tema, *Els catalans als camps nazis*, de la desapareguda periodista barcelonina Montserrat Roig. El 1989 mateix vaig conèixer el primer dels deportats eivissencs que he pogut entrevistar, Bartomeu Marí Escandell, de can Misses. Per

cert, la seva filla Ester dirigeix el festival de cinema llatinoamericà de Tolosa de Llenguadoc. A poc a poc, el projecte de recupear i escriure aquestes històries tan esgarrioses va prendre forma i d'aquesta manera, amb dedicació i molta paciència, va aparèixer *Eivissencs i formenters als camps nazis*.

— El segon llibre, *Visca Cárdenas!*, també és una obra d'investigació. Parla de l'exili americà dels republicans pitiüsos.

— Efectivament, recull més històries personals, les dels *transferrados*, com diuen els mexicans. Dotzenes de persones —homes, dones, infants, avis, famílies senceres— abandonaren la seva illa el setembre de 1936, en caure les Pitiüses en poder dels nacionals. Com ja és prou sabut, la derrota militar de la República va obligar a milers d'espanyols a fugir del país i travessar la frontera de França. Els exiliats americans d'Eivissa també formaren part d'aquesta allau de gent atemorida i afamegada. En esclatar

Xicu Lluy és l'autor de dos llibres que relaten les experiències dels pitiüsos als camps de concentració nazis i l'exili americà.

Societat

la Segona Guerra Mundial, molts tornaren a casa i patiren les represàlies franquistes, però d'altres optaren per continuar la seva lluita contra el feixisme als camps de batalla europeus. Alguns, els més afortunats, pogueren embarcar-se en els vaixells que salparen cap als països americans d'acollida.

—Les dues obres estan construïdes amb el mètode del testimoni. Heu hagut de viatjar molt per trobar-vos amb els personatges dels vostres llibres o amb els seus descendents?

—Per al primer treball, vaig anar tres cops a França (Perpinyà, Carcassona, Castres i París). Quant al segon llibre, els destins foren més llunyans: Mèxic, Argentina i Cuba. Dels vells republicans supervivents dels camps nazis o exiliats a Amèrica, ja no

en queden gaires per poder contar-nos-ho. En general, els fills i els néts m'han ajudat fins i tot més del que podia demanar. No sempre resulta fàcil tornar a enfrontar-se amb el passat.

—Què és el que més us ha emocionat de les persones que heu entrevistat?

—He escoltat moltes narracions, algunes terribles, i sempre va commoure'm el grau de resistència i la fermesa moral i ideològica dels seus protagonistes. Cap dels deportats eivissencs a Mauthausen i els *Kommandos* de Gusen i Steyr ha pogut oblidar aquella experiència. És impossible.

—El primer llibre és aspre i trist. En el segon, en canvi, hi ha un cant a l'esperança. Representen

ta la capacitat humana de refer-se de les majors adversitats.

—En acabar la Segona Guerra Mundial, amb l'enfonsament dels feixistes d'Alemanya i d'Itàlia, els exiliats, gairebé tots ells, estaven ben convençuts que el règim de Franco cauria pel seu propi pes. Una senyora eivissenca —que portava juntament amb la seva família una botiga d'*abarrotos* (queviures) a Ciutat de Mèxic— va guardar durant molts anys la seva maleta sense desfer davall del seu llit, tot confiant que el retorn seria aviat. Però el dictador va morir després, el 1975, als 82 anys d'edat, quan la majoria dels exiliats ja havien desaparegut. El desengany fou cruel.

—Quines persones us han marcat dels personatges reals que apareixen als vostres llibres?

—Dels exiliats pitiüsos a Amèrica, avui dia tan sols en roman un, Antoni Palerm Vich, potser el que més m'ha entendrit. Fou un dels artífexs del desenvolupament turístic de l'Estat de Chiapas, que ara s'ha fet molt famós per mor del subcomandant Marcos i el seus guerrillers de l'Ejército Zapatista de Liberación Nacional (EZLN), en fundar a mitjan anys cinquanta la Posada Maya, un hotelet que encara existeix, amb un altre nom, a la ciutat de San Cristóbal de las Casas. Aquest bon home, que no va tenir sort en el món dels negocis, viu actualment en un pis modestíssim de la *colonia* (barri) de Xotepingo, a la capital de Mèxic. Des del 1936, no ha tornat mai a Eivissa, però la recorda perfectament. Té una visió idíl·lica d'una illa que ja s'ha esvaït.

—Molta gent no sap que hi ha molts pitiüsos il·lustres a Amèrica. Qui en destacariéu?

—La figura més coneguda és in-

dubtablement Àngel Palerm Vic, que va arribar a ser un eminent antropòleg a Mèxic i secretari del Departament de Cultura de l'Organització d'Estat Americans (DEA) a Washington. El seu germà Joan Antoni, «Nito», va col·laborar en publicacions ideològiques, literàries i culturals dels exiliats republicans dels Països Catalans i fou el màxim responsable de la Càmera de la Indústria Metàlica de Guadalajara, la capital de l'Estat de Jalisco. Ramon Medina Tur va exercir diversos oficis com ara professor al col·legi d'ensenyament secundari Cristóbal Colón de Santo Domingo, que aleshores s'anomenava Ciudad Trujillo, i periodista a la redacció del diari *Información* de l'Havana. El seu germà Joan fou un destacat metge a Buenos Aires. Francesca Riera, mestra gironina que s'instal·là a Eivissa durant els anys vint, va formar part de l'equip docent del famós institut Luis Vives de Mèxic DF, centre fundat precisament pels refugiats espanyols. El seu fill, Emilio García Riera, nascut a Eivissa el 1931, està considerat l'historiador del cinema mexicà més important de la història i un prestigiós professor universitari. A més, ha estat membre del jurat a festivals internacionals tan rellevants com Sant Sebastià, Valladolid, Sitges i Canes. Avui dia resideix a Zapopan, devora de Guadalajara. Aquesta nòmina és curta, però prou significativa.

—Quan heu parlat amb els so-

brevivents dels camps de concentració i amb els exiliats americans heu notat odi davant els que els varen fer malbé la seva vida o tal volta han oblidat per poder continuar vivint?

—Ni una cosa ni l'altra. No he detectat més odi del que podríem dir normal en aquests casos. Tampoc no pot parlar-se de mala memòria, amnèsia o, senzillament, oblit. No, cap antic presoner de Mauthausen i els seus paorosos *Komandos* ha pogut oblidar el terror de «l'univers concentracionari», com assegura Montserrat Roig, en què les persones perdien la seva condició humana per esdevenir simples números, sense noms ni llinatges, una mena d'animals —«subhombres», en diuen ells— destinats a treballar i produir fins a la seva mort per esgotament. Sempre m'ha impressionat que els deportats encara recordin la seva *matrícula*. Privats de llibertat i totes les seves pertinences, els pitiusos aconseguiren en tot moment la dignitat i l'esperança, que els van donar les forces suficients per sobreviure. És inexorable.

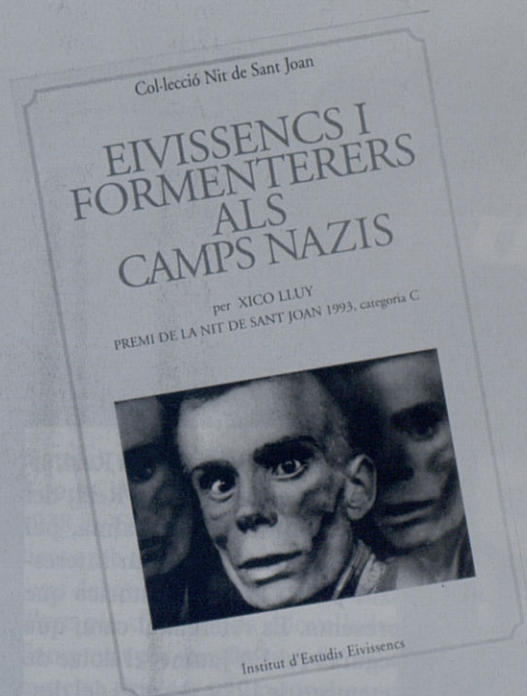
—Preparau ara un altre llibre. De què tractarà?

—Vull enllestir per al 2002 el treball d'investigació periodística que completarà la meua trilogia

de la guerra i l'exili. Versarà sobre el paper exercit pels eivissencs i formenterers a la Segona Guerra Mundial, com integrants de l'exèrcit aliat i la Resistència del general Charles De Gaulle, o bé dins el cos de soldats volun-

«Em va commoure la fermesa ideològica dels protagonistes»

taris de la División Azul, que va combatre a la Unió Soviètica fent costat a les tropes alemanyes. Això implicarà més viatges, més entrevistes, més temps... Algú ho havia de fer!

25è ANIVERSARI
1976-2001

GRÀCIES
PER COMPARTIR
AMB NOSALTRES
LES VOSTRES AVENTURES

**ES
REFUGI**

Via Sindicat, 21 (pati interior)
Palma
Tel. 971 71 67 31
Fax 971 71 85 97
refugi@detallsport.es

El monestir de Santa Maria

de Sant Bernat de la Real

GASPAR VALERO

Arribam al monestir de la Real, situat vora el Secar de la Real, del terme municipal de Palma, pel camí dels Reis, topònim interessant per la càrrega històrica que presenta. Es refereix al camí que seguí el rei En Jaume, el dotze de setembre de 1229, després del desembarcament a Santa Ponça i des del campament de Bendinat fins al campament definitiu, que la tradició situa a la Real, i que ja no s'aixecà fins a l'entrada a la Madīna Mayūrqa, el 31 de desembre de 1229. El camp de la Real, una via ampla amb una renglera de morenes a l'esquerra, ens acosta al monestir directament. Ben aviat trobam la creu de terme, dita la Creu de la Real, de 1723, que fins fa pocs anys es trobava a l'altra part del camí dels Reis. Vora l'entrada al monestir de la Real, tenim les

cases de la Real a l'esquerra, propietat de la família Aguiló, amb façana de tres plantes d'alçat i portal de llinda.

Notes històriques

Sembla que els terrenys de la Real foren un jardí del valí musulmà, d'on procediria l'etimologia de la paraula. Com ja s'ha esmentat, la tradició hi situa el campament de Jaume I durant la campanya de conquesta de Mallorca, centrada en el domini de la Madīna Mayūrqa, entre setembre i desembre de 1229. El cronista Bernat Desclot ho conta així: «*Trobaren, pres de la ciutat una ballestada, un jardí qui era del rei sarraí, molt gran, que ben tenia de cascun caire dues ballestades, e era clos de totes parts de forts murs d'un estat de llança en alt,*

e havia-hi un bell alberg e passava l'aigua per mig.»

Cap a l'any 1266 passà en aquest lloc el monestir cistercenc fundat el 1235 per monjos de Poblet a l'antiga alqueria Alpic, on actualment es troba la finca de la Granja (Esporles); sembla que des de 1239 els monjos ja s'havien instal·lat molt a prop de la Real, a l'actual possessió de Son Cabrer. A la segona meitat del segle XIII Ramon Llull hi féu estades i hi escriví alguns llibres. El monestir posseïa uns dominis molt considerables, sobre els quals l'abat tenia jurisdicció civil. L'abat de la Real fou també membre del consell instaurat per Jaume III de Mallorca i ocupava a les corts la segona cadira de l'estament religiós de Mallorca, després del bisbe. Fins al 1517 els abats foren elegits normalment pel mo-

nestir de Poblet, d'on procedien; des d'aquesta data foren nomenats pels monjos mateixos de la Real; s'independitzaren definitivament de Poblet el 1560. El 1544 es beneí un orgue obra de Gaspar Roig. Cap al 1600, l'abat Onofre Pol reformà l'església. Al segle XVIII en fou abat un lul·lista notable, Antoni Ramon Pasqual. L'any 1835 els monjos del Císter abandonaren el monestir, amb motiu de l'exclaustració de Mendizábal. L'antiga església monacal fou convertida en vicaria del nucli del Secar de la Real, i el 1897 s'hi establiren els Missioners dels Sagrats Cors. L'any 1913 la vicaria fou convertida en parròquia. Sota les directrius del pare Gaspar Munar, des de 1930, s'hi ha creat la Biblioteca Balear, que conserva un important fons bibliogràfic sobre temes de les illes Balears.

Descripció

La portalada d'entrada al recinte del monestir té un gran arc rodó adovellat presidit per un nínxol amb una imatge de la Mare de Déu, datada el 1664. Corona l'ingrés una creu sobre dos aiguavessos; és l'única resta de l'alt mur protegit amb merlets que custodiava el recinte monàstic. Vora el brancal de l'esquerra hi ha una làpida que recorda la restauració feta amb motiu del setè centenari de la conquesta, l'any 1929, per iniciativa de J. Aguiló. Un carreró estret condueix fins a l'església, de base gòtica però molt reformada al segle XIX. Al final d'aquest segle, l'orientació del temple es capgirà, de tal manera que el presbiteri i l'altar passaren vora el claustre, i el portal major s'obrí en una placeta que permet l'accés di-

recte al temple des de l'exterior. Aquest ingrés modern, acabat el 1938, és constituït per un atri porticat amb tres arcs de mig punt, al fons del qual hi ha el portal major, d'arc pla o de llinda adovellada, flanquejat per sengles portals de la mateixa tipologia. El campanar se situa a l'esquerra de la façana; sobresurt tres cossos sobre el bloc del temple, dels quals el superior és de secció octogonal aixamfranada amb un arc apuntat als laterals amples. El portal lateral és neogòtic, amb bossell, i mostra la data de 1893.

L'interior del temple és d'una sola nau, amb cinc capelles a cada costat i coberta plana, de fusta, sostinguda per arcs apuntats. Les capelles laterals tenen accés per arcs ogivals i presenten coberta de creuer. Als peus del temple, hi ha la

Itineraris

tribuna, sostinguda per tres arcs de mig punt, amb dues columnes i dues pilastres jòniques i acull l'orgue. El presbiteri, amb l'altar major, presenta dos trams, separats per un arc apuntat; l'alçat lateral presenta dos triforis de cinc arquets a

blement obra de Joan Ramis Cladera. Més amunt, es veuen els escuts de Nunó Sanç, a l'esquerra, i de la Real, a la dreta.

Les capelles de l'esquerra o de l'Evangeli són les següents:

La primera, sota la tribuna, acull la pica baptismal, amb vitrall que representa el baptisme de Jesús. La segona és la de la Pietat, amb una imatge. La tercera és

portal lateral, amb coberta de volta d'aresta. La darrera és la de sant Onofre, amb un retaule manierista obrat l'any 1601 per Gaspar Oms; presenta tres carrers, amb el sant titular al centre, sant Pere a l'esquerra i un sant bisbe a la dreta; la predel·la mostra una Immaculada al centre, sant Jordi a l'esquerra i sant Bernat a la dreta; l'àtic és ocupat per una pintura de la Mare de Déu entre dos bisbes; hi apareix l'escut de l'abat Onofre Pol, escut que es repeteix a la clau de volta de la coberta, amb la data de 1599.

Les capelles de la dreta o de l'Epístola són les següents:

La primera, sota la tribuna, és la de la Mare de Déu de Lluç, amb la imatge de la titular i una escaleta a manera de cambril obert; els vitralls mostren l'exterior de Sant Bernat, a l'esquerra, i la façana de l'església de Lluç, a la dreta. La segona és la de la Sagrada Família, amb una imatge; a l'esquerra hi ha una imatge de sant Antoni Abat, i a la dreta una altra de Ramon Llull; a la paret de l'esquerra hi apareix un llenç dels Sagrats Cors. La tercera és la de sant Josep, amb un retaule barroc classicista que acull la imatge del titular, amb una pintura a l'esquerra de la Mare de Déu de la Mercè i a la dreta de sant Joaquim; a l'àtic, hi ha la imatge de la Mare de Déu del Carme; a la paret de l'esquerra hi ha un llenç del taller de sant Josep i a la dreta la mort del sant patriarca Josep. La quarta és la de sant Bernat, amb una imatge, dins un nínxol apuntat i sobre cambril obert, que data de 1945 i és obra de Francesc Salvà Pizà; gaudeix de gran devoció, especialment la diada de la festivitat del sant, el 20 d'agost. La cinquena capella és la del Sant Crist, amb una talla del s. XVI, molt realista.

Un arc apuntat a l'esquerra del presbiteri comunica amb la sagristia, una bella estança de planta quadrada i de gran alçada, amb coberta plana sostinguda per un gran arc diafragma; un corredor elevat recorre el perímetre superior; conté una calaixera, el lavabo, amb una figureta de Ramon Llull

Al monestir, Ramon Llull hi féu estades i hi escriví alguns llibres

cada costat. El retaule, d'un sol carrer, d'estil neoromànic, acull la imatge de Santa Maria de la Real, titulada també amb l'advocació cistercenca de la Mare de Déu de la Font de Déu, que mostra abillament blanc amb flors daurades, obra de final del s. XVI. A l'esquerra del retaule, hi ha un llenç de sant Benet, mentre que a la dreta n'hi ha un altre de sant Bernat, possi-

la de la Immaculada, amb un retaule barroc classicista que acull la imatge de la titular, amb una pintura a l'esquerra de sant Joan Baptista i a la dreta de santa Rosa de Lima; a la paret de l'esquerra hi ha un llenç amb la Immaculada, Ramon Llull, i altres sants; a la paret de la dreta hi ha la Sagrada Família amb santa Isabel i sant Joan nin. La quarta és ocupada pel

Portalada de la Real.

Retaule de Sant Onofre.

Creu de la Real.

al capdamunt, i diversos elements d'art sacre, com un santcris, un faristol, llenços procedents de retauls barrocs (sant Major, santa Escolàstica, sant Bernat d'Alzira, sant Josep, santa Clara, sant Onofre...), i la pintura de sant Joan Baptista i santa Catalina.

L'actual ingrés al monestir es realitza, a l'esquerra de l'església i al fons del carrer que comunica directament amb la portalada exterior, per un bloc constructiu de tres plantes d'alçat, que presenta a la planta baixa una porxada de quatre arcs rebaixats, a la dreta de la qual es troba pròpiament el portal del cenobi. Aquest portal, molt restaurat, és d'arc de mig punt amb un timpà que conté un relleu presidit per sant Benet, obra de Miquel Aguiló, amb el lema «*Si Benedictus non fuisset, Petrus Mendicasset*».

El claustre és de planta quadrangular; compta amb dues plantes de galeries d'arcs rebaixats; els pilars de la planta baixa alternen fust octogonal i helicoïdal, mentre que els de la planta superior són estriats, i apareixen enllaçats per una balustrada. La part més antiga correspon al pis inferior de la part de migjorn, llevat i tramuntana, del s. XV, seguides de les ales nord i est de la planta superior, del s. XVII i primera meitat del XVIII; l'ala de ponent és la més moderna, del s. XIX, amb pilars llisos. En el centre del pati, hi destaca un coll de cisterna de secció quadrada, un brollador octogonal, i una imatge de Ramon Llull; aquesta escultura és obra d'Andreu Orell Salvà, de 1952, i presenta el Doctor Il·luminat mostrant el *Llibre d'Ave Maria*. Ombregen l'espai una gran araucària i un cedre. Les parets del claustre mostren diverses làpides sepulcrales, com la de l'abat Onofre Pol, de 1616, amb el mateix escut que el de la capella de sant Onofre. Una altra làpida recorda el fundador dels Missioners dels Sagrats Cors, Joaquim Rosselló. Segueix un conjunt de rajoles policromes que representen la Trobada de Lluc, obra de V. Fuster, de 1963, i les làpides de Gaspar Sastre i d'Antoni R. Pasqual. De les dependències que comuniquen amb el claustre, arquitectònicament destaca la sala capitular del s. XVI, de planta quadrada, amb una

columna central que reparteix quatre trams de volta d'aresta; les claus de volta reproduïxen l'escut de Nunó Sanç, la mitra, l'escut de la Real, i els Sagrats Cors. Aquest espai fou molt reformat a principi de segle XX, ja que es dedicà a estances agrícoles després de la desamortització. La sala conté, entre d'altres, els retrats de Nunó Sanç, fundador del monestir, una còpia del retrat de Jaume I que és a l'Ajuntament de Palma, i un retrat de l'abat Pasqual, i una pintura de Ramon Llull amb la Mare de Déu, a més de nombrosos goigs lul·lians. Als

costats del portal d'entrada podem observar la data de 1600, recordant l'abat Pol, a la dreta, i l'escut de la Real, a l'esquerra. La Biblioteca Balear es troba a continuació, amb dos portals, un d'arc rodó i un altre d'arc apuntat, amb una làpida del P. Pasqual enmig; l'interior conté més de 30.000 volums, dels quals uns 400 són manuscrits antics, i una col·lecció de goigs.

**Agraïm les informacions del germà Joan Planisi i les facilitats donades per la congregació dels Missioners dels Sagrats Cors.*

Relojería Española S.L.

Fundada en 1885

Concessionari Oficial

Ω
OMEGA
LONGINES
SWISS WATCHES

⌚
TISSOT
Swiss Quality Time

RADO
Switzerland

OFFICIAL COSMONAUTS CHRONOGRAPH
FORTIS
SWISS WATCHES

CK
Calvin Klein
watches

PIERRE BALMAIN
SWISS WATCHES

SWISS ARMY

HAMILTON
AMERICAN • SINCE 1892

Plaça de Cort, 14
Tel. 971 721 563 · 971 724 344
Fax 971 714 369

Tendències cinematogràfica

La història de les Balears des d'una pantalla

MATÍAS VALLÉS

El tòpic insisteix que hi ha innumbrables maneres de contar la història d'un poble, però en realitat es limiten a les habituals. Les Balears constitueixen durant el segle XX una excepció a aquesta regla. El cosmopolitisme que va governar l'illa durant els anys trenta –amb l'obligatòria fase de dues dècades d'obscuritat amb l'arribada del franquisme– ha cultivat una realitat polièdrica. Hi ha una Mallorca de l'emigració, però també la immigració massiva d'artistes estrangers. El turisme introdueix unes quantes maneres peculiars –fins i tot aquesta interacció amb els *picadors* o amb la música que ha avançat Toni Morlà en *Memòries d'un brusquer*– de recontar els successos dels darrers cinquanta anys. La visió de Mallorca o d'Eivissa

per mitjà de produccions literàries o artístiques engendrades a països estrangers oferiria una altra forma de narrar-nos. I per si això fos poc, queda el cine. Poques comunitats disposen d'una translació a la pantalla amb la densitat de la que hi ha disponible en aquesta. El seu exotisme, fins i tot la seva qualitat mediocre en la immensa majoria de casos, ofereix una altra metodologia valuosa per analitzar els espectaculars canvis produïts durant la darrera centúria.

Els qui desitgin embocar la història de les Balears des de la pantalla disposen d'un nou text de suport. Documenta Balear acaba de publicar *El cinema a les Balears des de 1896*. Cristòfol-Miquel Sbert i Barceló es remunta al segle XIX, a les albrors mateixes del cinemato-

graf, i recorre el segle XX fins que conclou amb els rodages de dos cineastes mallorquins, Antoni Aloy –*El cel*– i Agustí Villaronga –*El mar*. La perspectiva és global, per recórrer a un terme freqüent abans de l'atemptat. S'hi analitzen projeccions individuals i l'evolució del mercat i del nombre de sales. Evidentment, el major interès rau en la descripció dels innumbrables rodages que s'han dut a terme a l'illa. El llibre desenterra l'efecte fulminant que va tenir el nou entreteniment des de fa exactament un segle. El 1901, ja contribuïa en els articles periodístics a denunciar «la frivolitat d'avui dia», fomentada per les projeccions i que anava en detriment de «els severos costums patriarcals dels nostres majors, que en temps de Qua-

resma s'abstienien de tota diversió». En aquesta edat que ho dóna tot per fet, destaca el paral·lelisme que estableix Sbert entre la difusió de l'electricitat durant la primera dècada del segle XX i l'extensió del cinematògraf.

Gràcies a això, el 1907 ja es podia escriure que «en els annals dels espectacles de Palma difícilment es trobaria una afluència tan contínua i en tan alt percentatge de públic com en el cine». El Líric va ser la sensació en aquestes albers del cel·luloide mallorquí. La censura organitzada apareix amb la multiplicació de projeccions al llarg de la dècada següent. Les funcions havien d'acabar abans de la una de la matinada i es prohibia l'entrada a les sessions nocturnes dels menors de deu anys que no hi

anassin acompanyats. Gabriel Alomar es va pronunciar el 1914, des d'una publicació barcelonina, contra les mesures restrictives. «El film és un drama comprimit i no pot estar sotmès a una altra jurisdicció que a la comuna. Aquestes comissions de jutges i jurats estranys al poder judicial són usurpacions de la sobirania del poder públic.»

Els llocs predilectes per als rodatges i per al descans de les estrelles no sempre coincideixen al llarg del planeta. Tanmateix, les Balears han cobert aquesta doble condició. Gary Cooper, John Wayne, Errol Flynn o Tyrone Power han descansat a les illes sense necessitat de protagonitzar-hi cap pel·lícula. Simultàniament, durant el segle XX han servit d'escenari per

a desenes de produccions, tot i admetent que la seva distinció ha estat molt inferior al que la galàxia d'estiuejants de Hollywood permetia preveure. Títols tan merescudament oblidats com *Zarabanda Bing Bang*, rodada a Eivissa el 1967 amb José Luis López Vázquez i Mireille Darc, resumeixen el predomini dels pintoresquisme i la falta d'imaginació que s'ensenyorria dels cineastes en trepitjar l'arxipèlag. El biquini de *Bahía de Palma* serà una de les aportacions més memorables a l'alliberament sexual, ja que no cinematogràfic, sorgit a Mallorca al llarg del segle XX.

La visió totalitzadora que persegueix *El cinema a les Balears des de 1896* situa en l'interval de 1953 a 1969 l'aclaridor *Cap al zenit*. També aquí es pot establir una consi-

Viviendo al revés (1944) amb el cantant mallorquí Bonet de San Pedro. (Recreatiu, Lluçmajor).

deració psicològica. A Hollywood, l'època daurada correspon a la dècada dels trenta i els quaranta. La legislació antimonopolística que impedia als grans estudis el control de la distribució va significar un cop considerable per a la indústria.

L'arribada de la televisió a final dels anys cinquanta va marcar un degoteig constant d'espectadors, que ja era una sagnia en els anys seixanta. Evidentment, Mallorca va arribar tard a aquest declivi. En

canvi, i com s'observa respecte de les crisis econòmiques actuals, la comunitat entra i surt d'aquestes abans que no altres regions de l'Estat espanyol, ja que se situa en una dimensió de riquesa a l'altura de les zones més privilegiades d'Europa. Com ressalta Sbert, el cine «monopolitza l'entreteniment» a mitjan segle, amb una energia que una

dècada després atorgaria la supremacia a la televisió. Hi subsistia un component d'excepcionalitat, per la qual cosa es consignaven fins i tot les funcions que Elionor Servera programava als jardins del Palau March de Cala Rajada durant els anys cinquanta. A Caimari s'utilitzava com a sala de projecció una antiga església, «amb les localitats assentades sobre antigues sepultures, amb restes humanes, les lloses de les quals han estat dissimulades amb una capa de ciment». Curiosament, el monopoli de l'oci es traduïa en un pitjor comportament del públic durant la projecció de les pel·lícules. Enfront del silenci que, amb el permís de

les persones que se senten impel·lides a telefonar pel mòbil als assistents a un espectacle, predomina avui als cines de Palma, aquells temps menys disbauxats es caracteritzaven per un enrenou regular en la foscor. En estrenar-se *Marty*, al Líric, el 1956, la crítica es va veure obligada a destacar que «el públic que omplia la sala ha estat xiuxiuejant durant tota la projecció, i a vegades ha arribat a tenir caràcter de vertader escàndol. Hi ha públics que no es mereixen pel·lícules d'aquesta classe».

Hom podria pensar que l'obstinació atapeïda i voluminosa de Sbert esgota definitivament les relacions de Mallorca amb el setè art. Sortosament, no és així. El prodigiós *Fake* d'Orson Welles ocupa un paràgraf, i només una dissecció de les seves connexions amb dos eivissencs heterogenis—els falsificadors Elmyr d'Hory i Clifford Irving—mereixeria un volum en si mateix. Utilitzant només restes d'un treball documental, el geni nord-americà va reconstruir una visió d'una illa la capacitat simbòlica de la qual s'ha imposat a qualsevol possibilitat de mantenir una identitat tradicional. Per això, i més enllà dels seus mèrits intrínsecs, *El cinema a les Balears des de 1896* hauria d'inspirar nombrosos treballs addicionals, o de *spin-offs*, en honor del creador de *Frasier* mort als atemptats aeris d'EUA i que va extreure de *Cheers* el seu protagonista fetitxe. Per al cinèfag, qualsevol història connectada amb la Mallorca cinematogràfica és una font inesgotable de sorpreses. Per exemple, la presència de Ray Harryhausen, el més gran en els efectes especials abans de la ILM de George Lucas—que també va visitar l'illa el 1999—i la seva habilitat per al *morphing*. Aquell tremend artesà era el productor el 1957 de *Simbad y la princesa*, en què les seves tècniques de Dynamation varen reconvertir la platja de Canyamel, el torrent de Pareis, la Calobra o les coves d'Artà. Un natural de Capdepera amb la corpulència suficient li va servir de cíclop.

Ley del mar (1950), Filmoteca Espanyola, Madrid.

Tendències llibres

MATEU MORRO

«El bastió de la llibertat»

*El bastió de la llibertat*¹ d'Antoni-Lluc Ferrer és una novella construïda amb la tècnica dels antics menestrals, mot a mot, i amb el mateix plaer de fer la peça que hom vol construir. Antoni-Lluc mateix deu ser algun dels personatges que apareixen a la novel·la perquè en escriure-la l'ha viscuda. Res no li és estrany: ni els anys de la primera meitat del segle XIX, ni l'ambient literari, ni la Ciutat de Mallorca, ni la Barcelona d'aquella època. Què pot desitjar més un investigador de la història i la cultura que fer reviure els personatges que ha investigat i novel·lar-los?

Com és prou sabut Antoni-Lluc Ferrer, després d'estudiar a la Universitat de Barcelona, l'any 1970 s'integrà a la Universitat d'Ais de Provença. Antoni-Lluc, doncs, viu i treballa a Ais de Provença des de fa trenta anys. Durant aquests temps la seva presència ha estat viva entre nosaltres gràcies a un esforç per mantenir els lligams i a una obra intel·lectual que té com a punt de referència la història de la cultura catalana. La seva obra és en primer terme una obra d'investigació entorn de la cultura de la primera part del XIX, amb treballs sobre Miquel Ferrer, Joan Josep Amengual i, en particular, sobre la prerenaiença literària i sobre Aribau i el seu poema «La pàtria». En segon lloc, cal ressenyar l'activitat com a traductor, amb la traducció d'*Els grans cementiris sota la lluna* de Bernanos i dels *Assaigs* de Montaigne.

Pel que fa a la novel·la s'estrenà el 1977 amb *Dies d'ira a l'illa*, premi Prudenci Bertrana, seguí amb *Adéu, turons, adéu*, publicada el 1982, i amb *Perfum romanial*, que guanyà el premi Andròmina de 1990. Ara, amb *El bastió de la llibertat* enceta una nova etapa de la seva obra. Amb Antoni-Lluc Ferrer m'uneix un parentiu llunyà, una amistat antiga i el fet de viure al poble on varen néixer els seus pares i on ell va a tocar mare quan adesiara ve a Mallorca. A començament dels primers anys setanta el vaig conèixer i a través de mossèn Josep Capó ens solíem trobar cada estiu per

fer unes tertúlies de poble prou animades, en què a voltes comptàvem amb la presència de Miquel Dolç, també de vacances a Mallorca. Parlàvem de llengua i de cultura, amb aquella santa voluntat de Josep Capó de transmetre la flama a la gent jove. Record que un dia que ens havíem de trobar en un restaurant ens comparegué la guàrdia civil a inquirir què fèiem, cosa que no impedí en absolut que continuàssim amb la nostra conversa que, d'una manera un tant ritual, seguíem d'estiu en estiu.

Però parlem un poc del llibre.

No fa falta dir que participa de la prosa habitual en l'autor, que ja va destacar en les traduccions i, en particular per a mi, en aquella introducció a la saviesa que són els *Assaigs* de Montaigne. Un text ben articulat, clar, net i sòlid. Com si d'Ais estant no participàs del bull de disgregació lingüística que ens envolta, ens apareix una llengua precisa i llunyana de qualsevol abarrocamment. Estam davant una novel·la històrica. Més que res el que importa és el moment concret, la circumstància, tal com la viu l'autor que, entre altres coses, és un investigador de l'època.

Antoni-Lluc Ferrer es capfica en un moment incipient del desenvolupament polític modern, amb la tensió entre absolutisme i liberalisme, i en un moment també inicial dels moviments culturals contemporanis. La novel·la reconstrueix la Barcelona dels anys vint del segle passat, carrer per carrer, entra dins els tallers de fuster i dins les fondes populars, i ens presenta la terra de l'oasi polític, el bastió de la llibertat, on a diferència d'altres llocs es retura la repres-

¹ Antoni-Lluc Ferrer. *El bastió de la llibertat*. Barcelona: Ed. Proa, 2000. (Proa beta, 29).

sió absolutista desencadenada per l'arribada d'aquelles tropes de les monarquies absolutistes europees conegudes pels «cent mil fills de Sant Lluís», però que al cap i a la fi també és víctima de les conspiracions reialistes. Al final el desastre voraginós afecta a tothom. La terra de pau es converteix en l'escenari de la violència.

En aquest ambient perillós i inestable, hi sobresurt el curiós ambient de la redacció de *L'Europeu*, on dos exiliats piemontesos, un escocès, n'Aribau i en López Soler duen a terme la titànica empresa d'escriure i publicar un periòdic. Es tracta d'un periodisme primitiu, però engrescador i viu, en una societat amb trets quasi assemblearis de discussió dels afers públics. La Barcelona liberal sembla una mena de nova Atenes presa d'exaltació pels ideals civilitzadors. Una Atenes que cau sense remissió sota les botes de l'exèrcit borbònic.

Els personatges, però, són figures universals i de totes les èpoques. En Tasaret, en Baltasar Crespi, és un personatge popular arrossegat pel cap de fibló de la història a l'exili miserable després d'un idil·li malaguanyat amb aquella gran vedet del Saló Oriental que fou La Marsellesa. El mallorquí Orestes, home d'ideals lligat a la francmaçoneria, també és un dels personatges cabdals. És l'intel·lectual compromès i honest i per això mateix company d'en Tasaret en la barca de l'exili. N'Aribau i en López Soler representen la tensió interna de l'intel·lectual sotmès als sotracos sense clemència de la història. D'una banda, la tensió entre el liberalisme conservador – camí d'esdevenir fidel aliat de l'absolutisme – i el liberalisme progressista; d'altra banda, la tensió entre la fidelitat a la causa o la tempta-

ció de l'acostament al poder, de la delació i de la llagoteria literària. La misèria de l'intel·lectual, en una paraula, davant els reptes de la sobrevivència. L'exili davant l'absolutisme i la repressió és l'única sortida per a n'Orestes i en Baltasar, a diferència de n'Aribau i en López Soler que s'acomoden als nous temps.

Per fer reviure tot això Antoni-Lluc Ferrer ha pogut disposar d'un coneixement molt precís. Començant per la premsa de l'època, que, com he dit, en gran mesura n'és protagonista. El coneixement minuciós del lloc i el temps fa que cap nom no sigui gratuït. L'interès per les notícies aparentment més secundàries li ha fet possible novel·lar uns personatges realment existents, amb una exquisida normalitat, com pertoca a una novel·la ben escrita.

Ens trobam, com quasi sempre en l'obra d'Antoni-Lluc Ferrer, amb una descripció desmitificadora de l'època. Una visió realista i pregonament humana. L'atzar condiciona la sort dels protagonistes més que no la creença en uns grans ideals. Per això la sort del pobre Tasar Crespi, afamegat i brut pels carrers de París, ens posa davant les circumstàncies reals del protagonista, desproveïdes de cap to èpic, davant la roda de la vida i el retrobament de la llibertat en l'opció personal de triar l'exili a terres de moros abans de caure a les urpes del pèrfid comte d'Espanya. Però llegiu la novel·la i feis coneixença d'aquesta gent i entrau pels estrets i humits carrers de la ciutat vella, amb compte, això sí, de no trobar-vos qualche voluntari reialista o el sotsintendent de policia. El viatge us serà ben profitós.

«T'estim a tu», de Biel Mesquida

NICOLAU DOLS

«Allò que no succeeix en deu anys, passa en un segon, quan manco ho esperes», versió nostrada del clàssic *«Accidit in puncto quod non accidit in anno»*, que Biel Mesquida té el coratge i la desvergonya de posar com a bell començament de la primera de les trenta-quatre peces d'aquest trencaclosques multiforme que és *T'estim a tu*. És coratge i és desvergonya perquè la frase en qüestió, si bé és útil per començar qualsevol narració, és una guia expressament fallaç per començar aquest llibre. Pretén dir exactament el mateix que Hamlet al Rei: «No, no; they do but jest, poison in jest: no offence i' the world» (III.2), però, com

a *Hamlet*, les coses que passen en aquest llibre són conegudes nostres. És la realitat de cada dia, el que es mostra aquí. Precisament és la crítica social el que pot atreure més el lector volander: aquí hi ha el pacte de progrés, el Pp, l'ecotaxa, la construcció infinitament destructora, la corrupció, la dilapidació del patrimoni, el trànsit assassí, la xenofòbia i altres delicadeses de la nostra (?) societat. Dit així sembla que l'autor no ha fet altra cosa que un *cut & paste* de notícies de diari. Però el mèrit de l'escriptor no consisteix a transmetre talment coses que no succeeixen en deu anys i passen en un segon. El mèrit de l'escriptor és

construir arguments a partir d'històries i, com més quotidianes són aquestes històries, més possibilitats hi ha d'obtenir plusvàlues interessants. Naturalment, això només és possible amb una tècnica segura, fruit d'un treball constant i repetit de perfeccionament de l'obra. La comparació de «La passió segons Llorença» i la línia argumental d'on prové aquesta peça, extreta de *Vertigens* (novel·la amb la qual l'autor obtingué el Premi Ciutat de Palma l'any 1998), ens demostra precisament aquesta capacitat de pensar i repensar la pròpia obra, i així igualment les diferències que s'observen entre la publicació d'aquestes històries a la premsa i la seva versió definitiva. Però, a més a més, i per la via de la compressió, la primera comparació mostra el que, com veurem, és una constant de *T'estim a tu*: la intensitat.

Ja és coneguda l'habilitat de Mesquida per dotar la seva escriptura de la intensitat pròpia de la prosa poètica («Nedes, etc.» d'*Excelsior* o *el temps escrit* com a prova d'això) amb ritme de període llarg amb llargues enumeracions, ús d'imatgeria abundant, adjectivació igualment abundosa i, quan cal, de nou encuny. Aquesta capacitat també es demostra aquí i, a més, es combina amb l'altre tipus d'intensitat a què ens hem referit i que explotarem més avall. Vegem primer, però, alguns exemples de la prosa carnosa de què parlem: «Allà, davall la claror neònica d'un blanc incandescent de la barra, et semblà una aparició: una llarga cabellera negra

amollada fins a mitja esquena que emmarcava una pell amb clarors de magrana, amb els ulls com dos llacs tremoladissos d'un verd castanya, uns llavis dibuixats amb pintures de cirera i aquell batec d'unes venes blavoses als polsos que tenies a un no res de la teva còrpora» (pàg. 23); «la cabellera llarga i onada, negra de tinta xinesa, et tapa mitja esquena, a l'oval de la cara, davall aquella semicircumferència bombada del front, hi ha les celles fines i arquejades sota les quals el gris lila dels ulls espurneja amb constel·lacions de lluentors i la carnalitat perfilada dels llavis somrients deixa al descobert el vori lluent d'aquelles dents omnívores» (pàg.41).

Ara, com dèiem, aquesta escriptura intensa es combina amb un altre tipus d'intensitat: el que prové de l'ús sistemàtic de la segona persona, ja anunciat al títol. Amb aquest recurs, present ja a *Excelsior* i a *Vertigens*, se simula una comunicació més directa i el lector té la sensació que contempla sense filtres (cosa que no passa amb l'ús de la tercera persona, si no va acompanyada del present) l'actualitat de la veu narradora. Aquest és el joc de les novel·les epistolars, que és on el recurs de la segona persona és més justificable.

T'estim a tu mostra un ús més des- tre d'aquest recurs que no les dues obres anteriors perquè, tot i que no és una col·lecció de cartes, limita la llargada de les narracions a la que s'espera del gènere epistolar. Això fa la simulació comunicativa més creïble. Alhora, però, els personatges que encarnen o pateixen els pecats de la col·lectivitat que ja hem assenyalat més amunt, són obligadament més intensos,

més vius, perquè no p o d e n esperar que un lent desenvolupament de les accions els dibuixi la f e s o m i a . D'aquesta manera destaquen sobre el teló de fons que es denuncia i transposen a clau d'individu la tragèdia col·lectiva.

Escriptura poètica- ment intensa, segona persona del singular i personatges ben delineats són el recurs tècnic que articulen les històries massa quotidianes de la nostra actualitat en arguments bellament contats. Tenim la sensació que amb *T'estim a tu* Biel Mesquida ha endevinat el gènere que més convé a les seves identitats de periodista, narrador i poeta.

Biel Mesquida
T'estim a tu

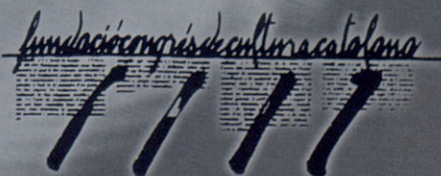
Empíria Narrativa

EL MIRALL amb el suport de

Generalitat
de Catalunya

Sant Jordi estrena fesomia

CRISTINA ROS

De Pere Niçard no se sap quasi res. L'estudi que sobre l'artista va realitzar Gabriel Llopart, per a la *Gran Enciclopèdia de la Pintura i l'Escultura a les Balears*, comença amb aquestes paraules: «La seva presència a l'illa (de Mallorca) és documentada només per dos anys: entre el 21 de juny de 1468 i el 6 de juny de 1470. S'ignora encara d'on procedia i quin va ser el seu destí següent, però deixà a l'illa una sola taula pintada, penyora preuada d'una hospitalitat envers un artista itinerant.» L'historiador es refereix al retaule de *Sant Jordi*, la taula central del qual es mostra avui amb una nova fesomia, després de la restauració que, al llarg del darrer any, ha realitzat José María Pardo al seu taller de Palma.

El *Sant Jordi*, que així és coneguda popularment aquesta pintura de Pere Niçard, celebrarà el final d'any a les sales del Centre de Cultura "Sa Nostra", de Palma, entitat que ha finançat la restauració de la que es considera obra cabdal del gòtic mallorquí. Es mostrarà, no tan sols sense els despreniments de pintura i sense les tensions estructurals que n'amenaçaven la supervivència; es mostrarà, no tan sols amb uns colors brillants i nets, tonalitats que el pas del temps havia esvaït, sinó sobretot amb nous elements que havien dormit a les seves entranyes i que fins ara havien estat imperceptibles per a la mirada humana. Són uns descobriments que, segons tots els estudiosos, enalteixen encara més les qualitats pictòriques sempre atribuïdes a Pere Niçard, i el confirmen com a artista molt avançat a la seva època. Des del seu lloc preeminent al Museu Diocesà, on s'ha exposat de forma permanent i on tornarà una vegada tanqui les portes la mostra de "Sa Nostra", el *Sant Jordi* ha es-

tat observat tant des del seu caire pictòric com des de l'històric. Les imatges que el pintor gòtic va voler deixar de la Ciutat de Mallorca, així com la llegenda de sant Jordi són prou conegudes. Serveixin les quatre dades següents només per refrescar la memòria: quan la confraria de Sant Jordi, del temple de Sant Antoni de la Porta, signà el contracte que encarregava la factura del retaule, amb data de 21 de juny de 1468, obria la porta a una representació de la faula que la transcendiria àmpliament, des del moment que Niçard decidí presentar la seva particular visió de la Ciutat de Mallorca amb una curiosa mescla de realitat i fantasia.

El pintor reproduïx una extensa panoràmica de la ciutat medieval –les muralles, el palau reial, el port, el moll, els temples, els guerrers, els mercaders i els vaixells a la badia– en el moment de l'entrada dels cristians, el 31 de desembre de 1229, dia que la historiografia catalana situa «la intervenció llegendària i miraculosa del cavaller sant Jordi en favor dels cristians» –segons paraules de Gabriel Llopart. El sant cavaller clava la llança al gran drac, en un primeríssim pla, mentre la princesa alliberada prega.

La nova imatge del *Sant Jordi* ofereix la possibilitat de contemplar i estudiar molt més que el que fins ara havien pogut fer fins i tot els historiadors. En els passos previs a la neteja i a la restauració pròpiament dita, es varen realitzar més de seixanta reflectografies infraroques, en un recorregut per tots i cada un dels racons de l'obra, que permeten observar fins a les capes més internes de la pintura. D'aquesta manera, ja no hi ha secrets en el procés de realització que va seguir el genial Pere Niçard per pintar el retaule de *Sant Jordi*.

Ha estat la tecnologia més avançada la que ha permès constatar els nombrosos *pentiments* que va fer el pintor, això són els penediments traduïts al llenguatge pictòric, rectificacions en les formes o en la composició i, fins i tot, anul·lació de figures. Efectivament, avui sabem que Pere Niçard va dibuixar moltes més persones, cavallers i vaixells que els que després va pintar, que les torres de Portopí varen ser desplaçades lleugerament del lloc al qual en principi s'havien ubicat, i que eren molt més nombrosos els civils que feinejaven al moll que se situa al peu de l'Almudaina.

També és benefici de la tecnologia poder observar els detalls de les figures, els rostres, els gestos i les menudeses dels vestits. Així, l'estudi que es publicarà amb motiu de l'acabament d'aquesta restauració segurament desvetllarà la identitat dels reis que, ara ja sí, es veuen amb tota claredat als balcons del castell de l'Almudaina, com a observadors privilegiats dels esdeveniments que se succeeixen a la ciutat.

Si, com es deia al principi d'aquest article, sempre s'havia qualificat Pere Niçard com a pintor de dots molt destacats, la restauració i els avenços que s'han fet a rel fan millorar notablement aquest qualificatiu. L'autor no va deixar ni un centímetre de l'obra sense treballar amb tota mena de detalls. Un exemple d'aquesta minuciositat es troba a l'armadura del sant cavaller, on es descobreixen figures de donants, d'altres cavallers i fins i tot de la princesa, que es veuen reflectits a la que en realitat era una vestidura metàl·lica, en una tècnica revolucionària per a l'època.

Amb tot, l'interès de l'exposició de la nova fesomia del *Sant Jordi* de Pere Niçard no és només en la possibilitat de contemplar-lo des

d'aquesta imatge recuperada, que això també es podrà fer definitivament al també rehabilitat Museu Diocesà, sinó sobretot en l'ocasió de seguir tots els passos i descobriments que s'han fet al llarg d'un procés de restauració que ha comptat amb tots els mitjans de darrera generació.

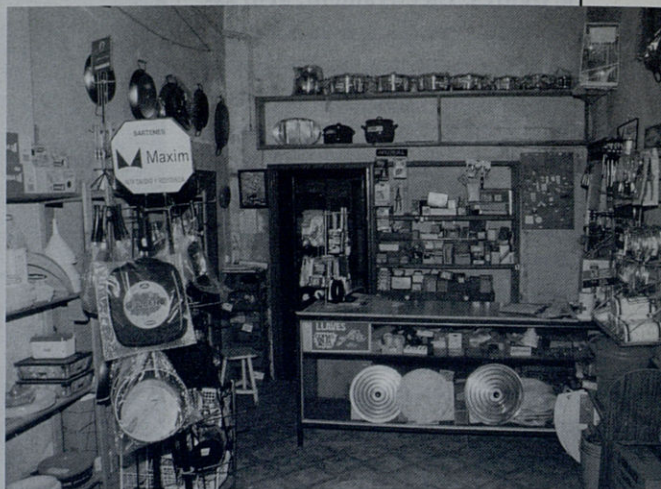
Tendències **art**

Sa Baula, tot en motllos de rebosteria i pasta salada

«Fins l'any 1937 la botiga va ser una carboneria, després un tal Pep Miró, originari de Manacor, va comprar el negoci i el convertí en un taller artesà especialitzat a fabricar objectes fets de llauna», explica Jaume Ripoll, actual propietari de la botiga, que va passar a les seves mans en morir Pep Miró. Actualment, Sa Baula continua essent una mena de ferreteria en la qual es poden trobar bàsicament estris de cuina. Araceli Janer, encarregada de la botiga i dona de l'amo, explica el que una mestressa de casa hi pot trobar: «motllos per fer duqueses, panades, coques, gató i quartos. També tenim pines per fer els pessics de les panades i motllos de pastador de llebre, un tipus de pastís que abans es feia molt a Mallorca».

A Sa Baula també s'hi podem comprar regadores galvanitzades, oueres fetes de filferro, rostidores, greixoneres de terra o un tipus de gàbia anomenada carnera i que serveix per guardar-hi els formatges, la sobrassada i altres embotits.

Aquesta botiga encara es mantindrà en funcionament durant uns quants anys fins que el propietari es jubili, després probablement desapareixerà, perquè el seu fill no vol continuar la tradició familiar de botiguers.

Sa Baula

Carrer de l'Ample de la Mercè, 3 · 07002 Palma
Tel. 971 710 536

Can Planells, fundada l'any 1850

La papereria fou fundada l'any 1850 per Francesc Planells, el qual la va vendre al padrí de l'actual propietari, Antoni Cañellas, l'any 1901. De l'època del seu padrí i del seu pare, Antoni Cañellas encara en conserva alguns llibres en què figura el gènere que s'hi despatxava i el preu.

En aquell temps es venia paper de fumar (de la marca Pai-Pai), bíblies, llibres de text, àlbums de dibuix, pinzells, recanvis de plomins, flautes de canya i gaites, blocs de cartes, plomes estilogràfiques i paper de tot tipus, entre altres materials i objectes.

La botiga, per motius de seguretat, ha reformat part del seu exterior, encara que a l'interior la fusteria del taulell i els prestatges no s'ha canviat des de fa 80 anys, la qual cosa dóna a l'establiment un aire d'un altre temps.

Amb l'entrada del pare d'Antoni Cañellas, la papereria va evolucionar i s'hi incorporà nou gènere. De fet, avui el propietari de Can Planells recorda nítidament el naixement dels bolígrafs i que els primers «no anaven gaire bé».

Antoni Cañellas recorda també com el negoci sempre havia tingut una clientela fixa. «Hi havia un senyor que era col·leccionista de plomes estilogràfiques i sempre encarregava els darrers models que havien sortit al mercat sense donar importància al preu.» Ara, el negoci disposa de tot el que pot tenir una papereria moderna, alhora que es dedica (aquesta pràctica ha continuat amb el pas dels anys) a fer invitacions de noces i recordatoris de comunions.

Papeleria Can Planells

Carrer del Sindicat, 11 · 07002 Palma
Tel. 971 725 568

Consell Directe és la línia d'atenció personal de tots els serveis del Consell de Mallorca que serveix per informar-vos de qualsevol dubte o necessitat, sigui del caire que sigui.
Ara la comunicació és més que mai

Consell de Mallorca

*Ara és més
que mai*

Passi,passi,
la porta és oberta.

www.caib.es

GOVERN
DE LES ILLES BALEARS

Quatre illes
un país
cap frontera